

Sabiedriskās apspriešanas versija 06.03.2015.

**LATVIJAS – KRIEVIJAS PĀRROBEŽU SADARBĪBAS PROGRAMMA
2014. - 2020. GADAM**

STRATĒGISKAIS IETEKMES UZ VIDI NOVĒRTĒJUMS

VIDES PĀRSKATA PROJEKTS

2015. gada marts

Saturs

Ievads.....	2
1. Programmas saturs un galvenie mērķi	3
2. Programmas saistība ar citiem plānošanas dokumentiem.....	6
2.1. Saistība ar Latvijas nacionālajiem un reģionālajiem plānošanas dokumentiem	6
2.2. Saistība ar Krievijas nacionālajiem plānošanas dokumentiem	9
3. Esošās situācijas raksturojums, ietekmētās teritorijas un Programmas vides aspekti.....	13
3.1. Virszemes ūdeņu kvalitāte	13
3.2. Gaisa kvalitāte	17
3.3. Klimata pārmaiņas.....	21
3.4. Atkritumu apsaimniekošana.....	22
3.5. Bioloģiskā daudzveidība	24
3.6. Kultūrvēsturiskais mantojums.....	26
3.7. Sociāli ekonomiskā vide un reģionālā attīstība	28
3.8. Iespējamās izmaiņas, ja Programma netiktu ieviesta.....	30
4. Programmas vides aspekti un vides stāvoklis Programmas ietekmētajās teritorijās.....	31
4.1. Programmas vides aspekti.....	31
4.2. Vides stāvoklis teritorijās, kuras Programmas īstenošana var būtiski ietekmēt	32
5. Starptautiskie un nacionālie vides aizsardzības mērķi	33
5.1. Starptautiskie vides aizsardzības mērķi	33
5.2. Nacionālie vides aizsardzības mērķi	37
6. Iespējamās būtiskās ietekmes uz vidi novērtējums.....	39
6.1. Ietekme uz vides kvalitāti	42
6.2. Ietekme uz ilgtspējīgu dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma attīstību	47
6.3. Ietekme uz sociāli ekonomisko attīstību	49
6.4. Dažādu ietekmju mijiedarbības	50
6.5. Pārrobežu ietekme	51
6.6. Alternatīvu izvēles pamatojums	52
7. Risinājumi iespējamās negatīvās ietekmes mazināšanai un kompensēšanas pasākumi	53
7.1. Risinājumi iespējamās negatīvās ietekmes novēršanai un samazināšanai.....	53
7.2. Kompensēšanas pasākumi	56
8. Ieteikumi Programmas vides monitoringam	57
9. Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma veikšana un sabiedrības līdzdalība	60
9.1. Metodoloģija	60
9.2. Sabiedrības līdzdalība	61
10. KOPSAVILKUMS	63
Pielikums Pārskats par saņemtajiem priekšlikumiem, to izvērtējumu, komentāriem un informācija par to ņemšanu vērā vai noraidīšanu.....	65

IEVADS

Šis Vides pārskats ir sagatavots Latvijas - Krievijas pārrobežu sadarbības programmai 2014.-2020. gadam (turpmāk – Programma). Programma ir izstrādāta, lai turpinātu Eiropas Savienības Struktūrfondu mērķa „Eiropas Teritoriālā sadarbība” darbības programmas 2014.-2020.gadam ieviešanu un nodrošinātu līdzšinējās Latvijas un Krievijas pārrobežu sadarbības pēctecību. Programma aptver šādus NUTS III reģionus - Latvijā: Latgale, Pierīga, Rīga, Vidzeme un Zemgale, Krievijā – Pleskavas apgabals, Ļeņingradas apgabals un Pēterburga.

Vides pārskats ir sagatavots Programmas stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma (turpmāk - SIVN) ietvaros, nodrošinot Eiropas Parlamenta un Padomes 2001.gada 27.jūnija direktīvas 2001/42/EK par noteiktu plānu un programmu ietekmes uz vidi novērtējumu un Latvijas normatīvo aktu prasības attiecībā uz stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma veikšanu. SIVN izstrādes laikā Krievijā nav normatīvo aktu regulējuma par SIVN. Tādēļ SIVN process tiek veikts atbilstoši Latvijā noteiktajai kārtībai.

Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma mērķis ir integrēt vides aspektus Programmā, izvērtējot to sagaidāmo ietekmi uz vidi un dabas resursiem, kā noskaidrojot un ņemot vērā sabiedrības, valsts vides institūciju un pašvaldību viedokļus.

Vides pārskatā ir iekļauta informācija un veikta pieejamās informācijas un datu analīze atbilstoši prasībām un tādām detalizācijas līmenim, ko nosaka Latvijas vides aizsardzības jomas normatīvie aktu prasības, kompetento iestāžu un vides institūciju rekomendācijas un ieteikumi. Vides pārskats ietver 10 nodaļas. Vides pārskatā sniegts esošās situācijas raksturojums, informācija par Programmai saistošajiem starptautiskajiem un nacionālajiem vides kvalitātes mērķiem, saistību ar citiem plānošanas dokumentiem, raksturoti Programmas vides aspekti, identificētas ietekmētās teritorijas, aprakstīts būtiskās ietekmes uz vidi novērtējums, kas veikts, izvērtējot Programmas ieviešanas pozitīvās, negatīvās, tiešās, netiešās, īstermiņa, ilgtermiņa un summārās ietekmes. Vides pārskatā iekļautas rekomendācijas iespējamās negatīvās ietekmes uz vidi mazināšanai, kā arī vides monitoringam un pasākumiem Programmas īstenošanas efektivitātes monitoringa nodrošināšanai.

Programmas 2015. gada 06.marta darba versija un SIVN Vides pārskata projekts Latvijā 2015. gada martā un aprīlī ir nodots sabiedriskajai apspriešanai. Krievijā – ar atbildīgajām institūcijām tiek veiktas konsultācijas par Programmas projektu.

Vides pārskata oriģināls ir sagatavots angļu valodā. Sabiedrības informēšanas vajadzībām Latvijā Vides pārskats ir tulkots latviešu valodā.

SIVN, pamatojoties uz 2014. gada novembrī savstarpēji noslēgto līgumu ar Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju, veica SIA „Grupa93” (Latvija) sadarbībā ar Pēterburgas Ekoloģiskās drošības zinātniski pētniecisko institūtu (Krievijas Zinātņu akadēmija).

1. PROGRAMMAS SATURS UN GALVENIE MĒRĶI

Latvijas - Krievijas pārrobežu sadarbības programma 2014. – 2020. gadam ir 2007. – 2013. gadu perioda pārrobežu sadarbības turpinājums.

Programmas vīzija ir panākt pozitīvas izmaiņas uzņēmējdarbības, vides un pārrobežu mobilitātes jomās.

Stratēģiskais mērķis ir atbalstīt vienotus centienus risināt pārrobežu attīstības izaicinājumus un veicināt ES ārējās pierobežas teritorijas un to Krievijas reģionu, kas robežojas ar ES, esošā potenciāla ilgtermiņa izmantojumu.

Programmas speciālais stratēģiskais mērķis ir panākt pozitīvas izmaiņas tādās nozarēs kā uzņēmējdarbība, vides aizsardzība un pārrobežu mobilitāte.

Programmā pārrobežu sadarbībai ir izvēlēti šādi trīs tematiskie mērķi (TM): “Uzņēmējdarbība un MVU attīstība” (TM1), “Vides aizsardzība, pielāgošanās klimata pārmaiņām” (TM6), “Robežu pārvaldības un drošības veicināšana” (TM10). To sasniegšanai izvirzītas prioritātes.

Tālāk nodaļā sniegts tematiskajos mērķos plānoto prioritāšu izklāsts.

Tematiskais mērķis “Uzņēmējdarbības un mazo un vidējo uzņēmumu attīstība” (TO1)

Prioritāte 1.1., „Uzņēmējdarbības veicināšana un atbalsts”

Plānots, ka prioritātes aktivitātes paaugstinās uzņēmējdarbības garu kopumā vietējā sabiedrībā, uzlabos pieeju resursiem, lai uzsāktu un attīstītu uzņēmējdarbību, uzlabos esošo uzņēmējdarbību, palielinās mazo un vidējo uzņēmumu (turpmāk – MVU) skaitu uz 1000 iedzīvotājiem programmu jomā un kopīgās pārrobežu iniciatīvas attiecībā uz uzņēmējdarbības veicināšanu.

Pasākumi šajā prioritātē koncentrēsies uz attīstību un uzņēmējdarbības veicināšanu, radot atbalsta mehānismus tās uzsākšanai, veicot abās valstīs kopīgus uzņēmējdarbību veicinošas aktivitātes, radot kopīgus produktus un arī kapacitātes celšanu, lai sekmētu uzņēmējdarbību.

Programmā plānots atbalstīt šādus pasākumus: uzņēmējdarbības atbalsta infrastruktūras attīstība, uzņēmējdarbības atbalsta struktūras kapacitātes stiprināšana, pasākumi uzņēmējdarbības prasmju un dažādu mērķa grupu izpratnes par uzņēmējdarbību paaugstināšanai, biznesa iespēju sekmēšana.

Prioritāte 1.2. „Jaunu produktu un pakalpojumu izstrāde un veicināšana, izmantojot vietējos resursus”

Prioritāte ietver kopīgas tūrisma produktu un pakalpojumu programmas atbalstīšanu, kas veicinās tūristu skaita pieaugumu, tūrisma produktus un pakalpojumus, izmantojot vietējos resursus. Ieguldījumi infrastruktūrā attiecībā uz tūrisma veicināšanu, palielinās tūrisma produktu un piedāvāto pakalpojumu atpazīstamību Programmas teritorijā. Liela daļa no MVU, kas atrodas Programmas teritorijā, darbojas tūrisma nozarē, tādēļ atbalsts ar tūrisma nozari saistītiem pakalpojumiem un produktiem, būs izdevīga vietējās uzņēmējdarbības attīstībai un uzlabos vispārējo ekonomisko situāciju. Ieviešot šo prioritāti, tiks nodrošināta jaunu pārrobežu tūrisma produktu un pakalpojumu, kas balstās uz vietējiem resursiem, izveide.

Programmā plānots atbalstīt šādus pasākumus: kultūrvēsturisko objektu (10 objekti) attīstība tūrisma veicināšanai, ilgtspējīga tūrisma produktu (kopīgi maršruti, pasākumi, kas piesaista tūristus/apmeklētājus konkrētai teritorijai), kopīgs tūrisma produktu mārketinga Programmas teritorijā.

Tematiskais mērķis “Vides aizsardzība, klimata izmaiņu mazināšana un pielāgošanās” (TM6)

Prioritāte 2.1. “Efektīva dabas resursu pārvaldība”

Programmas mērķis šajā prioritātē ir atbalstīt pasākumus tūrisma jomā, lai dotu papildu stimulu tūrisma attīstībai, kas veicinās tūrisma objektu skaita pieaugumu Programmas teritorijā, tūrisma produktu dažādošanu, mūsdienu risinājumu atbalstīšana, lai popularizētu esošos tūrisma objektus un produktus, un rezultātā vēl vairāk palielināt tūristu pieplūdumu reģionos. Liela daļa MVU, kas atrodas Programmas teritorijā sniedz tūrisma pakalpojumus. Prioritātes ieviešana palielinās tūristu pieplūdumu un tādejādi veicinās arī kopējo ekonomisko attīstību Programmas teritorijas reģionos. Plānots arī, ka veicot nelielas investīcijas dabas resursu ilgtspējības nodrošināšanā, konkrētas teritorijas kļūs pievilcīgākas vietējiem iedzīvotājiem un tūristiem.

Programmā plānots atbalstīt šādus pasākumus: infrastruktūras attīstība, lai nodrošinātu dabas resursu ilgtspējību (ieskaitot īpaši aizsargājamas teritorijas, pašvaldības dabas teritorijas un citas), ilgtspējīga tūrisma pakalpojumu un produktu attīstība, kopīga dabas resursu pārvaldība/apsaimniekošana.

Prioritāte 2.2. “Kopīgas darbības vides aizsardzībai”

Iesaistot dažādas mērķgrupas Programmas aktivitātēs, prioritātes mērķis ir paplašināt nozīmīgu ieinteresētu personu un plašākas sabiedrības zināšanas par dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu. Plānotā izglītības programmu izstrāde un vides izglītības centru izveidošana ievērojami palīdzēs palielināt zināšanas par vidi un enerģiju. Programmas īstenošana saskaņā ar šo prioritāti veicinās par vidi atbildīgas domāšanas veidošanos, vietējo un reģionālo pārvaldes iestāžu un vietējie iedzīvotāju izpratni par energoefektivitāti un atjaunojamiem energoresursiem, kā arī praktisku rīcību šajos jautājumos.

Šīs prioritātes mērķis ir arī palielināt iestāžu vietējā, reģionālā un valsts līmenī spēju reaģēt uz ārkārtas situācijām. Plānots izstrādāt kopīgus pasākumus monitoringam un agrās brīdināšanas sistēmām un līdzekļiem, kuru ieviešana mazinās iespējamo kaitējumu videi un sabiedrībai ārkārtas situācijās.

Prioritātes ietvaros plānots arī veicināt vides pārvaldību no pārrobežu sadarbības iespēju viedokļa. Plānota kopīgu dabas resursu attīstības plānu izstrāde tādām teritorijām, kas atrodas vairākās pārrobežu reģionu pašvaldībās. Kopīgu plānu izstrāde ir plānota, piemēram, ezeru un upju apsaimniekošanai, mežu apsaimniekošanai un citām dabas teritorijām. Lai celtu iesaistīto pušu (pašvaldību, reģionu speciālisti un citi) izpratni par vides pārvaldību, ir plānoti semināri un citas izglītojošas pārrobežu aktivitātes, lai paaugstinātu izpratni par vides pārvaldību, izplatītu labāko pieejamo praksi un apmainītos ar gūto pieredzi dabas resursu apsaimniekošanā.

Programmā plānots atbalstīt šādus pasākumus: kopīga dabas resursu pārvaldība, izpratnes par ilgtspējīga dzīvesveidu paaugstināšana, kapacitātes celšana dabas resursu pārvaldības un aizsardzības jomā.

Prioritāte 2.3. "Atbalsts ilgtspējīgām atkritumu un notekūdeņu pārvaldības sistēmām"

Prioritāte ir vērsta uz pasākumiem un projektiem, kuri dos ieguldījumu izpratnes par ilgtspējīgiem risinājumiem atkritumu un notekūdeņu apsaimniekošanā veidošanā un paaugstināšanā ne tikai speciālistu vidū, bet arī sabiedrībā kopumā. Plānoti pārrobežu pasākumi vietējā un reģionālā līmenī, lai izplatītu un ieviestu labāko pieredzi atkritumu un notekūdeņu apsaimniekošanā. Pasākumi atkritumu apsaimniekošanas jomā būs vērsti uz atkritumu daudzuma samazināšanu, otrreizējo pārstrādi un izmantošanu. Prioritāte ir vērsta uz sabiedrības apziņas par vides jautājumiem paaugstināšanu. Parādot vietējiem iedzīvotājiem piemērus par ilgtspējīgiem risinājumiem atkritumu un notekūdeņu apsaimniekošanā veidošanā, sagaidāms, ka paaugstināsies izpratne un arī praktiska rīcība šajā jomā.

Programmā plānots atbalstīt šādus pasākumus: valsts un pašvaldību pārvaldes iestāžu darbinieku, kā arī nozares speciālistu kapacitātes paaugstināšana par ilgtspējīgu notekūdeņu apsaimniekošanu, izplatot labāko pieredzi; atkritumu apsaimniekošanu; valsts un pašvaldību pārvaldes iestāžu darbinieku, kā arī nozares speciālistu kapacitātes paaugstināšana par ilgtspējīgu atkritumu apsaimniekošanu, izplatot labāko pieredzi attiecībā uz atkritumu daudzuma samazināšanu, otrreizēju pārstrādi un resursu taupīšanu.

Tematiskais mērķis "Robežu pārvaldības un drošības veicināšana" (TM10)

Prioritāte 3.1. "Robežšķērsošanas efektivitātes un drošības uzlabošana"

Veicot investīcijas infrastruktūrā un papildinot tās ar kapacitātes veicināšanas pasākumiem, Programma dos ieguldījumu robežas šķērsošanas punktu caurlaides spējas palielināšanā. Prioritātes ieviešanā plānota robežas šķērsošanas punktu un ar tiem saistītās transporta infrastruktūras uzlabošana, lai novērstu sastrēgumus, uzlabotu robežas šķērsošanas punktu kontroles darba efektivitāti, darbinieku un klientu darba apstākļus, kā arī abu valstu robežas kontroles procedūru saskaņošanu.

Programmā plānots atbalstīt šādus pasākumus: robežas šķērsošanas infrastruktūras (ēku un transporta infrastruktūru, novērstu un likvidētu sastrēgumus, robežas šķērsošanas punktu aprīkošana) attīstība, nepieciešamā aprīkojuma iegāde robežas šķērsošanas punktiem, robežas šķērsošanas procedūru vienkāršošana, robežas šķērsošanas teritorijas tehniskā apstākļu uzlabošana, personāla darba apstākļu uzlabošana, robežas pārvaldības institūciju kapacitātes stiprināšana un citi pasākumi.

2. PROGRAMMAS SAISTĪBA AR CITIEM PLĀNOŠANAS DOKUMENTIEM

Krievijas - Latvijas pārrobežu sadarbības programma ir saistīta vairākiem abu valstu nacionālā un reģionālā līmeņa plānošanas dokumentiem. Tajos iekļautie galvenie mērķi un pamatnostādnes ir saistītas ar Programmas izstrādi un tās īstenošanu. Programma ir vērsta uz šajos dokumentos noteikto vīziju, stratēģisko mērķu un prioritāšu ieviešanu Latvijas un Krievijas pārrobežu sadarbības ietvaros.

2.1. Saistība ar Latvijas nacionālajiem un reģionālajiem plānošanas dokumentiem

Latvijas ilgtspējīgas attīstības politikas īstenošanas pamatā ir Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija (LIAS, 2010.), kas izstrādāta laika periodam līdz 2030.gadam. Tā ir hierarhiski augstākais valsts ilgtermiņa attīstības plānošanas dokuments, kas ietver valsts ilgtspējīgas attīstības vadlīnijas un telpisko perspektīvu. Visi turpmāk izstrādājami stratēģiskās un attīstības plānošanas dokumenti tiek veidoti saskaņā ar šīs stratēģijas noteiktajiem virzieniem un prioritātēm.

LIAS izstrādē galvenā izmantotā pieeja ir kapitālu pieeja ilgtspējībai. Stratēģijas uzdevums ir atrast veidu, kā mums pārdomāti lietot savu kapitālu jeb nacionālo bagātību, lai nākamajām paaudzēm to nodotu nenoplicinātu un pavairotu. Dabas resursi, vieta, cilvēki un zināšanas tiek uzsvērti kā nozīmīgs kapitāls attīstībai. Latvijas ilgtspējīgas stratēģijas kodols ir cilvēka, ekonomiskā, sociālā un dabas kapitālu, tostarp vietas un telpas, produktivitātes kāpināšana, lai atbildētu uz globālo tendenču izaicinājumiem. Saistībā ar Programmas projektā ietvertu tematiku LIAS noteikti vairāki attīstības virzieni: ilgtermiņa ieguldījumi cilvēkkapitālā, zināšanas un prasmes 21.gadsimtā, masveida jaunrade un inovatīva ekonomika, dzīves kvalitāte un pievilcīga dzīves vide, atjaunojama un droša enerģija, daba kā kapitāls nākotnei un telpiska perspektīva.

Nacionālais attīstības plāns 2014. – 2020. gadam (NAP2020, 2012.) ir Latvijas sociālekonomiskās attīstības stratēģiskās plānošanas dokuments. NAP2020 nosaka Latvijas galvenos attīstības virzienus un parāda valsts un sabiedrības svarīgākos uzdevumus ceļā uz tālāku mērķi politiķiem, ierēdņiem un ikvienam Latvijas iedzīvotājam. Tas ir hierarhiski augstākais nacionāla līmeņa vidēja termiņa plānošanas dokuments. NAP2020 mērķis ir vienoties par būtiskākajām vidēja termiņa prioritātēm, to rīcības virzieniem, mērķiem, kā arī to sasniegšanas rādītājiem. NAP2020 paredz fokusēties uz virsmērķa – „Ekonomikas izrāviens” – sasniegšanu, kas nozīmē visu Latvijas iedzīvotāju labklājības pieaugumu un valsts ilgtspēju. Atbilstoši ilgtspējīgas attīstības plānošanas pamatprincipiem, NAP2020 ir noteiktas trīs prioritātes – „Tautsaimniecības izaugsme”, „Cilvēka drošumspēja” un „Izaugsmi atbalstošas teritorijas”, kas veido savstarpēji iedarbīgu un vienotu sistēmu un atbilst gan ilgtspējīgas plānošanas pieejai. Atbilstoši tām strukturēti svarīgākie vidējā termiņā īstenojamie uzdevumi.

Prioritātei „Tautsaimniecības izaugsme” noteikts mērķis: „Ilgtspējīga Latvijas ekonomikas izaugsme ar pieaugošu valsts konkurētspēju starptautiskajos tirgos”. Tā sasniegšanai plānoti sekojoši rīcības virzieni: „Augstražīga un eksportspējīga ražošana un starptautiski konkurētspējīgi pakalpojumi”, „Izcila uzņēmējdarbības vide” un „Attīstīta pētniecība, inovācija un augstākā izglītība”, „Energoefektivitāte un enerģijas ražošana”.

Prioritātei „Cilvēka drošumspēja” noteikts mērķis: „Radīt spēcīgu vidusšķiru un nodrošināt tautas ataudzi Latvijā – valstī, kur ikkatram cilvēkam ir iespējas gādāt par savu, savu tuvinieku un Latvijas attīstību”. Plānotie rīcības virzieni: „Cienīgs darbs”, „Stabili pamati tautas ataudzei”, „Kompetenču attīstība”, „Vesels un darbaspējīgs cilvēks”, „Cilvēku sadarbība, kultūra un pilsoniskā līdzdalība kā piederības Latvijai pamats”.

Prioritātes „Izaugsmi atbalstošas teritorijas” mērķi ir „Radīt līdzvērtīgākas darba iespējas un dzīves apstākļus visiem iedzīvotājiem, izmantojot teritoriju attīstības potenciālus un unikālos resursus” un „Stiprināt Latvijas reģionu starptautisko konkurētspēju, palielinot Rīgas kā Ziemeļeiropas metropoles un citu nacionālās nozīmes attīstības centru starptautisko lomu. Prioritātes rīcības virzieni: „Ekonomiskās aktivitātes veicināšana reģionos – teritoriju potenciāla izmantošana”, „Pakalpojumu pieejamība līdzvērtīgāku darba iespēju un dzīves apstākļu radīšanai”, „Dabas un kultūras kapitāla ilgtspējīga apsaimniekošana”.

Reģionālās politikas pamatnostādnes līdz 2020.gadam nosaka valsts reģionālo politiku turpmākajiem laika periodam līdz 2020.gadam. Pamatnostādnes ir Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030.gadam noteiktās Telpiskās attīstības perspektīvas ieviešanas dokuments, kas paredz konkrētus rīcības virzienus un uzdevumus vidējā termiņā. Pamatnostādnēs reģionālajai politikai izvirzīti šādi ilgtermiņa attīstības mērķi:

- radīt līdzvērtīgus dzīves un darba apstākļus visiem iedzīvotājiem, neatkarīgi no dzīves vietas, sekmējot uzņēmējdarbību reģionos, attīstot kvalitatīvu transporta un komunikāciju infrastruktūru un publiskos pakalpojumus;
- stiprināt Latvijas un tās reģionu starptautisko konkurētspēju, palielinot Rīgas kā Ziemeļeiropas metropoles un citu valsts lielāko pilsētu starptautisko lomu.

Vidēja termiņa mērķi:

- Sekmēt teritorijās uzņēmējdarbības attīstību un darba vietu radīšanu, kā arī uzlabot pakalpojumu kvalitāti un pieejamību;
- Stiprināt reģionu un pašvaldību rīcībspēju un lomu savas teritorijas attīstības veicināšanā.

Reģionu attīstības plānošanas dokumenti. Programmas projekta teritorija iekļaujas Latgales, Vidzemes, Rīgas un Zemgales plānošanas reģionu teritorijās. Programmas ieviešana ir saistīta ar reģionu attīstības plānošanas dokumentos – attīstības stratēģijās un attīstības programmās noteiktajiem stratēģiskajiem mērķiem, prioritātēm un rīcību virzieniem.

Latgales stratēģija 2030 ir Latgales plānošanas reģiona ilgtermiņa attīstības plānošanas dokuments. Reģiona teritorija tieši robežojas ar Pleskavas apgabalu Krievijā. Reģiona attīstības vīzija ir: “2030. gadā Latgalē dzīvo 300 tūkstoši cilvēku. To raksturo vārdi – tīklojums, sadarbība un ātrums.” Galvenais mērķis ir: “panākt straujāku reģiona ekonomisko attīstību, lai celtu cilvēku ienākumus, saglabātu un vairotu Latgales bagātīgo potenciālu un padarītu Latgali par pievilcīgu dzīves vidi arī nākamajām paaudzēm”. Latgales stratēģija nosaka četrus stratēģiskos virzienus: “Prasmes”, “Savienojumi”, “Gudra pārvaldība” un “Efektīvi uzņēmumi”. Stratēģijas ieviešanai noteiktas 12 darbības programmas, kas ir iekļautas Latgales attīstības programmā 2010-2017.gadam. Vairāku programmu ieviešana un uzdevumi ir saistīti arī ar Latvijas – Krievijas pārrobežu sadarbības programmā 2014. – 2020. g. noteikto prioritāšu ieviešanu. Ar Programmas prioritātēm ir saistītas šādas programmas:

- “Latgale ID” - programma ražošanas attīstībai Latgalē, uzņēmumu atbalsta programma

- “Pārtika” - Reģiona ekonomikas programma – zemnieku, lauksaimniecības pārstrādes uzņēmumu, augstskolu, pašvaldību, profesionālo skolu un saistīto nozaru apvienojošs ietvars nodarbinātības un reģiona ienākumu paaugstināšanai
- “Savienojumi” - Autoceļu transporta un sakaru infrastruktūras attīstības programma
- “Ezeri” - Dabas resursu izmantošana, aizsardzība, tūrisms
- “Zaļā ekonomika” - Alternatīvie enerģijas veidi, videi draudzīgas ražošanas un apsaimniekošanas modeļi.

Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programma ietver reģiona vīziju: „Vidzeme ir dinamisks, konkurētspējīgs Eiropas Savienības reģions ar daudzveidīgu dabas un kultūrvēsturisko mantojumu un attīstības potenciālu. Reģiona iedzīvotājiem ir pieejami visi nepieciešamie resursi kvalitatīvas dzīves darbības nodrošināšanai un viņi rod savai kvalifikācijai un personīgās izaugsmes interesēm atbilstošas darba un izglītības iespējas.” Reģiona stratēģiskās prioritātes ir: infrastruktūras un pakalpojumu attīstība; ekonomiskā attīstība, konkurētspējas palielināšana un virzība uz zināšanu ietilpīgu ekonomiku; cilvēkresursu attīstība un nodarbinātības paaugstināšana, kā arī lauku attīstība. Šī pārskata izstrādes laikā reģionā izstrādes stadijā ir *ilgtspējīgas attīstības stratēģija (IAS) un attīstības programma*. IAS projektā ietverta reģiona vīzija “Vidzeme ir talantīgus un darbīgus cilvēkus piesaistošs, labi savienots, iekšēji integrēts un drošs reģions, kas spēj elastīgi piemēroties izaicinājumiem, ir konkurētspējīgs un tiecas uz izcilību noteiktās jomās”. Vidzemes stratēģiskais mērķis: “Sekmēt līdzsvarotu reģiona sociālo, ekonomisko un teritoriālo attīstību, īstenojot uz elastīgumu vērstu integrētu starpsektoru attīstības politiku kas nodrošina reģiona ekonomisko un teritoriālo priekšrocību izmantošanu iedzīvotāju labklājības un drošumspējas palielināšanai.”

Rīgas plānošanas reģiona attīstības stratēģijā 2010. – 2020. gadam. Vīzija reģiona attīstībai ietver redzējumu, ka reģions 2020.gadā būs starptautiski konkurētspējīgs izglītības, pētniecības un darījumu reģions, ilgtspējīgs un policentriski integrēts Latvijas, Baltijas jūras piekrastē un būs Eiropas metropoles reģions. Vīzijā reģions attēlots kā “vārti” un plūsmu krustpunkts no Rietumiem uz Austrumiem, no Ziemeļiem uz Dienvidiem un kā viens no galvenajiem Baltijas jūras reģiona attīstības centriem. Reģionā būs sociāli stabila, pievilcīga dzīves un darba vieta zināšanu un informācijas sabiedrībai. Kā attīstības prioritātes ir noteiktas: uz zināšanām balstītas ekonomikas attīstības veicināšana, “sasniedzamības” infrastruktūras attīstība un ilgtspējīgas un līdzsvarotas telpiskās struktūras attīstība.

Zemgales plānošanas reģiona attīstības programma 2008. – 2014. gadam. Aktuālie stratēģiskie mērķi Zemgales plānošanas reģionā ir noteikti šajā dokumentā. Reģiona attīstībai izvirzīts stratēģiskais mērķis "Dzīves kvalitātes nodrošināšana Zemgalē". Tās sasniegšanai izvirzītas trīs prioritātes: “Izglītots, radošs un konkurētspējīgs cilvēks”, “Zināšanu ekonomikas attīstība” un “Kvalitatīva dzīves vide”. Prioritāšu ieviešanai ir plānoti vairāki rīcību virzieni, kuri sasaucas ar Programmas prioritātēm: “Uzņēmējdarbības vides attīstība”, “Kultūrvēsturiskā mantojuma un rekreatīvās vides saglabāšana un attīstība”, “Alternatīvo energoresursu attīstības veicināšana”, “ Vides un dabas resursu ilgtspējīga izmantošana un attīstība”.

Transporta attīstības pamatnostādnes 2014.-2020.gadam ir valsts vidēja termiņa politikas plānošanas dokuments, kurā noteikti transporta politikas attīstības mērķi, pamatprincipi, prioritātes un sasniežamie rezultāti transporta nozarē. Pamatnostādnes ietver turpmākās rīcības plānojumu ar konkrētiem pasākumiem noteikto mērķu sasniegšanai. Pamatnostādnes

izstrādātas, ievērojot Baltajā grāmatā noteikto mērķi - izveidot sistēmu, kas atbalsta Eiropas ekonomikas attīstību, paaugstina konkurētspēju un nodrošina augstas kvalitātes mobilitātes pakalpojumus. Pamatnostādņēs transporta politikas īstenošanai plānoti divi darbības virzieni:

- Latvija - ilgspējīgs transporta un loģistikas pakalpojumu sniedzējs
- Nodrošināta iekšējā un ārējā sasniedzamība un augstas kvalitātes mobilitātes iespējas visā valsts teritorijā.

Valsts atkritumu apsaimniekošanas plāns 2013. – 2020.gadam Svarīgākais uzdevums atkritumu apsaimniekošanā ir dalītās atkritumu savākšanas sistēmas ieviešana, kam valsts līmenī ir pievēršama pastiprināta uzmanība. Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna mērķi:

- novērst atkritumu rašanos, palielinoties ekonomiskajai izaugsmei, un nodrošināt kopējā radīto atkritumu daudzuma ievērojamu samazināšanu, izmantojot maksimāli visas labākās pieejamās atkritumu rašanās novēršanas iespējas un labākos pieejamos tehniskos paņēmienus, palielinot resursu izmantošanas efektivitāti un veicinot ilgspējīgākas patērētāju uzvedības modeļa attīstību;
- nodrošināt atkritumu kā resursu racionālu izmantošanu;
- nodrošināt, ka radītie atkritumi nav bīstami vai arī tie rada nelielu risku videi un cilvēku veselībai, atkritumi pēc iespējas tiek atgriezti atpakaļ ekonomiskajā apritē, it īpaši izmantojot pārstrādi, vai arī tiek atgriezti vidē noderīgā (piemēram, komposts), un, ka atkritumi tiek pārstrādāti pēc iespējas tuvāk to rašanās vietām;
- nodrošināt apglabājamo atkritumu daudzuma samazināšanu un atkritumu apglabāšanu cilvēku veselībai un videi drošā veidā.

Upju baseinu apgabalu plāni. Upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plāni ir reģionāla mēroga plānošanas dokumenti ūdeņu aizsardzības un ilgspējas nodrošināšanai. Katram upju baseinu apgabalam tiek izstrādāts savs plāns 6 gadu periodam - Latvijā ir Daugavas, Gaujas, Lielupes un Ventas upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plāni. Upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plāni izstrādāti atbilstoši Ūdens apsaimniekošanas likuma un Ūdens struktūrdirektīvas 2000/60/EK prasībām. Plānu galvenais uzdevums ir novērst ūdeņu stāvokļa pasliktināšanos un uzlabot virszemes un pazemes ūdeņus, lai līdz 2015. gadam tie visi sasniegtu labu stāvokli. Plānos ir ietverta ūdeņu stāvokļa analīze, slodžu un ietekmju novērtējums un ūdens lietošanas ekonomiskā analīze. Plānos definēti ūdeņu vides kvalitātes mērķi un iekļauta pasākumu programma mērķu sasniegšanai.

2.2. Saistība ar Krievijas nacionālajiem plānošanas dokumentiem

Krievijā sociālekonomiskās attīstības stratēģijas ir stratēģiskās plānošanas dokumenti, kas nosaka valsts pārvaldības (federālā un reģionālā līmenī) un pašvaldību pārvaldības (pašvaldību līmenī) prioritātes, mērķus un uzdevumus sociālekonomiskās attīstības jomās attiecīgajās teritorijās. Statusi, attīstības process, dažādu dalībnieku loma, stratēģiskās plānošanas informācijas nodrošināšana dažādos līmeņos ir noteikti likumā¹. Bez stratēģijām minētais likums nosaka arī citu stratēģiskās plānošanas dokumentu statusus: federālās, reģionālās, pašvaldību programmas un prognozes.

Federālā līmeņa/ Nacionālie plānošanas dokumenti

¹ Par stratēģisko plānošanu Krievijas Federācijā no 28.06.2014 N 172-FZ – Federālais Likums

Federālajā līmenī apstiprinātie galvenie nacionālie plānošanas dokumenti ir:

- Krievijas Federācijas Ilgtermiņa sociālekonomiskās attīstības koncepcija periodam līdz 2020.gadam²
- Krievijas Federācijas inovatīvas attīstības Stratēģija periodam līdz 2020.gadam³
- Krievijas Federācijas lauku teritoriju ilgtspējīgas attīstības koncepcija periodam līdz 2020.gadam⁴

Koncepcijas un Stratēģija paredz dažus valsts atbalsta institucionālus pasākumus mazo un vidējo uzņēmumu darbībai, tiek plānota jaunu uzņēmumu atbalsta infrastruktūra izveide biznesa inkubatoru, tehnoparku un industriālu parku ietvaros. Mikrokreditu sistēma mazajiem biznesiem attīstās. Tiek plānots, ka valsts un pašvaldību pārraudzība tiks samazināta.

Galvenā Programmas daļa ir lauku teritorija, tādēļ lauku mazo biznesu atbalsta pasākumi ir ļoti svarīgi. Aktuāla ir pieejamības nodrošināšana lauksaimniecības produktu tirgum un vietējo zīmolu roku darbiem.

Programmas reģionam nozīmīgais stratēģiskais plānošanas dokuments ir Ziemeļrietumu federālā apgabala sociālekonomiskās attīstības Stratēģija līdz 2020.gada beigām⁵. Transporta un loģistikas komplekss, industrija, lauksaimniecība, kokapstrādes rūpniecība, tūrisms un atpūta, komunikācija un telekomunikācijas ir definēti kā pamats Ļeņingradas reģiona ekonomiskajai attīstībai.

Galvenais Sanktpēterburgas pilsētas attīstības mērķis ir pastāvīga pilsoņu dzīves kvalitātes uzlabošana, orientēta uz Eiropu, kā arī pilsētas attīstīšana par multifunkcionālu centru, kas integrēts nacionālajā un starptautiskajā ekonomikā un kultūrā. Sanktpēterburga ir plānota kā ES un Krievijas virziena sakaru un transporta centrs.

Stratēģija paredz, ka Pleskavas reģionam ir nozīmīga loma Krievijas-ES reģiona robežu attīstībā un pat Maskavas un Sanktpēterburgas aglomerācijas attīstībā. Stratēģijas ilgtermiņa mērķis ir reģiona ekonomikas, sociālās un kulturālās nozares modernizācija, balstoties uz inovatīvām tehnikām. Stratēģijā ir noteikti šādi uzdevumi:

- Augsta dzīves līmeņa un kvalitātes sasniegšana reģionā, ņemot vērā kaimiņattiecības ar Baltijas valstīm;
- Reģionālās ekonomikas dažādošana un augsta līmeņa ekonomiskās izaugsmes sasniegšana.

Pleskavas reģions atbilstoši tā ģeogrāfiskajam novietojumam ir tranzīta reģions. Tieši tāpēc reģiona transporta sistēma ir ļoti nozīmīga reģiona attīstībai. Federālā mērķa programma "Krievijas attīstības transporta sistēma (2010-2020)"⁶ paredz rekonstruēt autoceļu M-9 "Baltija" no Maskavas caur Volokolamsku, Novosokolņiki un Pustočku (Pleskavas reģions) līdz pat robežšķērsošanas punktam "Burački-Terehova" uz Krievijas-Latvijas robežas (610 km). Šādi pasākumi palielinās šķērsošanas punkta kapacitāti līdz 2000 automašīnām un kravas mašīnām un 4000 cilvēkiem dienā. Tas samazinās gaidīšanas laiku uz robežas, mazinās arī gaisu piesārņojošo vielu emisijas, īpaši ziemas laikā, Atkritumu apjoms arī tiks

² Krievijas Federācijas valdības rīkojums no 17.11.2008 N 1662-r (ar labojumiem no 08.08.2009) "Par Krievijas Federācijas ilgtspējīgas sociālekonomiskās attīstības koncepciju"

³ Krievijas Federācijas valdības rīkojums no 08.12.2011 N 2227-r "Par Krievijas Federācijas inovatīvas attīstības Stratēģijas periodam līdz 2020.gadam apstiprināšanu"

⁴ Krievijas Federācijas lauku teritoriju ilgtspējīgas attīstības koncepcija periodam līdz 2020.gadam

⁵ Krievijas Federācijas valdības rīkojums no 18.11.2011 N 2074-r "Par Ziemeļrietumu federālā apgabala sociālekonomiskās attīstības Stratēģijas līdz 2020.gada beigām apstiprināšanu"

⁶ Krievijas Federācijas valdības rīkojums Nr.848 "Par Federālo mērķprogrammu "Krievijas attīstības transporta sistēma 2010. - 2020.g." 05.12.2001 (ar labojumiem no 16.12.2014)

samazināts. Šķērsošanas punkta rekonstrukcijai jānoris paralēli ar attiecīgās infrastruktūras attīstību: muitas noliktavas, atpūtas vietas, veikali, kafejnīcas, labierīcības un cita infrastruktūra, nodrošinot objekta atkritumu savākšanas un transportēšanas sistēmu.

Reģionālie plānošanas dokumenti

Federālā struktūra un valsts dimensijas neļauj precizēt visas plānošanas problēmas federālajos dokumentos. Reģionālie plānošanas dokumenti ir pasniegti kā sociālekonomiskās attīstības reģionālās stratēģijas, vispārējie attīstības plāni vai telpiskās plānošanas un reģionālās mērķa programmas.

Pamata plānošanas dokumenti Sanktpēterburgā ir:

- Vispārējais plāns pilsētas attīstībai⁷
- Sanktpēterburgas ekonomikas un sociālās attīstības Stratēģija periodam līdz 2020.gadam⁸.

Līdz ar citiem uzdevumiem, Vispārējais plāns izvirza sekojošus izaicinājumus:

- Vēsturiskā un kultūras mantojuma saglabāšana un atjaunošana
- Vides situācijas un pilsētas apstādījumu uzlabošana.

Sanktpēterburgas vēsturiskais centrs un kultūras pieminekļu grupas (pilis un dārzu priekšpilsētās, ieskaitot Pēterhofu, Puškinu, Pavlovsku un vēsturiskās muižas) ir iekļauti UNESCO Pasaules mantojuma sarakstā. Kopējā aizsargājamā kultūrvēsturiskā zonas platība ir 4970 hektāri ar 36 ainavu komponentiem un 86 elementiem.

Ekonomiskās un sociālās attīstības Stratēģija nosaka, ka Sanktpēterburga ir jāattīsta kā multifunkcionāla pilsēta ar ērtas dzīves apstākļiem, otrā Krievijas galvaspilsēta, Baltijas jūras reģiona līdere, priekšpostenis Arktiskajiem pētījumiem, kultūras, zinātnes, izglītības, tūrisma un augsto tehnoloģiju industrijas centrs.

Galvenie plānošanas dokumenti Ļeņingradas reģionā ir:

- Ļeņingradas sociālekonomiskās attīstības Konceptcija periodam līdz 2020.gadam⁹
- Ļeņingradas reģiona investīciju stratēģija periodam līdz 2020.gadam¹⁰

Vēl arī katrai reģiona pašvaldībai ir sava sociālekonomiskās attīstības programma, kuru pieņēmusi pašvaldības administrācija.

Viens no sociālekonomiskās attīstības mērķiem ir visas reģiona ekonomiskās sistēmas (dabas kapitāla, cilvēku kapitāla, kultūras kapitāla) pāreja uz ilgtspējīgu attīstību, resursu taupīšana un attīstība nākamajai paaudzei. Mazie un vidējie uzņēmumi šajā kontekstā ir ļoti nozīmīgi. Ir plānots paaugstināt mazo un vidējo uzņēmumu produkcijas daļu IKP no 11,7% 2011.gadā līdz 22,6% 2020.gadā.

Galvenie Ļeņingradas sociālekonomiskās attīstības konceptijas realizēšanas instrumenti ir 16 valsts reģionālās programmas, ieskaitot tās, kas ir tādās nozarēs kā dabas resursu ilgtspējīga izmantošana un mežu pārvaldības ilgtspējīga vides attīstība, virszemes resursu pārvaldība, ūdens izmantošanas sistēmu modernizācija, dabas aizsargājamās teritorijas utt.

⁷ Sanktpēterburgas likumdošanas asambleja "Sanktpēterburgas likums par Vispārējo plānu pilsētas attīstībai" (21.12.2005., ar labojumiem no 29.11.2013.)

⁸ Sanktpēterburgas pašvaldības lēmums Nr. 355 "Par Sanktpēterburgas ekonomisko un sociālo attīstību periodam līdz 2020.g." http://spbstrategy2030.ru/?page_id=102 (13.05.2014.)

⁹ Ļeņingradas reģiona likums Nr.45-oz "Par Ļeņingradas reģiona sociālekonomiskās attīstības Konceptciju periodam līdz 2020.gadam" (28.06.2013.)

¹⁰ Ļeņingradas reģiona valdības rīkojums Nr.29 "Par Ļeņingradas reģiona investīciju stratēģijas periodam līdz 2020.gadam apstiprināšanu" (19.02.2014.)

Ekonomiskās attīstība vadošā grupa, saskaņā ar investīciju stratēģiju, būs transporta un loģistikas grupa, kā arī tūrisma grupa, ņemot vērā vēsturiskās pilsētas Viborga, Ivangoroda, cietokšņus Orešeka, Staraja Ladoga, Koporie un citus.

Viens no galvenajiem plānošanas dokumentiem, kas attiecas uz Programmas jomu, ir Pleskavas reģiona sociālekonomiskās attīstības Stratēģija līdz 2020.gada beigām¹¹. Stratēģija sniedz Pleskavas reģiona sociālekonomiskās situācijas, ģeopolitiskās pozīcijas priekšrocību un pašreizējā sociālekonomiskajā situācijā novērojamo reģiona attīstības draudu vispārēju pārskatu.

Pleskavas reģiona ekonomikas galvenie sektori ir agroindustriālais komplekss (lauksaimniecība un pārtikas industrija), transporta-loģistikas komplekss, elektroinženierija un mašīnu ražošana. Agroindustriālajam, tūrisma un transporta-loģistikas sektoram ir lielākais izaugsmes potenciāls (plānots 5-8% gadā).

Stratēģijā saistībā ar Programmā iekļautajām prioritātēm ir iekļauta starptautisku tūrisma programmu attīstības izstrāde sadarbībā ar Igauniju un Latviju, sadarbība ar tūrisma uzņēmumiem no Maskavas, Sanktpēterburgas, Igaunijas, Latvijas un citām valstīm. Stratēģijā ir iekļauta arī ceļa Porhova – Ostrova – Pitalova (E-262) rekonstrukcija līdz Latvijas robežai, kravu pārvadājumu līnijas uz Latvijas robežu Pitalova – Krasnogorodskā – Opočka – Nevel – Usviati – Smolenska, starpreģionālās maģistrāles Pleskava – Gdova – Slantsi-Kingisepa – Ust-Luga jūras osta attīstība.

Stratēģijas mērķi un uzdevumi ir precizēti Pleskavas reģiona Valsts programmā “Atbalsts ekonomiskajai attīstībai, investīcijām un ārējai saimnieciskajai darbībai 2014.-2020.gadam”¹²

Ārvalstu investīciju daudzums periodā no 2013.gada janvāra līdz decembrim Pleskavas reģionā bija 26,661 miljons USD. Ārvalstu investīcijas šajā periodā tika, galvenokārt, novirzītas vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības organizācijām – 25,757 miljoni USD jeb 96,6% no kopējās tiešo investīciju summas. Ārvalstu investori 2013.gada janvārī līdz februārim bija sekojošie: Baltkrievija, Kipra, Dānija, Igaunija, Latvija, Norvēģija, Turcija, Zviedrija, Ukraina, ASV. Galvenais investors bija Latvija – 24,363 miljoni USD, vairāk nekā 90% no kopējās summas.

Pasažieru transporta kvalitātes un ceļu stāvokļa uzlabošana ir galvenie mērķi, kas iekļauti Pleskavas reģiona Valsts programmai “Transporta sistēmas attīstība periodam no 2014. līdz 2020.gadam”¹³.

Lauksaimniecība līdz 1990. gadam ir tradicionāli bijusi viena no galvenajām Pleskavas reģiona attīstības nozarēm. Arī turpmāk atbilstoši Valsts programmā “Pleskavas reģiona lauksaimniecības attīstība no 2013. līdz 2020. gadam”¹⁴ noteiktajam ir plānota šīs nozares attīstība. Mazo un vidējo uzņēmumu attīstība, t.sk. pārrobežu sadarbības rezultātā, ir iespējama lauksaimniecības jomā.

Padomju gados Pleskavas reģions bija vadošais linu produkcijas jomā. Reģionā tiek plānots atjaunot linšķiedru produkciju ar kapacitāti 1,8 tūkstoši tonnu 2020.gadā. Šāds mērķis ir

¹¹ Pleskavas reģiona administrācijas rīkojums № 193-r “Par Pleskavas reģiona sociālekonomiskās attīstības Stratēģijas līdz 2020.gada beigām apstiprināšanu” (16.07.2010.)

¹² Pleskavas reģiona administrācijas rīkojums Nr. 499 “Par Pleskavas reģiona Valsts programmas “Atbalsts ekonomiskajai attīstībai, investīcijām un ārējai saimnieciskajai darbībai” apstiprināšanu” (28.10.2013.)

¹³ Pleskavas reģiona administrācijas rīkojums Nr. 492 “Par Pleskavas reģiona Valsts programmas “Transporta sistēmas attīstība periodam no 2014. līdz 2020. gadam” apstiprināšanu” (28.10.2013., ar labojumiem no 19.11.2014.)

¹⁴ Pleskavas reģiona administrācijas rīkojums Nr. 161 “Par Valsts programmas “Pleskavas reģiona lauksaimniecības attīstība no 2013. līdz 2020. gadam” apstiprināšanu” (11.04.2013., ar labojumiem no 15.05.2014.)

izaicinājums mazajiem uzņēmumiem, uz linkopības atjaunošanas bāzes var atjaunoties dažādu vietējo tautas daiļamatu produktu ražošana. Šāda veida projekti var attīstīties arī Programmas ieviešanas ietvaros.

3. ESOŠĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS, IETEKMĒTĀS TERITORIJAS UN PROGRAMMAS VIDES ASPEKTI

Programmas teritorijai ir raksturīga tīra vide ar augstu bioloģisku daudzveidību, apdzīvojums saimnieciskās darbības centros un lielajās pilsētās – Pēterburgā, Pleskavā, Rīgā un Daugavpilī. Tās teritorija ir bagāta ar dabas resursiem – mežiem, ūdeņiem un aizsargājamām dabas teritorijām, derīgajiem izrakteņiem – kūdru, dolomītu, smiltīm, granti, kaļķakmeni, kā arī pazemes ūdeņiem un citām vērtībām.

Šajā nodaļā ir raksturota esošā situācija par tām vides aizsardzības un dabas aizsardzības tēmām, kuras ir saistītas ar Programmā noteiktajām prioritātēm, mērķiem un to ieviešanu: virszemes ūdeņu kvalitāte, gaisa kvalitāte, klimata pārmaiņas, atkritumu apsaimniekošana, bioloģiskā daudzveidība un kultūras mantojums, kā arī sociāli ekonomiskā vide.

3.1. Virszemes ūdeņu kvalitāte

Latvija, iekļaujoties Eiropas Savienībā, īsteno Ūdens struktūrdirektīvu 2000/60/EC (Padomes un Parlamenta 2000. gada 23. oktobra direktīva 2000/60/EK, kas nosaka struktūru Eiropas Kopienas rīcībai ūdeņu, turpmāk - ŪSD). Direktīvas prasības integrētas LR „Ūdens apsaimniekošanas likumā” un saskaņā ar to izdotajos normatīvajos aktos. Krievijā ūdens apsaimniekošanas jomu regulē Ūdens Kodekss¹⁵.

Atbilstoši ŪSD iedalījumam Programmas teritorija Latvijā ietilpst 15.ekoreģionā “Baltijas province”. Tās teritorija ūdeņu apsaimniekošanai pēc upju baseinu principa ir iedalīta upju baseinu apgabalos (UBA) un tie savukārt - virszemes ūdensobjektos (VŪO). Krievijā virszemes ūdeņu apsaimniekošana arī tiek balstīta uz sateces baseiniem, bet atšķiras terminoloģija: UBA tiek saukti par hidroekonomiskajiem apgabaliem (HEA) un tie ir sadalīti plānotajos hidroekonomiskajos apakš-apgabalos (PHA). Tiem tiek izstrādātas ūdens objektu integrētas izmantošanas un aizsardzības shēmas (ŪOIIAS) un upju baseinu pieļaujamās ietekmes standarti.

Programmas teritorija ir bagāta ar ezeriem un upēm. Tās lielākais ezers ir Ladogas ezers, Peipusa ezers, Latvijā – Latgale ir bagāta ar ezeriem. Abas valstis vieno arī Baltijas jūras piekrastes ūdeņi Rīgas līcī un Somu līcī. Programmas teritorija Latvijā ietver Daugavas, Gaujas un Lielupes UBA, kā arī nelielu daļu (4 %) Ventas UBA. Daugavas UBA, kurā ietilpst Daugavas un Veļikajas sateces baseini, ir Latvijas un Krievijas pārrobežu UBA. Programmas teritorijas Krievijas Federācijā ietver šādus sateces baseinus:

- Baltijas jūras baseins (no Somijas robežas līdz Nevas upes grīvai): Selesnevkas upe
- Nevas upes baseins (neieskaitot Ladogas ezera baseinu): upes - Neva, Mga, Tosna, Ohta, Izsora
- Ladogas ezera baseins: upes - Vuoksa, Volčja, Svira, Ojata, Paša, Sjasa, Volhova, Tihvinka, Volozšba, Pjardomļa, Tigoda, Šarja, Čemaja, Nazija un Šugozeru ezers

¹⁵ Krievijas Federācijas Ūdens Kodekss N 74-FZ (03.06.2006., ar labojumiem no 29.12.2014.)

- Baltijas jūras baseins (no Ņevas upes grīvas līdz Igaunijas robeža): upe Luga, Oredezša, Suida, Narva, Plussa un Sjaborezo ezers.

Visas Pleskavas reģiona upes pieder Narvas upes, Pskovsko-Čudskoje ezera, Ilmeņa ezera un Zapadnaja Dvina sateces baseiniem. Pleskavas reģionā ir 13004 upes ar kopējo garumu 165740 km. Upju tīkla blīvums ir aptuveni 0,84—0,90 km/km². Galvenās upes ir Veļikaja un Lovata.

Veļikaja upe ieplūst Pskovsko-Čudskoje ezerā. Upes garums ir 430 km, tās sateces baseina platība ir 25200 km² – gandrīz 40% no reģiona platības. Veļikaja upes gada plūsmas vidējais apjoms ir 4,36 km³. Reģiona upes tiek izmantotas kā dzeramā ūdens avoti (Veļikaja – Pleskavai, Lovata – Veļikije Luki pilsētai) un tās arī darbojas kā drenāžas tīkls, uzņemot industriālos un pašvaldību notekūdeņus, pašvaldību un lauksaimniecības izklidētās noteces ūdeņus.

Programmas teritorijā Latvijā ir identificēti 388 VŪO. Atbilstoši Latvijas UBA apsaimniekošanas plānos ietvertajam vērtējumam¹⁶ Programmas teritorijā virszemes ūdeņu ekoloģiskā kvalitāte gandrīz pusei VŪO ir augsta (12 VŪO) vai laba (177 VŪO), pārējo 112 VŪO – vidēja, 34 VŪO – slikta un 53 VŪO – ļoti slikta. Pārejas ūdeņu ekoloģiskā kvalitāte ir vidēja, piekrastes ūdeņu Rīgas līcī Programmas teritorijā - vidēja (1 VŪO) un slikta (1 VŪO).

Galvenie iemesli vidējai, sliktai vai ļoti sliktai virszemes ūdeņu ekoloģiskajai kvalitātei Latvijā ir paaugstināts piesārņojums ar slāpekļa un fosfora savienojumiem no punktveida un difūzajiem (galvenokārt, lauksaimniecības) avotiem, šo vielu noplūde apkārtējā vidē augsnes dabisko īpašību dēļ, vēsturiskais piesārņojums, kas ilgstoši ir sekmējis ūdeņu, īpaši piekrastes ezeru un Rīgas līča piekrastes un pārejas ūdeņu eutrofikācijas procesus. Daugavas un Lielupes UBA ekoloģisko kvalitāti lielā mērā ietekmē pārrobežu piesārņojums no Baltkrievijas un Lietuvas. Daugavas UBA Veļikajas sateces baseina septiņu pārrobežu virszemes ūdensobjektu ekoloģiskā kvalitāte ir laba (D509 Vjada, D510SP Kira, D511 Liepna, D512 Kokava, D514 Rītupe, D516 Ludza, D520SP Zilupe)¹⁷.

Krievijā virszemes ūdeņu kvalitātes vērtēšanai tiek lietots speciālais kombinētais ūdens piesārņošanas indekss (SKŪPI) kā integrēts ūdens kvalitātes rādītājs¹⁸.

¹⁶ Daugavas upju baseina apgabala plāns 2010. – 2015.g. Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs, 2009.g.; Gaujas upju baseina apgabala plāns 2010. – 2015.g.; Lielupes upju baseina apgabala plāns 2010. – 2015.g.; Ventas upju baseina apgabala plāns 2010. – 2015.g.

¹⁷ Daugavas upju baseina apgabala plāns 2010. – 2015.g. Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs, 2009.g.

¹⁸ SKŪPI vērtība tiek noteikta, ņemot vērā dažādu vielu maksimālo pieļaujamo koncentrāciju (MPK) biežumu un daudzumu. SKŪPI variē no 1 līdz 16 dažādu piesārņojumu ūdeņos. Pilnīgi tīrs ūdens teorētiskā vērtība ir nulle. SKŪPI aprēķināšanā tiek izmantoti 17 rādītāji: izšķīdis skābeklis, BSP_s, fenols, naftas produkti, amonija slāpeklis, nitrītu slāpeklis, kopējais dzelzs, varš, cinks, niķelis, mangāns, kadmījs, svins, hlorīdi, sulfīti, sintētiskās virsmas aktīvās vielas.

Ūdens kvalitātes vērtējums atbilstoši SKŪPI vērtībām:

- SKŪPI < 1 — nosacīti tīrs ūdens
- 1 < SKŪPI < 2 — viegli piesārņots ūdens
- 2 < SKŪPI < 3 — piesārņots ūdens
- 3 < SKŪPI < 4 — ļoti piesārņots ūdens
- 4 < SKŪPI < 8 — netīrs ūdens
- 8 < SKŪPI < 11 — ļoti netīrs ūdens
- 11 < SKŪPI — ārkārtīgi netīrs ūdens

Atbilstoši ūdens kvalitātes monitoringa datiem 2012. gada Ladogas ezera ūdeņi ir „viegli piesārņoti” (SKŪPI – 1,23-1,91). Fosfora un slāpekļa minerālu veidu tajos koncentrācijas nav mainījušās kopš 1990. gada. Čudskoje ezera austrumu daļā ūdens kvalitāte 2011. gadā atbilst viegli piesārņotam (SKŪPI – 1,86), bet 2012. gadā tā ir mazliet pasliktinājusies līdz līmenim „piesārņots” (PKŪPI – 2,0). Pskovskoje ezera centrālās daļas ūdens kvalitāte 2012. gadā ir nedaudz pasliktinājusies (PKŪPI – 2,63 bija 2012. gadā un 2,74 bija 2011. gadā), pēc SKŪPI atbilsts vērtējumam - „piesārņots”.

Nevas upes ūdens kvalitāte upes garumā atšķiras. Augšup Kirovskai ūdeņi ir „viegli piesārņoti” (SKŪPI – 1,97 bija 2013. gadā un 1,88 bija 2012. gadā). Sanktpēterburgas teritorijā atbilst vērtējumam ir „piesārņots”, SKŪPI 2012.-2013. gadā ir mainījies no 2,04 līdz 2,93. Nevas baseina galveno pieteku ūdens kvalitāte 2013. gadā atbilstoši SKŪPI vērtējumam ir šāda: Mga un Tosna – „piesārņots”, Ohta – „ļoti piesārņots” un „netīrs”, Izsora – „ļoti piesārņots”, Ladogas ezera baseins – Vuoksa – „viegli piesārņots” un „piesārņots”, Svira – „viegli piesārņots”, Sjasa – „piesārņots”, Volhova – „piesārņots” un „ļoti piesārņots” un Baltijas jūras baseins – Luga – „piesārņots” un „ļoti piesārņots”.

Virszemes ūdeņu monitorings Somu līča austrumu daļā norāda, ka slāpekļa un fosfora minerālu veidu koncentrācijas atbilst Krievijā noteiktajiem ūdens kvalitātes standartiem. Organisko piesārņojošo vielu (nafta, fenoli, hlororganiskie pesticīdi) koncentrācijas pārsvarā bija zem metodes noteikšanas robežas. Galveno ķīmisko piesārņojumu veido varš, kopējā dzelzs un dzīvsudrabs. Svina, mangāna, cinka, un kadmija koncentrācijas bija mazāk nekā maksimāli pieļaujamās koncentrācijas.

Pleskavas reģiona upju ūdens kvalitātes dinamika periodā no 2010. līdz 2013. gadam norāda, ka ūdens kvalitāte, kas novērtēta ar SKŪPI pēdējo 4 gadu laikā, ir pasliktinājusies Lovatas un Gdovkas upē, kā arī ezeros. Citās upēs ūdens kvalitāte ir uzlabojusies¹⁹.

Veļikaja upē Krievijas teritorijā konstatētas paaugstinātas fosfora, naftas un fenolu koncentrācijas. Fenola piesārņojumam var būt arī dabiska izcelsme – applūdušu koku pūšana. Fosfora piesārņojuma (2,5 t/gadā) avots ir lauksaimniecības izklidētais piesārņojums, ko rada liellopu audzēšana.

Ļeņingradas reģiona upju piesārņojumu galvenokārt veido kopējais dzelzs, varš, cinks un mangāns. Dzelzs un mangāns ir dabiskas izcelsmes – no mitrāju ūdeņiem. Ļeņingradas un Pleskavas reģionu upju ūdens kvalitātes nozīmīgākā problēma ir mikrobioloģiskais piesārņojums. Nevas upē, kas ir Sanktpēterburgas dzeramā ūdens avots, ir ļoti augsts mikrobioloģiskais piesārņojums. 2013. gadā²⁰ pie Sanktpēterburgas dzeramā ūdens ņemšanas vietas Nevas upes ūdens paraugos mikrobioloģiskie standarti pirms ūdens attīrīšanas tika pārsniegti 27,34% gadījumos. Vidējais rādītājs Krievijas Federācijā – 5,5%. Līdzīga situācija ir arī citās upēs Ļeņingradas reģionā. Veļikaja upes mikrobioloģiskais piesārņojums arī ir augsts. Ūdens paraugi, kas tika ņemti pie Pleskavas, 2010. gadā pirms attīrīšanas pārsniedza mikrobioloģiskos standartus 29,6% gadījumos, 2011. gadā - 36% gadījumos.

¹⁹ Pleskavas reģiona valsts atskaites par reģiona vides stāvokli <http://priroda.pskov.ru/ezhegodnyi-doklad-ob-ekologicheskoj-situatsii-pskovskoi-oblasti>

²⁰ Valsts atskaite „Par Krievijas Federācijas iedzīvotāju sanitāro-epidēmisko labklājību 2013. gadā”, Rospotrebnadzor, 2014 http://rospotrebnadzor.ru/upload/iblock/3b8/gd_2013_dlya-sayta.pdf (krieviski)

Virszemes ūdeņu piesārņojumu Krievijas teritorijā rada esošo notekūdeņu attīrīšanas iekārtu (NAI) nepietiekama darbība, NAI trūkums, izgāztuves pie ūdens tecēm un mēsļu krātuves.

Programmas teritorijā Krievijā ŪOIIAS ir izstrādātas Ņevas upes baseina, Narvas upes un Peipusa/Čudskoje-Pskovskoje ezera baseiniem. Tās ietver pasākumu programmu upes vides kvalitātes mērķu sasniegšanai un pieļaujamo piesārņojošu vielu izplūdes daudzumu no visiem avotiem. Pieļaujamās ietekmes standarti ir izstrādāti Ņevas upes un Peipusa/Čudskoje-Pskovskoje baseinam.

Latvijā virszemes ūdeņos līdz 2015.gadam vai ilgākā periodā, ja mērķa sasniegšanai UBA apsaimniekošanas plānā ir noteikts laika izņēmums, ir jāsasniedz labs ekoloģiskais stāvoklis. Šī mērķa sasniegšanai gan Latvijā tiek ieviesti UBA apsaimniekošanas plānos iekļautie pamata un papildus pasākumi. Līdz šim Programmas teritorijā ir izbūvētas vai rekonstruētas sadzīves notekūdeņu attīrīšanas iekārtas Rīgā un pilsētās ar cilvēkekivalentu no 100 000 līdz 10 000, t.i. Daugavpilī, Rēzeknē, Jelgavā, Jūrmalā, Valkā, Valmierā, citās mazākās pilsētās un ciematos. Tām uzsākot darbību, pēdējos gados ir mazinājusies piesārņojošo vielu noplūde virszemes ūdeņos, tostarp, Baltijas jūrā un Rīgas līcī²¹. Ar pēdējo Rīgas notekūdeņu attīrīšanas iekārtu rekonstrukciju (pabeigta 2014. gadā) bija plānots samazināt slāpekļa piesārņojumu novadītajos ūdeņos Rīgas jūras līcī. Turpmāk Latvijā apdzīvotajās vietās ir risināms jautājums par individuālo pieslēgumu centralizētajām notekūdeņu savākšanas un attīrīšanas sistēmām īpatsvara paaugstināšanu, kas šobrīd nav pietiekams un Latvijā ir 72 %²².

Programmas teritorijā Krievijā labākā notekūdeņu attīrīšanas situācija ir Sanktpēterburgā. 2013. gadā 98,4% notekūdeņu tika attīrīti 13 NAI. No 2011. gada līdz šim laikam visi attīrītie notekūdeņi atbilst HELCOM nosacījumiem.

Ļeņingradas reģiona teritorijā ir 259 notekūdeņu attīrīšanas iekārtas (NAI). Gandrīz puse no tām nodrošina tikai mehānisku attīrīšanu, 20% izvada notekūdeņus bez nekādas attīrīšanas, 75% NAI nepieciešama rekonstrukcija. Reģionu un pašvaldību administrācijām pakāpeniski ir jānodrošina NAI rekonstrukciju Volhovā, Luga un Kingisepā, iespējams, piesaistot ES finansējumu. Pleskavas reģionā tikai 26% iedzīvotāju ir pieejamas notekūdeņu savākšanas sistēmas.

Pleskavas reģionā 2013. gada sākumā²³ ar NAI darbojas 164 notekūdeņu sistēmas un 22 centralizētas notekūdeņu sistēmas. Pleskavas un Veļikije Luki pilsētu NAI ir nepieciešama rekonstrukcija. Ar mērķi uzlabot attīrīšanas kvalitāti un pašvaldību notekūdeņu daudzumus Pleskavas reģiona administrācija reģionālās valsts programmas ietvaros²⁴ līdz 2020. gadam

²¹ Saskaņā ar Nacionālā ziņojuma par vides stāvokli Latvijā informāciju no punktveida avotiem ar notekūdeņiem virszemes ūdeņos novadītā kopējā slāpekļa un kopējā fosfora daudzumam ir tendence samazināties: 2008.g. tika novadītas 3299 t/gadā kopējā slāpekļa un 503 t/gadā kopējā fosfora, 2011. gadā atbilstoši 2707 t/gadā kopējā slāpekļa un 295 t/gadā kopējā fosfora ar notekūdeņu apjomu atbilstoši 226 milj.m³ 2008. gadā un 241 milj.m³ 2011. gadā.

²² Vides politikas pamatnostādnes 2014.-2020.gadam. Politikas rezultātu pases. VARAM, 2014.

²³ Krievijas Federālās statistikas servisa Reģionālā departamenta informācija, 2013.

²⁴ Pleskavas reģiona administrācijas rīkojums N 504 „Par Pleskavas reģiona valsts programmas „Pleskavas reģiona iedzīvotāju nodrošināšana ar augstas kvalitātes mājokļiem un pašvaldības servisiem periodā no 2014. līdz 2020. gadam” apstiprināšanu” (28.10.2013).

paredz īstenot projektus saistībā ar notekūdeņu tīkla un attīrīšanas staciju rekonstrukciju un attīstību.

Abās valstīs ūdeņu (upju, ezeru, kanālu, ūdenskrātuvju un jūras) aizsardzībai ir noteiktas aizsargjoslas. Tās izveidotas, lai mazinātu piesārņojuma ietekmi, novērstu to piesārņošanu un resursu izsīkšanu. Latvijā aprobežojumus piekrastes aizsargjoslās nosaka LR „Aizsargjoslu likums”, Krievijā – Ūdens kodekss.

Programmas teritorijā Latvijā atrodas 40 oficiālas peldvietas: 24 - Rīgas jūras līča piekrastē, 16 – iekšzemes ūdeņos.

Lai sasniegtu virszemes ūdeņiem noteiktos vides kvalitātes mērķus, Latvijā ir svarīgi turpināt ūdenssaimniecības projektus arī nelielās apdzīvotajās vietās (ar iedzīvotāju skaitu līdz 2000), turpināt ieviest labas lauksaimniecības prakses principus, bioloģiskās saimniekošanas metodes un lauksaimniecībā, ievērot Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes un VŪO aizsargjoslas. Programmas teritorijā Krievijā ir jāveic ilgtermiņa pasākumi NAI darbības uzlabošanai, jaunu pieslēgumu veidošanai un izkliegtā piesārņojuma ar biogēnajām vielām mazināšanai.

Lai sasniegtu izvirzītos mērķus un uzlabotu ūdeņu kvalitāti, abās valstīs nozīmīgi ir arī lokāli projekti, kas ir vērsti uz kapacitātes celšanu, ūdeņu piesārņojuma mazināšanu, sabiedrības izpratnes par notekūdeņu ilgtspējīgu apsaimniekošanu, kā arī rekreācijai piemērotu vietu labiekārtošanu un apmeklētāju plūsmu organizēšanu pie ūdeņiem. Šādus projektus ir iespējams īstenot arī, ieviešot Latvijas-Krievijas sadarbības programmu.

Programmas darbības laikā 2007. – 2013.g. virszemes ūdeņu aizsardzības jomā nozīmīgākais veiktais projekts ir “Ūdens vides aizsardzība un videi draudzīga dzīves veida pasākumi Latvijas un Krievijas pierobežas reģionos”. Tā ietvaros Latgales un Pleskavas reģionā realizēti daudzveidīgi pasākumi ūdeņu aizsardzības jomā: 3 ūdens objektu atveseļošanas projekti, izstrādāti 10 tehniskie projekti, izstrādātas vadlīnijas ūdeņu pārvaldībai, pašvaldības darbinieku apmācības, vides sakopšanas talkas ūdens objektu krastos, nometne, grāmata un citi.

3.2. Gaisa kvalitāte

Atmosfēras gaisa kvalitātes jomā Latvijai ir saistošas Direktīvas 2008/50/EK par tīrāku gaisu Eiropai prasības un tajā noteiktie gaisa kvalitātes robežlielumi. Latvijas normatīvajos aktos direktīvas prasības ir integrētas Ministru kabineta 2009. gada 03. novembra noteikumos Nr.1290 „Noteikumi par gaisa kvalitāti”. Krievijā gaisa kvalitāti regulē sanitārie tiesību akti un federālais likums "Par gaisa aizsardzību" (1999.gads ar grozījumiem 2014. gadā). Sanitārie noteikumi un standarts SanPin 2.1.6.1032-01 nosaka higiēnas prasības attiecībā uz gaisa kvalitāti apdzīvotās vietās, SanPin 2.2.1/2.1.1.1200-03 - noteikumus rūpniecības uzņēmumiem un to aizsardzības zonas, higiēnas standarti (GN 2.1.6.1338-03) nosaka maksimālo pieļaujamo piesārņojošo vielu koncentrāciju (MPK) gaisā apdzīvotās vietās.

Programmas teritorijas lielākajā daļā gaisa kvalitāte ir vērtējama kā laba, jo lielākajā tās daļā – lauku apvidos, daudzās, it īpaši nelielajās pilsētās tiek nodrošināta gaisa kvalitātes normatīvu ievērošana attiecībā uz cilvēku veselības aizsardzību

Atbilstoši Latvijas valsts gaisa kvalitātes monitoringa rezultātiem gaisa kvalitātes robežlielumu pārsniegumi oglekļa monoksīdam, ozonam, sēra dioksīdam, toluolam un

formaldehidam netiek novēroti. Nacionālajā ziņojumā par vides stāvokli Latvijā²⁵ norādīts, ka sēra dioksīda emisijām novērojama stabila lejupejoša tendence. Kopš 2008. gada tās samazinājušās par 32.6% (salīdzinot ar 2011.g.). Tas ir skaidrojams ar mazāku fosilās degvielas patēriņu un normatīvo aktu, kas ierobežo sēru saturošas degvielas izmantošanu, ievērošanu. Gaisu piesārņojošo vielu rādītāji augstāki ir pilsētās, taču vairumā gadījumu tie atbilst gaisa kvalitātes prasībām. Pēdējo gadu Latvijas gaisa kvalitātes monitoringa rezultāti liecina, ka gaisa kvalitāte ir uzlabojusies Rīgā Brīvības ielā, kur pēdējos gados vairs nav konstatēti piesārņojuma ar daļiņām (PM₁₀) pārsniegumi. Paaugstināts gaisa piesārņojums saglabājas Rīgas centrā - Brīvības ielā un K. Valdemāra ielā, kur tiek pārsniegta noteiktā slāpekļa gada vidējā koncentrācija (40 µg/m³), benzopirēnam – gada vidējais augšējais (0,6 ng/m³) un apakšējais (0,4 ng/m³) piesārņojuma novērtēšanas sliekšnis cilvēka veselības aizsardzībai, kā arī Rīgā Tvaika ielā, kur savukārt tiek pārsniegts benzolam noteiktais robežlielums (5 µg/m³). Iepriekšminētos gaisa kvalitātes rādītājus Rīgā nosaka autotransporta intensitāte un apstākļi pilsētas centra t.s. kanjona tipa ielās ar ciešu apbūvi abās ielas pusēs, kā arī pārkraušanas terminālu darbība Rīgas Brīvostas teritorijā. Rēzeknē tiek pārsniegti augšējie un apakšējie piesārņojuma novērtēšanas sliekšņi daļiņām PM₁₀ un benzolam, slāpekļa dioksīdam – stundas apakšējais novērtēšanas sliekšnis cilvēka veselības aizsardzībai²⁶. Rīgas pašvaldība sadarbībā ar uzņēmumiem īsteno pasākumus gaisa kvalitātes uzlabošanai²⁷.

Pleskavas apgabala lauku apvidos pēdējo 4 gadu gaisa kvalitātes standartu (MPK) pārsniegumi nav konstatēti. Pilsētu teritorijās šajā apgabalā MPK pārsniegumi atsevišķos gadījumos ir fiksēti rūpniecības teritorijās (0,4% gaisa paraugu 2013.g., 0,1% - 2012.g.) un dzīvojamās zonās pie autoceļiem (0,2% gaisa paraugu - 2013.g., 2012.g.). Dzīvojamajā apbūvē pie autoceļiem 2013. gadā oglekļa oksīda koncentrācija gaisā pārsniedza pieļaujamos normatīvus 2,8% paraugu.

Gaisa kvalitāte lielākajā daļā Ļeņingradas apgabala 2013. gadā bija apmierinoša. Paaugstināts piesārņojošo vielu koncentrācijas, salīdzinājumā ar gada vidējo koncentrāciju (līdz 1,3 MPK NO₂, līdz 1,9 MPK benzopirēnam), ir konstatētas Viborgas, Kingisepā un Lugā. Galvenie gaisa piesārņojuma avoti apgabalā ir ostas Primorskā un Ust-Lugā, kā arī naftas pārstrādes rūpnīca Kirishy.

Pastāvīgs autotransporta radīts paaugstināts gaisa piesārņojums ir Sanktpēterburgas centrā. Galvenās piesārņojošās vielas ir slāpekļa oksīdi, ozons un daļiņas.

Programmas teritorijas daļa Krievijā valsts Ziemeļrietumu reģionā²⁸ atbilstoši 2013. gada informācijai²⁹ pēc emisiju atmosfēras gaisā apjoma ierindojas šādi:

²⁵ Nacionālais ziņojums par vides stāvokli 2008. - 2011.g., VSIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs

²⁶ Pārskats par gaisa kvalitāti Latvijā 2012. gadā. Rīga: Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs, 2013.; Pārskats par gaisa kvalitāti Latvijā 2013. gadā. Rīga: Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs, 2014.;

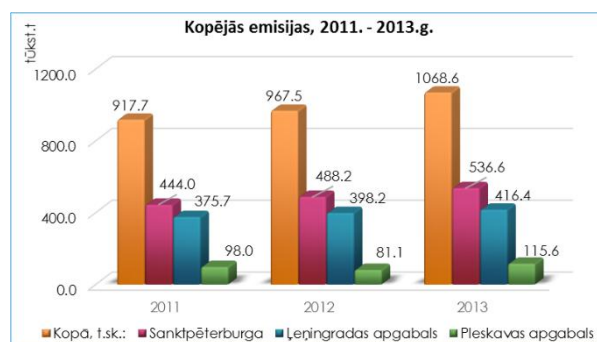
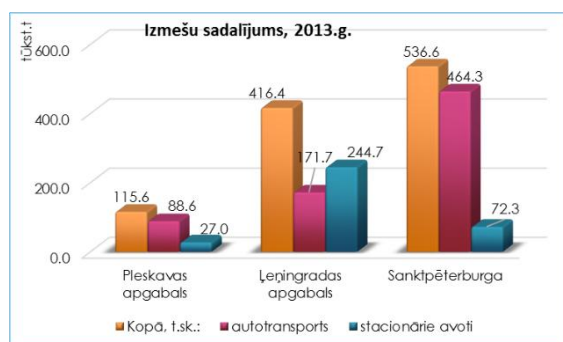
²⁷ Rīgas pilsētas gaisa kvalitātes uzlabošanas rīcības programma 2011.-2015.gadam, rīcību aktualizācija 2014. un 2015. gadam, Rīga, 2013.

²⁸ Ziemeļrietumu reģionā ietilpst 10 administratīvās vienības, t.sk. Sanktpēterburga, Pleskavas apgabals un Ļeņingradas apgabals

²⁹ Nacionālais ziņojums par vides stāvokli Krievijas Federācijā, Dabas resursu ministrija, 2013., <http://www.mnr.gov.ru/regulatory/detail.php?ID=138762>

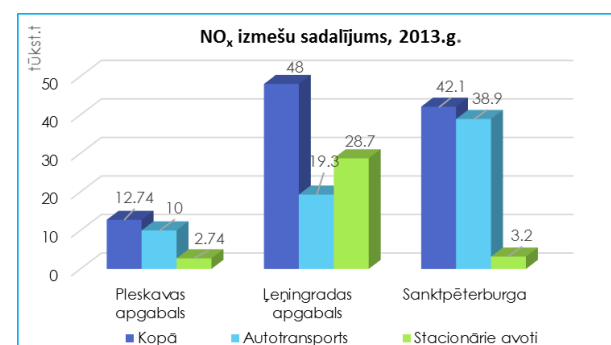
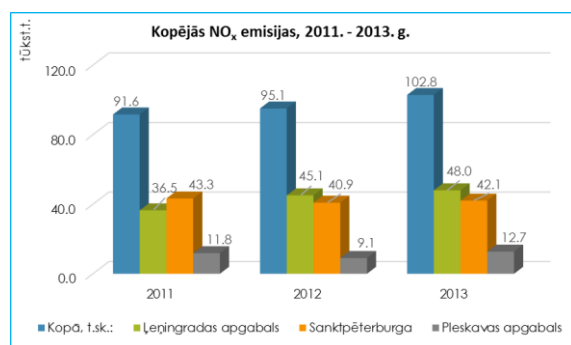
- Sanktpēterburga - 4.vieta pēc kopējā emisiju apjoma (536,6 tūkst. t) un 8.vieta pēc emisiju apjoma no stacionāriem avotiem (72,3 tūkst.t);
- Ļeņingradas apgabals - 4.vieta pēc kopējā emisiju apjoma (416,4 tūkst. t) un 4. vieta pēc emisiju apjoma no stacionāriem avotiem (244,7 tūkst.t);
- Pleskavas apgabals – 10.vieta pēc kopējā emisiju apjoma (115,64 tūkst. t) un 10. vieta pēc emisiju apjoma no stacionāriem avotiem (27,04 tūkst.t).

Nozīmīgākais gaisa piesārņotājs Programmas teritorijā, jo īpaši pilsētās, ir mobilie gaisa piesārņojuma avoti – autotransports. Autotransporta emitēto piesārņojošo vielu daudzums Programmas teritorijā vairāk nekā puse no kopējā gaisa piesārņojuma. Sanktpēterburgā tās 2013. gadā veido 86,5%, Pleskavas apgabalā - 76,6%. Ļeņingradas apgabalā emisijas no autotransporta ir tikai 41,2%, jo šeit salīdzinoši liels emisiju apjomu nāk no stacionāriem avotiem. Programmas Krievijas teritorijā laikposmā no 2010. gada līdz 2013. gadam emisijas no autotransporta palielinās (2. attēls), Programmas Latvijas daļā, vērtējot pēc slāpekļa oksīda izmešiem, tās ir mainīgas (3. attēls).

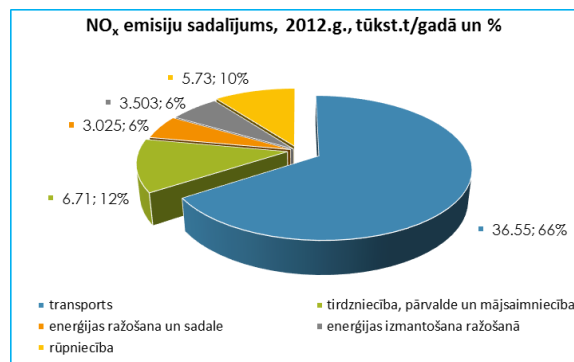
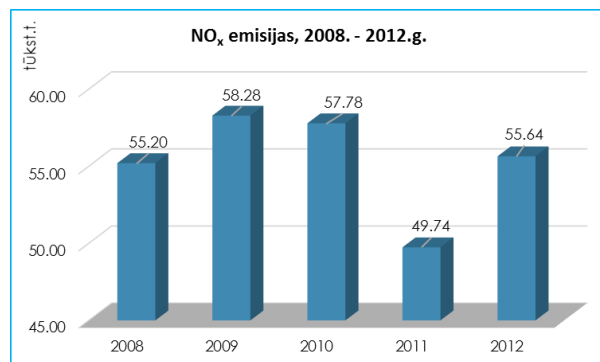
1. attēls Kopējās piesārņojošo vielu emisijas un to sadalījums Programmas Krievijas teritorijā 2011. – 2013.g.

Datu avots: Nacionālais ziņojums par vides stāvokli Krievijas Federācijā, Dabas resursu ministrija, 2013., <http://www.mnr.gov.ru/regulatory/detail.php?ID=138762>

2. attēls Slāpekļa oksīdu emisijas un to sadalījums Programmas Krievijas teritorijā 2011. – 2013.g.

Datu avots: Nacionālais ziņojums par vides stāvokli Krievijas Federācijā, Dabas resursu ministrija, 2013., <http://www.mnr.gov.ru/regulatory/detail.php?ID=138762>

3. attēls Slāpekļa oksīda emisijas Latvijā: kopējās emisijas un to sadalījums pa izcelsmes avotiem 2008. – 2012.g., tūkst.t./gadā

Datu avots: EUROSTAT dati, 2015.g. janvāris, <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

Transporta attīstības pamatnostādņēs 2014. – 2020.g. (Latvija) norādīts, ņemot vērā to, ka gaisa piesārņojuma robežlielumu pārsniegumi pēc satiksmes radītā piesārņojuma parametriem Latvijā konstatējami tikai atsevišķās vietās Rīgas un, iespējams, citu pilsētu īpaši intensīvas satiksmes vietās ar blīvu apbūvi, autotransporta radītais piesārņojums uz valsts autoceļiem nevar pārsniegt robežlielumus, kas noteikti normatīvos. Stacionāro gaisa piesārņojuma avoti ir siltumenerģijas ražošanas iekārtas, autostāvvietas, uzņēmumu ražotnes, ostu teritorijās darbojošies pārkraušanas termināli un citi. No stacionārajiem avotiem nozīmīgākos gaisa piesārņojuma apjomus rada enerģijas ražošana.

Pasažieru pārvadājumu kvalitātes uzlabošana un ceļu kvalitātes apstākļu uzlabošana ir galvenie Pleskavas apgabala valsts programmas "Transporta sistēmas attīstība laika periodam no 2014-2020" mērķi. Pasažieru pārvadājumu kvalitātes uzlabošana un ceļu kvalitātes apstākļu uzlabošana ir galvenie Pleskavas apgabala valsts programmas "Transporta sistēmas attīstība laika periodam no 2014-2020" mērķi.

Krievijas Federālajā mērķprogrammā "Krievijas transporta sistēmas attīstība (2010 - 2020)"³⁰ paredzēts rekonstruēt automaģistrāli M-9 "Baltija" no Maskavas caur Volokolamsku, Novosokolniky un Pustoshka (Pleskavas apgabals) līdz robežas šķērsošanas punktam "Burachky" uz Krievijas - Latvijas robežas (kopējais garums 610km). Rekonstrukcijas rezultātā tiks palielināta autoceļa caurlaides spēja. Tādēļ vienlaikus ir svarīgi risināt jautājumu par minētā robežas šķērsošanas punkta kapacitāti.

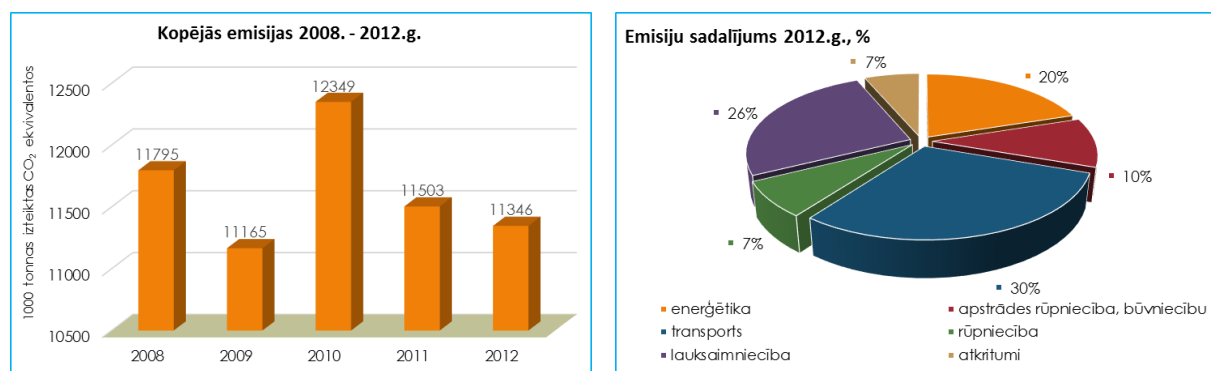
Transporta pamatnostādņēs 2014. – 2020.g. (Latvija) plānots transporta politiku īstenot divos darbības virzienos: Latvija – ilgtspējīgs transporta un loģistikas pakalpojumu sniedzējs, kā arī nodrošināta iekšējā un ārējā sasniedzamība, un augstas kvalitātes mobilitātes iespējas visā valsts teritorijā. Sasniedzamība ir akcentēta Latvijas Ilgtermiņa attīstības stratēģijā līdz 2030.gadam.

Iepriekšējā pārrobežu sadarbības periodā 2007. – 2013.g. ir īstenots projekts "RKP "Vientuļi" rekonstrukcija un RKP "Bruņiševo" labiekārtošana". Programmas izstrādes laikā abu valstu puses ir uzsvērušas nepieciešamību attīstīt transporta sakarus un turpināt uzlabot robežu šķērsošanas punktu kapacitāti.

³⁰ Krievijas Federācijas valdības lēmums N 848 (05.12.2001. ar grozījumiem 16.12.2014) "Par Federālo mērķprogrammu "Krievijas transporta sistēmas attīstība 2010. – 2020.g."

3.3. Klimata pārmaiņas

Abas valstis ir ratificējušas ANO Vispārējo konvenciju par klimata pārmaiņām. Tādēļ tām ir jāveic pasākumi (atjaunojamo enerģiju izmantošana, patēriņā samazināšana, energoefektivitātes tehnoloģijas, emisiju samazināšana un citi) siltumnīcefekta gāzu koncentrācijas mazināšanai atmosfērā. Siltumnīcefekta gāzu emisiju bilancē lielāko daļu no emisijām Latvijā veido transporta sektors, lauksaimniecība un siltumenerģijas ražošana, bet atlikušo daļu - kurināmā patēriņš dažādos tautsaimniecības sektoros un elektroenerģijas patēriņš (4. attēls).

4. attēls Siltumnīcefekta gāzu emisijas: kopējās emisijas un to sadalījums pa izcelsmes avotiem, 2008. – 2012.g., 1000 tonnas izteiktas CO₂ ekvivalentos

Datu avots: EUROSTAT dati, 2015.g. janvāris, <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

Enerģijas ražošanas kontekstā klimata pārmaiņas visvairāk ietekmē enerģijas ražošana no fosilajiem energoresursiem (dabas gāzes, naftas produktiem un citiem). Ražojot enerģiju, tiek izdalītas klimata izmaiņas siltumnīcas efektu izraisošas gāzes.

Siltumnīcefekta gāzu (SEG) kopējās emisijas no transporta, enerģētikas un lauksaimniecības sektora sastāda lielāko daļu no kopējām SEG emisijām – 2012. gadā 63 %, salīdzinot ar visu emisiju apjomu. Latvijā 2011. gadā SEG emisijas, izteiktas oglekļa dioksīda ekvivalentos, salīdzinājumā ar 2008. gadu ir samazinājušās par 0,73%, bet salīdzinot ar bāzes gadu (1990.g.) to izmešu apjoms ir samazinājies par 56 %³¹. Programmas teritorijā Latvijā saglabājas līdzīga tendence.

Nacionālais ziņojums par vides stāvokli Krievijā 2013.gadā un nacionālais ziņojums par SEG inventarizāciju un emisijām ietver SEG sadalījumu par tautsaimniecības nozarēm valstī, bet neietver informāciju pa reģioniem, kas ļautu iegūt informāciju par Programmas teritoriju.

SEG emisiju samazināšanā galvenās pasākumu grupas ir enerģijas patēriņa samazināšana, atjaunojamo energoresursu īpatsvara palielināšana un energoefektivitātes uzlabošana enerģijas ražošanā un lietošanā.

Līdzšinējā pārrobežu sadarbības programmas darbības laikā Programmas teritorijā Latvijā un Krievijā projekti nav īstenoti.

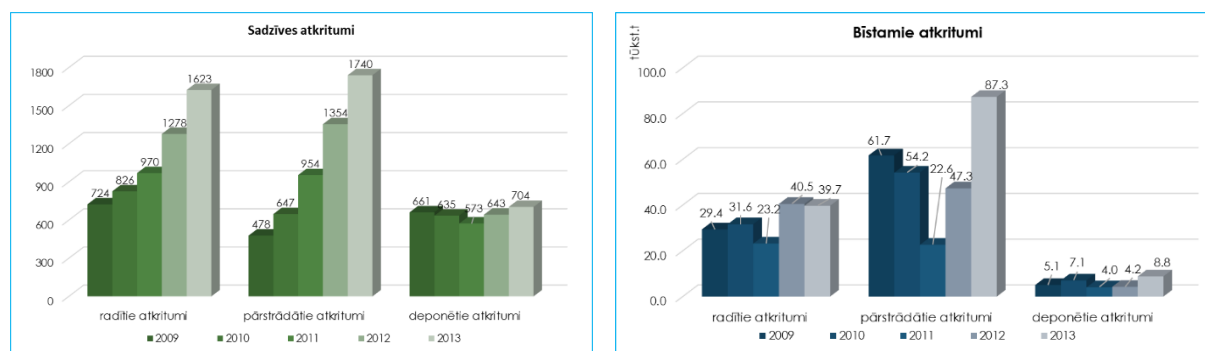
³¹ Nacionālais ziņojums par vides stāvokli 2008. - 2011.g., VSIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs

3.4. Atkritumu apsaimniekošana

Atkritumu apsaimniekošanas jomā Latvija ievieš direktīvas 2008/98/EK par atkritumiem un dažu direktīvu atcelšanu (2008.), kā arī vairākas citas ar konkrētu atkritumu veidu apsaimniekošanas regulējumiem saistītas direktīvas. Latvijā šo jomu regulē LR “Atkritumu apsaimniekošanas likums” (2008.) un īstenojamie pasākumi turpmākajos astoņos gados ietverti Valsts atkritumu apsaimniekošanas plānā 2013. – 2020. gadam. Krievijā šo jomu regulē Federālais likums “Par ražošanas un patēriņa atkritumiem”³².

Sadzīves atkritumu, tai skaitā sadzīvē radušos bīstamo atkritumu, apsaimniekošanu Latvijā savā administratīvajā teritorijā organizē pašvaldība, kas iekļaujas kādā no atkritumu apsaimniekošanas reģioniem. Programmas teritorijā pilnībā iekļaujas Austrumlatgales, Dienvidlatgales, Malienas, Rīgas, Vidusdaugavas, Zemgales un Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģions un neliela daļa no Piejūras atkritumu apsaimniekošanas reģiona.

Latvijā 2013. gadā tika radītas gandrīz 1 663 tūkst. tonnas, 2012. gadā - 1 318 tūkst. tonnas sadzīves atkritumu un atbilstoši 39,7 un 40,5 tūkst. tonnas bīstamo atkritumu. Atkritumu daudzumam ir tendence palielināties (5. attēls). Tas ir skaidrojams ar precīzāku atkritumu daudzumu uzskaiti. Informācija attiecībā uz atkritumu radīšanu, savākšanu un pārstrādi pa reģioniem nav pieejama.

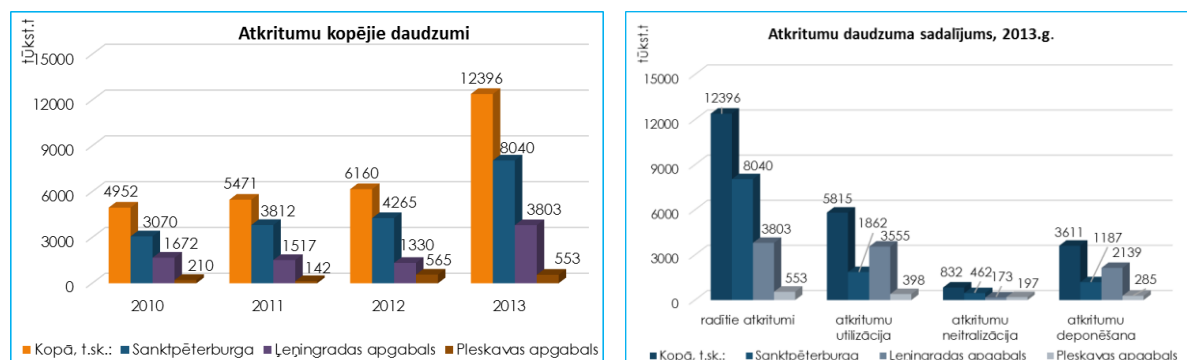

5. attēls Latvijā radīto, pārstrādāto un deponēto sadzīves un bīstamo atkritumu daudzumi 2008. - 2013.g., tūkst. tonnas

Datu avots: Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs, valsts statistiskā pārskata “3-Atkritumi” informācija, 2015.g. janvāris

Droša atkritumu apsaimniekošana un jo īpaši pārstrāde ir Programmas Krievijas teritorijas prioritāra vides problēma. Dati par sadzīves un ražošanas atkritumu radīšanu un izmantošanu reģionos pēdējos 4 gados apkopoti 6.attēlā. 2013. gadā St.Pēterburgā, Ļeņingradas apgabalā un Pleskavas apgabalā tika radīti 12 309 tūkst.t., 2012. gadā – 6 160 tūkst.t. atkritumu. Kopējam atkritumu daudzumam ir tendence pieaugt. Atkritumu apjoma pieaugums norāda uz atkritumu apsaimniekošanas uzlabošanu, jo īpaši, izlietotā iepakojuma apsaimniekošanas sistēmas izveidi.

³² Federālais likums N 89-FZ “Par ražošanas un patēriņa atkritumiem” (24.06.1998, ar labojumiem no 29.12.2014)

6. attēls Atkritumu daudzums Programmas teritorijā Krievijā 2010.- 2013.g., tūkst.tonnas

Datu avots: Nacionālais ziņojums par vides stāvokli Krievijas Federācijā, Dabas resursu ministrija, 2013., <http://www.mnr.gov.ru/regulatory/detail.php?ID=138762>

Dati par sadzīves atkritumu rašanos uz vienu iedzīvotāju Programmas teritorijā Krievijā ir mainīgi gan pa gadiem, gan administratīvajām vienībām. Tas lielā mērā skaidrojams ar uzskaites sistēmas atšķirībām. Saskaņā ar Nacionālā ziņojuma par vides stāvokli Krievijas Federācijā informāciju, Sanktpēterburgā uz vienu iedzīvotāju 2012. gadā veidojās 40,1 kg, 2013.gadā – 57,5 kg, Ļeņingradas apgabalā atbilstoši 29,4 kg un 101,3 kg, bet Pleskavas reģionā - 44,6 kg un 50,3 kg atkritumu.

Atkritumi Programmas teritorijā Krievijā tiek deponēti sadzīves atkritumu izgāztuvēs un rūpniecības atkritumu izgāztuvēs. Bīstamo rūpniecisko atkritumu poligons un atkritumu sadedzināšanas iekārtas darbojas netālu no apdzīvotas vietas Krasny Bor (Ļeņingradas apgabals). Kopējais tajā deponēto bīstamo atkritumu daudzums 2013.gadā bija 12834,6 tonnas. Šobrīd poligonā ir deponēts vairāk nekā 1,5 milj. t bīstamo atkritumu, tai skaitā 0,7 t šķidro atkritumu. Poligons ir iekļauts HELCOM "karsto punktu" sarakstā. Krievijas federācijas programmā "Vides aizsardzības programma 2012.-2020.gadam" paredzēts, ka 2016.gadā tiks rekonstruēta bīstamo atkritumu poligons "Krasny Bor".

Programmas teritorijā Latvijā savāktie sadzīves atkritumi tiek nogādāti astoņos sadzīves atkritumu poligonos: Latvijā – Ciniši, Križevniki, Kaudzītes, Getliņi, Janvāri, Dziļā vāda, Daibe un Brakšķi. Programmas teritorijā Latvijā atrodas vairāki atkritumu šķirošanas un pārstrādes centri, kas ir saistīti ar atkritumu apsaimniekošanas reģioniem. Bīstamo atkritumu apsaimniekošanu

2012.gadā Latvijā tika pārstrādāti vai otrreizēji izmantoti 77% no savāktajiem sadzīves atkritumiem un līdz 52 % no savāktajiem bīstamajiem atkritumiem. Atbilstoši EUROSTAT datiem 2011. gadā Latvijā otrreizēji tiek izmantoti 9 %. Latvijā dalīta atkritumu savākšana nav pieejama iedzīvotājiem lauku teritorijās, daļēji – pašvaldību vietējos centros. Valsts atkritumu apsaimniekošanas plānā 2013. – 2020.g. ir uzsvērts, ka līdz 2015.gadam katrā pašvaldībā 2015.gada 1.janvārī visiem iedzīvotājiem ir jānodrošina pieejami dalītas atkritumu savākšanas pakalpojumi, atsevišķi savācot vismaz stiklu, papīru, metālu un plastmasas.

Krievijā dažāda līmeņa plānošanas dokumentos tiek plānota CSA būvniecība, kas ietvers arī atkritumu šķirošanu. Piemēram līdz 2030. gadam³³ Pleskavas apgabala rajonos - Pleskava, Velikoluksii, Dnovskii, Ostrovskii, Bezhanitskii, OPOCHetskii, Nevelskii, Sebezhsckii un Strugokrasnenskii. Dalītas atkritumu savākšanas sistēmas ieviešana plānota pilsētās Pleskava

³³ Teritorijas plānojuma shēma Pleskavas reģionam laika posmam līdz 2030.gadam

un Veļikije Luki, ilgtermiņā - atkritumu pārstrādes vietas būvniecība Pleskavā. Līdz 2020. gadam plānota atkritumu šķirošanas poligona izbūvi Sanktpēterburgā³⁴.

Reģionālajā mērķprogrammā māsaimniecības atkritumu apsaimniekošanai laika posmam no 2012-2020.gadam no mērķiem ir nodrošināt 81% izmantojamās atkritumu frakcijas izdalīšanu no sadzīves atkritumiem 2020. gadā (pašlaik- 6%). Nākotnē Krievijā atbalsts atkritumu sistēmas attīstībai, it sevišķi attiecībā uz iepakojamo materiālu apsaimniekošanu, būs pašlaik izstrādē esošā federālā likuma "Par atkritumu ražošanu un apsaimniekošanu" noteikumu ieviešanai.

Abu valstu attīstības plānošanas dokumentos ir akcentēta saražoto atkritumu daudzumu samazināšanas, atkritumu dalītas vākšanas un otrreizējās pārstrādes ieviešanas nepieciešamība. Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2030.g. kā viens no prioritārajiem ilgtermiņa rīcības virzieniem ir noteikts „dabas kapitālā pārvaldība”, kas ietver tādu dabas resursu pārvaldību, kas ir vērsta uz atkritumu plūsmu samazināšanu un ilgtspējīgu dabas resursu izmantošanu.

Līdzšinējās programmas darbības periodā nozīmīgi projekti atkritumu apsaimniekošanas jomā nav veikti.

Ievērojot to, ka abās valstīs noteiktie attīstības mērķi un prioritātes atkritumu apsaimniekošanas jomā ir saistītas ar iedzīvotāju dzīves veida un paradumu maiņu, tad Programmas ieviešana 2014. – 2020.g. vietējā līmenī papildus abās valstīs plānotajiem projektiem var dot ieguldījumu iedzīvotāju atkritumu apsaimniekošanas paradumu mainīšanā, atkritumu dalītās vākšanas un otrreizējās pārstrādes ieviešanā, tostarp, arī attīstot MVU.

3.5. Bioloģiskā daudzveidība

Lai aizsargātu bioloģisko daudzveidību, t.i. apdraudētus biotopus, augu un dzīvnieku sugas, Latvija ievieš Eiropas Savienības Biotopu direktīvu (92/43/EEC) un Putnu direktīvu (79/409/EEC, 1979) un saistībā ar šīm direktīvām pieņemtos Latvijas Republikas likumus: "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām" un "Sugu un biotopu aizsardzību". Krievijā dabas aizsardzības jomu regulē Federālais likumā "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām".

Programmas teritorija ir bagāta ar starptautiskas nozīmes mitrājiem (Ramsāres vietas). Latvijā tie ir Kaņiera ezers, Engures ezers, Teiču un Pelečāres purvs, Lubānas mitrāju komplekss un Ziemeļu purvi, Krievijā - Beryozovye salas, Kurgalsky pussala, Mshinskaya mitrāju sistēma, Pskovsko-Chudskaya zemiene, Somu līča dienvidu daļa un Svir upes delta.

Abās valstīs bioloģiskās daudzveidības aizsardzībai ir izveidotas īpaši aizsargājamas teritorijas. Latvijā Eiropas Savienības nozīmes teritorijas ir noteiktas kā *Natura 2000* un iekļaujas šajā Eiropas Savienības dalībvalstu kopējā īpaši aizsargājamo dabas teritoriju tīklā. Krievijā ir noteikti šādi īpaši aizsargājamās dabas teritoriju (ĪADT) veidi: valsts dabas rezervāti (ieskaitot biosfēras rezervātus), nacionālie parki, dabas parki, valsts dabas liegumi, dabas pieminekļi, dendroloģiskie parki un botāniskie dārzi.

³⁴ Pēterburgas pašvaldības dekrēts Nr. 254 "Par reģionālās mērķprogrammas "Par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu 2012. - 2010.g." apstiprināšanu", 29.05.2012

Programmas teritorijā Latvijā ĪADT aizņem aptuveni 30 % no Vidzemes reģiona, 12 % no Latgales reģiona, 10 % no Rīgas reģiona un 10 % no Zemgales reģiona teritorijas. Tajā ietilpst 3 nacionālie parki: Ķemeru nacionālais parks Pierīgā, Gaujas nacionālais parks Vidzemes reģionā un Rāznas nacionālais parks Latgales reģionā, kā arī Teiču dabas rezervāts Latgales reģionā un Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts Vidzemes reģionā. Programmas teritorijā Latvijā ir arī 33 dabas parki, 9 aizsargājamo ainavu apvidi un daudzi dabas liegumi. Rīgas līča piekrastes ūdeņos ir 4 aizsargājamas jūras teritorijas. Šis ĪADT ir Latvijas *Natura 2000* teritorijas.

Kopumā Programmas teritorijas daļā Krievijā ir 103 aizsargājamas dabas teritorijas (platība - 1029,7 tūkst. ha). Tās atrodas federālo, reģionālo vai pašvaldības administrāciju pakļautībā.

Sanktpēterburgā ir 14 ĪADT valsts dabas rezervāti un dabas pieminekļi (6 tūkst. ha jeb 4,2% no pilsētas kopējās platības). Tās tiek pārvaldītas reģionālā līmenī.

Ļeņingradas apgabālā ir 46 ĪADT (platība - 586,1 tūkst. ha jeb 6,98% no reģiona kopējās platības 2013.g.). Divas ĪADT tiek pārvaldītas federālā līmenī, 40 ĪADT - reģionālā līmenī (dabas parks "Vepsky Mežs", 24 ir valsts dabas rezervāti un 15 dabas pieminekļi) un 4 ĪADT - vietējā līmenī. Ļeņingradas apgabala Teritorijas plānošanas shēmā līdz 2035. gadam plānots izveidot 114 jaunas ĪADT, kopumā palielinot ĪADT platību par vairāk nekā 800 tūkstoši ha. Paplašināmo ĪADT saraksts ietver dabas un vēstures parku "Ziemeļi-Ingermanlandskiy", kas atrodas netālu no Somijas (platība aptuveni 13 tūkstoši hektāru).

Pleskavas apgabala ĪADT īpatsvars ir augstāks nekā citās Krievijas ziemeļrietumu teritorijās. Tā ĪADT tīklu veido 43 ĪADT (platība 437,6 tūkst ha jeb 7,9% no reģiona teritorijas). No tām 37 % ĪADT platības pārvaldītas federālā līmenī, 53 % - reģionālā līmenī un 10 % - vietējā līmenī. Apgabālā atrodas Krievijas ziemeļrietumu daļā viena no nozīmīgākajām Ramsāres vietām "Pskovsko-Chudskaya zemīene", kas raksturojas ar augstu ūdensputnu (migrācijas periodos līdz 200-300 000 putnu) un reto putnu sugu koncentrāciju. Mitrājā atrodas valsts nozīmes zooloģiskais liegums "Remdovsky" (platība -74 712 ha). Ar Latviju robežojas Pleskavas apgabala dienvidrietumos esošais nacionālais parks "Sebežski". Pleskavas reģiona teritorijas plānojums (2012) paredz līdz 2020. gadam izveidot 2 jaunas reģionālās ĪADT.

Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas ir Programmas teritorijas dabas tūrisma, ekoloģiskās izglītības un ilgtspējīgas attīstības resurss.

Latvijā ĪADT apsaimniekošanu nosaka nacionālie normatīvie akti³⁵, dabas aizsardzības, dabas tūrisma, sabiedrības informēšanas un citi pasākumi ir iekļauti ĪADT dabas aizsardzības plānos un noteikti konkrētu ĪADT individuālajos aizsardzības un izmantošanas noteikumos. Gandrīz visu Latvijas *Natura 2000* teritoriju dabas aizsardzības plānu darbības termiņš beigsies Programmas darbības laika pirmajā pusē. Aptuveni pusei *Natura 2000* teritoriju dabas aizsardzības plānu nav. Tādēļ vienlaikus ar Programmā plānotajām aktivitātēm dabas tūrisma veicināšanā, ilgtspējīgā dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma apsaimniekošanā, izstrādājot projektu pieteikumus, ir jāsadarbojas ar atbildīgajām valsts iestādēm (Latvijā – Dabas aizsardzības pārvalde) un pašvaldībām, lai nodrošinātu to atbilstību *Natura 2000* teritoriju (Latvija) attīstības mērķiem, ĪADT izveides mērķiem (abās valstīs), dabas aizsardzības

³⁵ Latvijā – LR likums „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” (1999.), Ministru kabineta 2010. gada 16. marta noteikumi Nr. 264 „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”, kā arī Ministru kabineta apstiprinātie ĪADT individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi.

prasībām un plānotajiem pasākumiem jaunajiem dabas aizsardzības plāniem, ja tie tiek izstrādāti.

Kopumā Programmas teritorijas ĪADT apsaimniekošanas pasākumu ieviešana attiecībā uz apmeklētājiem piemērota labiekārtojuma izveidi, informācijas pieejamību, dažādu interešu grupu sadarbību teritorijas apsaimniekošanā ir vēlama labāka. Izstrādājot Programmu, abas valstis ir uzsvērušas kopēju tūrisma maršrutu izveides un uz vietējiem resursiem balstītu tūrisma produktu izstrādes nepieciešamību.

Iepriekšējā plānošanas periodā 2007. – 2013.g. Ķemeru, Rāznas un Gaujas nacionālajā parkā, kā arī Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā, īstenojot starpvalstu sadarbības programmu, ir izveidoti pieci izglītības centri.

3.6. Kultūrvēsturiskais mantojums

Kultūrvēsturiskā mantojuma aizsardzības jomā abas valstis ievieš ANO konvencijas: “Konvenciju par Pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību”, “Konvenciju Eiropas Arhitektūras mantojuma aizsardzībai”, “Konvenciju Eiropas Arheoloģijas mantojuma aizsardzībai” un “Eiropas Padomes vispārējo konvenciju par kultūras mantojuma vērtību sabiedrībai”. Latvijā kultūrvēsturiskā mantojuma aizsardzības jomu regulē Latvijas Republikas likums “Par kultūras pieminekļu aizsardzību” un saskaņā ar to izdotie normatīvie akti, Krievijā - federālais likums „Par Krievijas Federācijas nāciju kultūrvēsturiskajiem objektiem (vēstures un kultūras pieminekļi)”³⁶.

Programmas teritorija ir atpazīstama ar savu unikālo kultūrvēsturisko mantojumu. Abās valstīs Programmas teritorijā ir UNESCO Pasaules kultūras un dabas mantojuma objektu sarakstā iekļauti kultūrvēsturiskā mantojuma objekti. Latvijā – Rīgas vēsturiskais centrs (RVC) ir iekļauts UNESCO Pasaules kultūras mantojuma sarakstā 1997.gadā. RVC teritorija ir 435 hektāri, jeb 1,4% pilsētas teritorijas un tajā atrodas ap 4000 ēku. Nozīmīgākie kultūras mantojuma elementi ir arheoloģiskais mantojums, arhitektūras mantojums, pilsētas struktūra, kuru veido ēkas, ielas, laukumi, parki, ūdenskrātuves u.c. elementi. RVC sastāv no trīs atšķirīgām pilsētas ainavām: Vecrīgas, Bulvāru loka un Jūgendstila centra ar katrai raksturīgām ārtelpas un būvmasu attiecībām. Krievijā - Sanktpēterburgas vēsturiskais centrs un ar to saistītās kultūras pieminekļu grupas (pilis, priekšpilsētās dārzi, tostarp Pēterhofa, Puškina dārzi, Pavlovska un vēsturiskās muižas) ir iekļautas UNESCO Pasaules mantojuma sarakstā. Kopējā aizsargājamās zonas platība ir 4970 hektāri. Sanktpēterburgā ir Programmas teritorijā lielākais kultūras pieminekļu un ainavu mantojuma blīvums.

Programmas teritorijā Latvijā atrodas nozīmīgi reģiona pilsētībūvniecības pieminekļi. Latvijā – Daugavpils, Rēzeknes, Ludzas, Alūksnes, Cēsu, Jelgavas un citu pilsētu centru vēsturisko apbūvi. Šobrīd atbilstoši Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas informācijai Latvijā valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā ir 8584 pieminekļi: 5183 valsts nozīmes un 3401 vietējās nozīmes pieminekļi (arhitektūras, arheoloģijas, industriālie, pilsētībūvniecības pieminekļi, vēstures un citi pieminekļi). Lielākā daļa no tiem atrodas Programmas teritorijā. Informācija par kultūras pieminekļiem reģionu sadalījumā Latvijā nav pieejama.

³⁶ Federālais likums 25.06.2002 N 73-FZ (ar grozījumiem 01.12.2014)

Ļeņingradas apgabalā kopumā ir 3583 kultūras pieminekļi un vēstures un kultūras mantojuma liecības. Pilsētas, kas iekļautas vēsturiskā un kultūras mantojuma sarakstā ir Priozesk, Tihvinas, Viborga, Kingisepp, Lodeynoe Pole, Ivangorodas, Šlisselburga, Staraja Ladoga, Ropsha. Kultūras mantojuma saglabāšana Ļeņingradas apgabalā ir cieši saistīta ar tūrisma klastera un transporta un loģistikas klastera attīstību. Jaunu ceļu būvniecība un infrastruktūras attīstībā grūti sasniedzamās vietās ir plānotie investīciju objekti Podporozshky, Lodeynopolsky, Tikhvinsky rajonos, jo šeit atrodas unikāli kultūrvēsturiski objekti un koka arhitektūras muzeji.

Pleskavas reģionā 2013.gada beigās bija 4328 kultūrvēsturiskā mantojuma vietas; no tām ēkas un ēku struktūras – 1212, arheoloģiskā mantojuma vietas – 2310, mākslas pieminekļu vietas – 16, arhitektūras ansambļi – 34, piemiņas vietas -1³⁷. Krievijas vēsturisko pilsētu sarakstā ir iekļautās šādas Pleskavas reģiona pilsētas: Pleskava, Veļikiji Luki, Gdova, Nevels, Novorzševa, Nivosokoļnija, Opočkas, Ostrova, Pečori, Porhova, Sebeži, Puškinskiji Gori, Starij Izborska. Plašāk pazīstami ir klosteri: Spaso-Preobrazshenskiy Miroszhkiy, Svyato-Uspenskiy Pskovo-Pechersky, Svjato-Uspenskiy Svjatogorskiy un daudzi citi. Vēstures un kultūras pieminekļu sarakstā ir arī brīvdabas muzeji: muzejs Aleksandra Puškina "Mikhailovskije" un brīvdabas muzejs "Izborska".

Pleskavas reģiona valsts programmā "Kultūras un kultūras mantojuma saglabāšanas un tūrisma attīstības plāns laika periodam 2014-2020" ir plānoti pasākumi kultūras mantojuma saglabāšanai un tūrisma attīstībai. Valsts mērķprogrammā "Iekšzemes un ārzemju tūrisma attīstība Krievijas Federācijā, 2011 - 2018"³⁸. līdz 2018.g. ir plānots izveidot tūrisma un atpūtas klāsteri "Pskovsky" pie Pleskavas pilsētas un īpašu tūrisma un rekreācijas ekonomisko zonu Pleskavas reģionā. "Pskovsky" klāsterā izveide, kā arī citu kultūras mantojuma objektu, tostarp Pokrovskaya tornis, Pleskavas Kremļa un muzejs bloks Pleskavā, saglabāšana ir minēta arī Krievijas Federācijā tūrisma attīstības stratēģijā³⁹.

Kultūras mantojums tāpat kā aizsargājamās dabas teritorijas un objekti ir nozīmīgs Programmas teritorijas tūrisma potenciāls, lai turpinātu attīstīt abu valstu sadarbību, pilnveidojot tūrisma pakalpojumus un attīstot MVU.

Iepriekšējā plānošanas periodā pārrobežu sadarbības programmā ir veikts daudzi projekti kultūrvēsturiskā mantojuma jomā, it īpaši saistībā ar tūrisma attīstību: "Attālo teritoriju pārrobežu attīstības turpināšana ar Via Hanseatica vietējo resursu tūrisma maršrutu", "Pārrobežu E-arhīvs", "Parku kā kultūrvēsturiskā mantojuma integrālu daļu reģenerācija", "Ceļojums Latgale&Pleskava", " Divas Austrumeiropas pērles", "Kultūras un radošo centru attīstība Rapinā, Viļakā un Pečoros" un citi. Turpmāk šo projektu rezultāti un pieredze ir izmantojama, izstrādājot un ieviešot projektus Programmas teritorijā saistībā ar tūrisma attīstību un kultūrvēsturiskā un dabas mantojuma aizsardzību, saglabāšanu un ilgtspējīgu attīstību.

³⁷ <http://gkn.pskov.ru/gosudarstvennyi-doklad-o-sostoyanii-obektov-kulturnogo-naslediya>

³⁸ Krievijas Federācijas dekrēts Nr. 644 "Iekšzemes un no ārvalstīm ienākošā tūrisma attīstība Krievijas Federācijā 2011. – 2018.g." 02.08.2011 ar grozījumiem 18.02.2014.

³⁹ Krievijas Federācijas rīkojums Nr.941-r "Par Krievijas Federācijas tūrisma attīstības stratēģijas apstiprināšanu", 31.05.2014.

3.7. Sociāli ekonomiskā vide un reģionālā attīstība

Kopējais iedzīvotāju skaits Programmas teritorijā 2012.gadā bija 9,12 mlj. (1,77 milj. Latvijā (37% ir rīdnieki)) un 7,55 mlj. Krievijā (67% ir Sanktpēterburgas iedzīvotāji). Vidējais iedzīvotāju blīvums – 21/km² (neiekļaujot Rīgu un Sanktpēterburgu). Kopumā demogrāfisko situāciju raksturo zems dzimstības līmenis un iedzīvotāju novecošanās (iedzīvotāju skaits samazinājies no aptuveni 1% līdz 5%, salīdzinot ar 2010. gadu).

Programmas teritorija sastāv no diviem galvenajiem ekonomiskajiem centriem – Rīga, Sanktpēterburga - un reģionālas un vietējās nozīmes pilsētām un lauku apvidiem. Kapitāls un darbaspēks galvenokārt koncentrējas pilsētu teritorijās. Latvijā Rīga un Pierīgas reģions ir virzošie spēki ar lielāko iekšzemes kopprodukta īpatsvaru - 67%. Krievijā Programmas teritorijā bruto reģionālā kopprodukta vērtība uz 1 iedzīvotāju Sanktpēterburgā par 32% pārsniedz valsts vidējo rādītāju, bet Ļeņingradas apgabālā par 9%, savukārt Pleskavas apgabals ievērojami atpaliek no valsts vidējā rādītāja par 51%.

Galvenie ekonomikas sektori Rīgas un Pierīgas reģionā ir dažādas pakalpojumu nozares, piemēram, tirdzniecības, transporta un loģistikas, telekomunikāciju, banku un finanšu sektora, operācijas ar nekustamo īpašumu. Latgales reģionā galvenie darbības virzieni ir pakalpojumi, transports un uzglabāšana, bet Vidzemē un Zemgalē - lauksaimniecība (lopkopība un graudkopība). Galvenās ražošanas nozares Latvijā Programmas darbības teritorijā ir ķīmiskā rūpniecība, metālapstrāde, mašīnbūve, elektronika, pārtikas un dzērienu pārstrāde, kokapstrāde (ieskaitot mēbeļu ražošanu), tekstilmateriāli un apģērbu rūpniecība, kā arī poligrāfija.

Galvenās saimnieciskās darbības nozares Sanktpēterburgā un Pleskavas reģionā ir pakalpojumu sektors (tirdzniecība, sakari un transports). Vadošās lauksaimniecības nozares ir lopkopība un augkopība. Nozīmīgākās ražošanas nozares - kokmateriālu un koksnes pārstrāde, pārtikas un dzērienu pārstrādes, ķīmiskā rūpniecība, ražošanas iekārtas ķīmisko un tekstilrūpniecībā, kūdras ieguve, elektronika.

Kopumā Programmas teritorija no pakalpojumu pieejamības viedokļa ir ar ļoti nevienmērīgu pārklājumu un pamatā tie ir koncentrēti lielākajos centros un pilsētās. Visai Programmas teritorijai ir attīstības potenciāls saimnieciskās darbības veicināšanai, visās tautsaimniecības nozarēs ražojot produkciju ar lielāku pievienoto vērtību.

Uzņēmējdarbība ir viens no galvenajiem izaugsmes virzītājspēkiem ekonomikā. Kā liecina sociālekonomiskās situācijas analīze, kopumā mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) skaita rādītājs uz 1000 iedzīvotājiem ir diezgan zems (izņemot Sanktpēterburgu), tāpēc, jāvērs uzmanība uz jaunu MVU izveides veicināšanu un atbalstu to tālākai attīstībai un izaugsmei. Tomēr kopumā programmas reģionā uzņēmumu skaitam ir tendence pieaugt - Latvijā no 22 uzņēmumiem uz 1000 iedzīvotājiem 2004. gadā līdz 35 - 2011. gadā. Jāuzsver, ka uzņēmumu izplatība nav vienmērīga, piemēram, puse no ekonomiski aktīvo uzņēmumu ir koncentrēti Rīgā un Pierīgas reģionā (65 uzņēmumi/1000 iedz. Rīgas reģionā un 14 uzņēmumi/1000iedz. Latgales reģionā). Krievijā programmas teritorijā Sanktpēterburga ir līdere starp visas MVU skaita ziņā starp visiem Krievijas reģioniem pēc MVU skaita uz 100 tūkstošiem cilvēku. 2013. gada sākumā pilsētā bija vairāk nekā 368 000 MVU. Tomēr pārējā Programmas darbības teritorijā Krievijā situācija ir būtiski atšķirīga - saskaņā ar 2012. datiem MVU skaits bija 62,9 tūkstoši (Ļeņingradas apgabals) un 25 tūkst.(Pleskavas apgabals).

Uzņēmējdarbības atbalstam ļoti svarīgs ir biznesa atbalsta tīkls. Latvijas Programmas teritorijā uzņēmējdarbības vides uzlabošanā iesaistītas vairākas iestādes: Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra, Rīgas, Vidzemes un Latgales plānošanas reģioni, Rīgas brīvosta, Speciālā ekonomiskā zona (SEZ) ar ierobežotām nodokļu režīmu, Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera (nevalstiska institūcija) un citas. Savukārt Krievijā federālā un reģionālā līmenī ar uzņēmējdarbības uzlabošanu nodarbojas: Uzņēmējdarbības un patērētāju tirgus attīstības komiteja, Sanktpēterburgas uzņēmējdarbības attīstības un atbalsta centrs, Mazo un vidējo uzņēmumu attīstības centrs Sanktpēterburgā, Ļeņingradas apgabalā pieejamas mērķprogrammas MVU atbalstam un Pleskavas reģionā izstrādāta mērķprogramma "Atbalsts mazo un vidējo uzņēmumu Pleskavas reģionā 2012-2014".

Galvenās problēmas, ar ko saskaras uzņēmumi, jo īpaši mikro, mazie un vidējie uzņēmumi, ir finanšu resursu trūkums, administratīvais slogs, neuzņēmība un nepietiekošas ambīcijas tālākai attīstībai un izaugsmei dēļ nepietiekamām zināšanām un prasmēm. Lai mudinātu uzņēmējus attīstīt savu darbību ārvalstīs, ir nepieciešams atbalsts gan uzņēmējdarbības uzsācējiem, kuri ir jāiepazīstina ar iespējam pārrobežu sadarbībai, gan arī veiksmīgi strādājošiem uzņēmumiem, kas jau darbojas starptautiski un plāno paplašināt savu darbību. Lai uzņēmējiem sniegtu atbalstu, tehniskās zināšanas un tiešu biznesa attīstības atbalstu, Programmas teritorijā izveidota biznesa atbalsta infrastruktūra (biznesa inkubatori, inovāciju inkubatori, biznesa parki, industriālie parki, tehnoloģiju centri, u.c.). Paredzēts jau izveidotās uzņēmējdarbības attīstības infrastruktūru un instrumentus iekļaut arī turpmākam uzņēmējdarbības attīstības atbalstam.

Ievērojams ekonomiskās attīstības un nodarbinātības veicinātājs ir tūrisms, kas ir viena no visstraujāk augošajām nozarēm Programmas teritorijā. Kopš 2009.gada tūristu skaitam, kas apmeklē teritoriju, ir tendence pieaugt. Tūrisma resursus raksturo - dabas resursi (īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, ūdens resursi, meži, alas un ieži ar potenciālu attīstīt ekotūrismu, lauku tūrisms, medības, zvejniecība un laivošana), vēsturiskais un kultūras mantojums (Krievijā un Latvijā atrodas unikāli kultūras mantojuma objekti, kas iekļauti UNESCO kultūras mantojuma sarakstā).

Kopumā teritoriju raksturo 6,2 miljonu tūristu Sanktpēterburgā, 1,9 milj. tūristu Ļeņingradas apgabalā un vairāk nekā 230 tūkstoši tūristu Pleskavas apgabalā 2013. gadā. Ņemot vērā tūrisma attīstības potenciālu, resursus un esošos tūrisma attīstības rādītājus, līdzās vēsturiskajam, dabas un kultūras tūrismam, Programmas teritorijā ir attīstības potenciāls uzņēmējdarbības un pasākumu, atpūtas, ūdens un veselības tūrismam.

Pasākumi, kas saistīti ar tūrisma attīstību pārrobežu reģionos iepriekšējās pārrobežu sadarbības programmās uzrādīja labus rezultātus, kas vērtējams kā potenciāls tālākai attīstībai. Saskaņā ar pieaugošo pieprasījumu pēc dažādiem tūrisma produktiem un pakalpojumiem reģioniem ir jāspēj nodrošināt dažāds piedāvājums, jo īpaši tāds, kas pamatojas uz unikālo vietējiem resursiem.

Programmas teritorijā aktuāla robežpārejas infrastruktūras kvalitāte, kas ietekmē reģionālo attīstību caur cilvēku un preču mobilitātes kvalitāti. Galvenās problēmas Latvijas un Krievijas robežas šķērsošanas vietās ir zemas kvalitātes robežas šķērsošanas infrastruktūra un nepietiekams aprīkojums, kā arī neefektīva robežas šķērsošanas procedūra, kas rada transporta sastrēgumus.

3.8. Iespējamās izmaiņas, ja Programma netiktu ieviesta

Programma ir plānota kā iepriekšējā finanšu periodā 2007. – 2013.g. uzsāktās Igaunijas – Latvijas – Krievijas pārrobežu sadarbības turpinājums. Programmas izstrādes gaitā tiek ņemta vērā gūtā sadarbības pieredze un apzinātas abu valstu sadarbības vajadzības pārrobežu kontekstā. Jaunā Programmas izvirza mērķi uzlabot pierobežas reģionu dzīves un uzņēmējdarbības vidi, paaugstinot kapacitāti, izplatot zināšanas un pieredzi sadarbības stiprināšanā starp Latvijas un Krievijas organizācijām un iedzīvotājiem.

Gadījumā, ja Programma netiek īstenota, tad, pārtraucot esošo abu valstu sadarbību reģionu līmenī, netiks nodrošināta uzsāktās sadarbības pēctecība un lielā mērā netiks efektīvi izmantota īstenotajos projektos iegūtā pieredze un rezultāti, piemēram, tūrisma maršrutu attīstībā, kultūras mantojuma apzināšanā, ekoloģiskās izglītības jomā un citās, labākās pieredzes uzkrāšanā un citi. Atsevišķu projektu rezultāti (piemēram, rekonstruēts robežpunkts “Vientuļi”, izveidoti izglītības centri aizsargājamās dabas teritorijās, kapacitātes paaugstināšana un citi) saglabāsies neatkarīgi no jaunās Programmas īstenošanas, taču iespējams nenotiks pārrobežu sadarbības kontekstā pozitīva turpmāka attīstība (piemēram, robežpunktā “Vientuļi”).

Tā kā Programma ir vērsta uz pārrobežu sadarbības veicināšanu papildus abu valstu neatkarīgi īstenotajām vides investīciju programmām, tad gadījumā, ja Programma netiek īstenota, sagaidāms, ka netiks ieviesti konkrēti projekti, kuru faktiskā ietekme uz vidi izpaudīsies galvenokārt vietējā, atsevišķos gadījumos reģionālā līmenī, piemēram, pierobežā Latgales un Pleskavas reģionos. Ņemot vērā to, ka šī vērtējuma sagatavošanas laikā nav pieejama informācija par projektu saturu, tad nav iespējams norādīt konkrētas vietas, kurās nenotiks sagaidāmās aktivitātes, kā arī vides kvalitātes mērķus, kuri vietējā līmenī netiks sasniegti. Vides kvalitātes mērķu sasniegšanai attiecībā uz virszemes ūdeņu kvalitāti, atkritumu saimniecību, klimata pārmaiņām, bioloģisko daudzveidību un kultūras mantojumu būtiska loma ir aktivitātēm vietējā līmenī. Tādēļ Programmas neīstenošanai, summējoties ar citiem projektiem un pasākumiem, kuru ieviešanai vietējā līmenī var būt ierobežotas iespējas (piemēram, pašvaldību attīstības programmu ieviešana, NVO projekti), var vēl jo vairāk nelabvēlīgi ietekmēt vides kvalitātes mērķus sasniegšanu, sabiedrības dzīves veida un paradumu maiņu attiecībā uz dabas resursu izmantošanu un atkritumu apsaimniekošanu.

4. PROGRAMMAS VIDES ASPEKTI UN VIDES STĀVOKLIS PROGRAMMAS IETEKMĒTAJĀS TERITORIJĀS

4.1. Programmas vides aspekti

Vides pārskata sagatavošanas procesā ir izvērtēti Programmā ietverto prioritāro virzienu pamatojumu, sagaidāmo rezultātu, indikatoru, indikatīvo atbalstam plānoto pasākumu vides aspekti un to iespējamās ietekmes būtiskums, salīdzinot ar esošo situāciju un vides kvalitātes normatīviem. Konstatēts, ka Programmas iespējamā ietekme ir saistīta ar šādiem vērtējuma aspektiem: vides kvalitāte, ilgtspējīga dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma attīstība, kā arī ar sociāli ekonomisko ietekmi. Programmas iespējamās ietekmes aspektu apkopojums sniegts 1. tabulā.

1. tabula Programmas iespējamās ietekmes aspektu apkopojums

Prioritāte	Ietekmes aspekts		
	Vides kvalitāte	Ilgtspējīga dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma attīstība	Sociāli ekonomiskā ietekme
“Uzņēmējdarbības un mazo un vidējo uzņēmumu attīstība” (TM1)			
1.1. „Uzņēmējdarbības veicināšana un atbalsts”	Atkarībā no attīstītā uzņēmējdarbības veida - ietekme uz gaisa kvalitāti, trokšņa līmeni, ūdeņu kvalitāti, atkritumu apsaimniekošanu.	Atkarībā no attīstītā uzņēmējdarbības veida, iespējama ietekme uz dabas un kultūrvēsturisko mantojumu.	Ietekme uz sociāli ekonomisko vidi, jo tiks izveidoti jauni MVU un līdz ar darba vietas vietējiem iedzīvotājiem.
1.2. „Jaunu produktu un pakalpojumu izstrāde un veicināšana, izmantojot vietējos resursus”	Atkarībā no izveidotā, uz vietējiem resursiem balstītā produkta vai pakalpojuma veida - ietekme uz gaisa kvalitāti, trokšņa līmeni, ūdeņu kvalitāti un/vai atkritumu apsaimniekošanu.	Atkarībā no izveidotā, uz vietējiem resursiem balstītā produkta vai pakalpojuma veida ietekme galvenokārt uz dabas un kultūrvēsturisko mantojumu.	Ietekme uz sociāli ekonomisko vidi, jo jaunu produktu un pakalpojumu izveide būs saistīta arī ar darba vietu palielināšanos vietējiem iedzīvotājiem.
“Vides aizsardzība, klimata izmaiņu mazināšana un pielāgošanās” (TM6)			
2.1. “Efektīva dabas resursu pārvaldība”	Ietekme uz gaisa kvalitāti, trokšņa līmeni, ūdeņu kvalitāti un/vai atkritumu apsaimniekošanu.	Ietekme uz dabas un kultūrvēsturisko mantojumu, attīstoties tūrismam, ar tūrismu saistītiem pakalpojumiem un produktiem.	Ietekme uz vispārējo ekonomisko attīstību, attīstoties tūrismam, ar tūrismu saistītiem pakalpojumiem un produktiem.
2.2. “Kopīgas darbības vides aizsardzībai”	Ietekme uz dabas resursu racionālu izmantošanu (mežu un ūdeņu apsaimniekošanu, energoefektivitātes paaugstināšanu un atjaunojamo enerģijas	Ietekme uz dabas un kultūrvēsturisko mantojumu, ja konkrēti projekti tiek īstenoti dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma objektos vai to tiešā tuvumā.	Ietekme uz sociāli ekonomisko vidi, uzlabojot vides stāvokli

Prioritāte	Ietekmes aspekts		
	Vides kvalitāte	Ilgspējīga dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma attīstība	Sociāli ekonomiskā ietekme
	resursu izmantošanu), virszemes ūdeņu kvalitāti, vides risku mazināšana		
2.3. "Atbalsts ilgtspējīgām atkritumu un notekūdeņu pārvaldības sistēmām"	letekme uz virszemes ūdeņu kvalitāti un atkritumu apsaimniekošanu	letekme uz dabas un kultūrvēsturisko mantojumu, ja konkrēti projekti tiek īstenoti dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma objektos vai to tiešā tuvumā.	letekme uz sociāli ekonomisko vidi, uzlabojot vides stāvokli
"Robežu pārvaldības un drošības veicināšana" (TM10)			
3.1. "Robežšķērsošanas efektivitātes un drošības uzlabošana"	letekme uz gaisa kvalitāti, trokšņa līmeni, virszemes ūdeņu kvalitāti un atkritumu apsaimniekošanu.	letekme uz dabas un kultūrvēsturisko mantojumu, uzlabojot robežas šķērsošanas apstākļus un radot priekšnoteikumus tūrisma attīstībai.	letekme uz sociāli ekonomisko vidi, uzlabojot robežas šķērsošanas apstākļus un radot priekšnoteikumus ekonomiskajai attīstībai

4.2. Vides stāvoklis teritorijās, kuras Programmas īstenošana var būtiski ietekmēt

Programma ietver plānoto Latvijas un Krievijas pārrobežu sadarbības 2014. – 2020.g. tematisko mērķu un prioritāro virzienu pamatojumu, kurā sniegta informācija par sagaidāmajiem rezultātiem, indikatoriem, indikatīvo atbalstam plānoto pasākumu uzskaitījuma un labuma saņēmējiem. Programmā netiek identificētas konkrētas projektu realizācijas vietas. Pēc pasākumu saraksta pastarpināti var noteikt dažus teritoriju veidus, kuri tiks ietekmēti, ja tajos tiks atbalstīti un īstenoti projekti Programmas ieviešanas laikā. Šīs teritorijas ir: dabas teritorijas, t.sk. aizsargājamas dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma teritorijas un Latvijas – Krievijas robežu šķērsošanas vietas. Tādēļ pašreizējā Programmas detalizācijas pakāpē nav iespējams precīzi nosaukt konkrētas teritorijas, kuras Programmas īstenošana ietekmēs būtiski un līdz ar to arī sniegt detalizētāku informāciju par to vides stāvokli. Vides stāvoklis Programmas teritorijā kopumā ir raksturots 3.1. - 3.7. nodaļā.

5. STARPTAUTISKIE UN NACIONĀLIE VIDES AIZSARDZĪBAS MĒRĶI

Starptautiskie un nacionālie mērķi vides aizsardzības jomā, kas ietverti noslēgtajās starpvalstu Konvencijās un Eiropas Savienības direktīvās, noteiktas nacionālajos politikas dokumentos, ir jāņem vērā, veicot šo SIVN un Programmas ieviešanas periodā, īstenojot konkrētus projektus, ir jānodrošina virzība uz vides aizsardzības mērķu sasniegšanu.

5.1. Starptautiskie vides aizsardzības mērķi

Starptautiskie vides aizsardzības mērķi ir noteikti Eiropas 6. vides aizsardzības rīcības programmā „*Vide 2010: mūsu nākotne, mūsu izvēle*” (pieņemta Eiropas Komisijā 2002. gada 22. jūlijā). Uz Programmu ir attiecināmi šādi mērķi:

- klimata izmaiņu jomā: stabilizēt siltumnīcas efekta gāzu koncentrāciju atmosfērā līmenī, kas neizraisa klimata izmaiņas;
- dabas un bioloģiskā daudzveidības jomā: aizsargāt un atjaunot dabiskās ekosistēmas un apturēt bioloģiskās daudzveidības samazināšanos Eiropas un globālā mērogā;
- vides, veselības un dzīves kvalitātes jomā: sasniegt tādu vides kvalitāti, ka cilvēka radītais piesārņojums, tai skaitā dažādi starojumi, nepalielina ietekmi vai risku sabiedrības veselībai;
- dabas resursu un atkritumu jomā: nodrošināt, ka atjaunojamo un neatjaunojamo dabas resursu patēriņš nerada papildus slodzi videi, un panākt, ka ekonomisko izaugsmi nosaka nevis resursu izmantošanas, bet gan izmantošanas efektivitātes pieaugums.

Pašlaik notiek ES 7. Vides rīcības programmas sagatavošana.

Atjaunotā Eiropas Savienības ilgtspējīgas attīstības stratēģija (akceptēta ES Padomē 2006. gada 6. oktobrī). Stratēģijas pamatā izmantota Eiropadomes 2005. gada jūnijā apstiprinātā deklarācija. ES ilgtspējīgas attīstības stratēģijas vispārējais mērķis ir noteikt un izstrādāt darbības, kas palīdz ES sasniegt pastāvīgu dzīves kvalitātes uzlabojumu gan pašreizējām, gan nākamām paaudzēm, radot ilgtspējīgas kopienas, kas ir spējīgas pārvaldīt un izmantot resursus efektīvi un pilnībā izmantot ekoloģisko un sociālo jauninājumu potenciālo tautsaimniecībā, nodrošinot labklājību, vides aizsardzību un sociālo kohēziju.

Viens no galvenajiem mērķiem stratēģijas mērķiem ir saistīts ar vides aizsardzību: „*Saglabāt Zemes spēju nodrošināt dzīvību visā tās daudzveidībā, ievērot, ka planētas dabas resursi ir ierobežoti, un nodrošināt augsta līmeņa vides aizsardzību, kā arī uzlabot vides kvalitāti. Nepieļaut un mazināt vides piesārņojumu un veicināt ilgtspējīgu patēriņu un ražošanu, lai likvidētu saikni starp ekonomikas izaugsmi un vides degradāciju.*” Lai to sasniegtu stratēģijā iekļauti vairāki uzdevumi: „Klimata pārmaiņas un tīra enerģija”, „Noturīgs transports”, „Ilgtspējīgs patēriņš un ilgtspējīga ražošana” un „Dabas resursu saglabāšana un apsaimniekošana”.

Stratēģiskais dokuments „Eiropa 2020”. ES Padome 2010. gada 17. jūnijā ir apstiprinājusi *Eiropa 2020* stratēģiju un tās galvenos elementus - ES līmeņa kvantitatīvos mērķus 2020. gadam.

Galvenais „ES 2020” stratēģijas mērķis ir veicināt izaugsmi un nodarbinātību ES kopumā un katrā ES dalībvalstī atsevišķi. „ES 2020” stratēģijai ir trīs galvenās prioritātes: gudra, ilgtspējīga un iekļaujoša izaugsme. Lai sasniegtu augstākminētās prioritātes, „ES 2020” stratēģijai ir pieci kvantitatīvie mērķi, kuri aptver nodarbinātības politikas, pētniecības un inovācijas politikas, enerģētikas un klimata pārmaiņu politikas, izglītības politikas un sociālās

politikas jomas. „ES 2020” stratēģija balstās uz Integrētajām vadlīnijām, uz kā pamata ES dalībvalstis gatavo nacionālās reformu programmas „ES 2020” stratēģijas.

Konvencija par Baltijas jūras reģiona jūras vides aizsardzību – Helsinku konvencija (HELCOM) (1974., 1992.). Helsinku konvencija apvieno visas valstis, kuras apdzīvo Baltijas jūras krastu, kopīgai darbībai pret jūras piesārņojumu. Konvencijas mērķis - samazināt, aizkavēt un novērst Baltijas jūras vides piesārņošanu, sekmēt Baltijas jūras vides atveseļošanu un tās ekoloģiskā līdzsvara uzturēšanu.

5.1.1. ANO konvencijās iekļautie vides aizsardzības mērķi

Starptautiskos vides aizsardzības mērķus attiecībā uz dabas aizsardzības jomu nosaka vairākas Latvijā un Krievijā ratificētas ANO konvencijas. Programmā ir iekļauta prioritāte 1.2. “Uz vietējiem resursiem balstītu jaunu produktu un pakalpojumu attīstīšana un veicināšana” un prioritāte 2.1. „Dabas resursu efektīva apsaimniekošana”, kuru īstenošana attiecas arī uz ANO konvencijās iekļautajiem mērķiem un uzdevumiem ciktāl Programmas ieviešana skars bioloģiskās daudzveidības, dabisko dzīvotņu, mitrāju un migrējošo sugu saglabāšanu un aizsardzību.

Konvencija „Par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu aizsardzību” – Bernes konvencija (1979.). Konvencijas mērķis ir aizsargāt savvaļas floru un faunu un to dabiskās dzīvotnes, īpaši tās sugas un dzīvotnes, kuru aizsardzībai nepieciešama vairāku valstu sadarbība, kā arī veicināt šādu sadarbību. Īpaši uzsvērtā apdraudēto un izzūdošo sugu, t.sk. apdraudēto un izzūdošo migrējošo sugu aizsardzība.

Konvencija „Par starptautiskas nozīmes mitrājiem, īpaši kā ūdensputnu dzīves vidi” – Ramsāres konvencija (1971.). Konvencijas mērķis ir nodrošināt visa veida mitrāju aizsardzību un saprātīgu izmantošanu, atzīstot, ka mitrāji kā ekosistēmas ir ļoti nozīmīgi bioloģiskās daudzveidības aizsardzībā, kā arī cilvēku labklājības nodrošināšanā. Saskaņā ar konvencijā definēts, ka „mitrāji ir palienes, zāļu un kūdras purvi vai ūdeņu platības - dabiskas vai mākslīgas, pastāvīgas vai pārplūstošas, kurās ir stāvošs vai tekošs ūdens, saldūdens, iesāļš vai sāļš ūdens, t.sk. jūras akvatorijas, kuru dziļums bēguma laikā nepārsniedz 6 metrus”. Programmas teritorijā Latvijā atrodas piecas Ramsāres vietas: Kaņiera ezers, Engures ezers, Teiču un Pelečāres purvs, Lubānas mitrāju komplekss un Ziemeļu purvi un sešas Ramsāres vietas Krievijā: Beryozove salas, Kurgalsky pussala, Mshinskaya mitrāju sistēma, Pskovsko-Chudskaya Lowland, Somu līča dienvidu daļa un Svir upes delta.

Konvencija par bioloģisko daudzveidību – Riodežaneiro konvencija (1992.). Konvencijas uzdevums ir bioloģiskās daudzveidības saglabāšana, dzīvās dabas ilgtspējīga izmantošana un godīga līdztiesīga ģenētisko resursu patērēšanā iegūto labumu sadale, ietverot gan pienācīgu pieeju ģenētiskajiem resursiem, gan atbilstošu tehnoloģiju nodošanu, ņemot vērā visas tiesības uz šiem resursiem un tehnoloģijām. Galvenais uzdevums dalībvalstīm – bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas un tās ilgtspējīgas izmantošanas jautājumu integrēšana jau esošajās valsts stratēģijās, plānos un programmās un nepieciešamo stratēģiju un citu dokumentu izstrādāšana.

Konvencija par migrējošo savvaļas dzīvnieku sugu aizsardzību – Bonnas konvencija (1979.). Konvencija definē terminu „migrējoša suga”, un rūpējoties par tām savvaļas dzīvnieku sugām, kas migrē pāri nacionālās jurisdikcijas robežām, pasludina, ka migrējošo savvaļas dzīvnieku sugu saglabāšana un efektīva apsaimniekošana prasa kopīgu rīcību no visām valstīm.

5.1.2. Nozīmīgākie Eiropas Kopienas Direktīvās un nacionālajos normatīvajos aktos iekļautie vides kvalitātes mērķi un standarti

Eiropas Kopienas Direktīvas tieši attiecas uz Latviju kā ES dalībvalsti. Direktīvās iekļautās prasības ir iestrādātas Latvijas nacionālajā likumdošanā. Tās ir saistošas visu līmeņu plānošanas dokumentu izstrādē un ieviešanā.

Krievijā vides likumdošanu nosaka Federālie normatīvie akti. Galvenie likumi ir: Federālais likums "Par vides aizsardzību"⁴⁰, Federālais likums "Par atmosfēras gaisa aizsardzību"⁴¹, Federālais likums "Par īpaši aizsargājamām dabas saglabāšanas teritorijām"⁴², Federālais likums "Par ražošanas un patēriņa atkritumiem"⁴³. Ilgtspējīgu dabas resursu apsaimniekošanu regulē: Krievijas Federācijas likums "Par augsni"⁴⁴; Krievijas Federācijas Ūdens Kodekss⁴⁵, Krievijas Federācijas Zemes Kodekss⁴⁶, Krievijas Federācijas Mežu Kodekss⁴⁷. Plānošanas mērķi vides kvalitātes jomā ir iekļauti Krievijas Federācijas Valsts programmā "Vides aizsardzība periodam no 2012. līdz 2020. gadam"⁴⁸.

Latvijas – Krievijas pārrobežu sadarbības programmas 2014. – 2020.g. prioritātes paredz pārrobežu sadarbības aktivizēšanos abu valstu mazo un vidējo uzņēmumu, uz vietējiem resursiem balstītu produktu un pakalpojumu izstrādē, ilgtspējīga tūrisma, notekūdeņu un atkritumu apsaimniekošanas pārrobežu sadarbības iniciatīvu attīstību. To ieviešana tieši vai netieši būs saistīta vides kvalitātes izmaiņām un ilgtspējīgu dabas resursu izmantošanu. Programmas ieviešana attieksies uz abu valstu nacionālajos normatīvajos aktos noteikto vides mērķu sasniegšanu. Savukārt Programmas ieviešanas efektivitātes novērtēšanai un monitoringam kā vides indikatori ir izmantojami Direktīvās un valstu normatīvajos aktos iekļautie vides kvalitātes standarti.

Šajā nodaļā ir sniegts īss ieskats par nozīmīgākajiem Direktīvās un abu valstu nacionālajos normatīvajos aktos iekļautajiem vides kvalitātes mērķiem.

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2010/75/EK par rūpnieciskajām emisijām.

Direktīva nosaka prasības rūpnieciskajām darbībām, paredzot īpašus noteikumus kurināmā un atkritumu sadedzināšanas iekārtām. Tajā noteikts, ka Dalībvalstis veic pasākumus, lai iekārtās nerodas būtisks piesārņojums, veic preventīvos pasākumus piesārņojuma novēršanai, izmanto labākos pieejamos tehniskos paņēmienus, novērš atkritumu rašanos saskaņā ar Direktīvu 2008/98/EK, nodrošina atkritumu izmantošanu, pārstrādi, reģenerāciju vai apglabāšanu tā, lai tiktu novērsta vai samazināta jebkāda ietekme uz vidi, izmanto enerģiju efektīvi un pēc darbības pilnīgas izbeigšanas veic pasākumus piesārņojuma riska novēršanai un iekārtas ekspluatācijas vietas sakārtošanai.

⁴⁰ Federālais likums N 7-FZ "Par vides aizsardzību" (10.01.2002, ar labojumiem no 29.12.2014)

⁴¹ Federālais likums N 96-FZ "Par atmosfēras gaisa aizsardzību" (04.05.1999, ar labojumiem no 29.12.2014)

⁴² Federālais likums N 33-FZ "Par īpaši aizsargājamām dabas saglabāšanas teritorijām" (14.03.1995, ar labojumiem no 31.12.2014)

⁴³ Federālais likums N 89-FZ "Par ražošanas un patēriņa atkritumiem" (24.06.1998, ar labojumiem no 29.12.2014)

⁴⁴ Krievijas Federācijas likums N 2395-1 "Par augsni" (21.02.1992, ar labojumiem no 29.12.2014)

⁴⁵ Krievijas Federācijas Ūdens Kodekss N 74-FZ (03.06.2006, ar labojumiem no 29.12.2014)

⁴⁶ Krievijas Federācijas Zemes Kodekss N 136-FZ — Federālais Likums (25.10.2001, ar labojumiem no 21.07.2014)

⁴⁷ Krievijas Federācijas Mežu Kodekss N 200-FZ — Federālais Likums (04.12.2006, ar labojumiem no 21.07.2014)

⁴⁸ Krievijas Federācijas valdības rīkojums N 326 "Par Krievijas Federācijas Valsts programmas "Vides aizsardzība periodam no 2012. līdz 2020. gadam" apstiprināšanu" (15.04.2014)

Direktīva 008/50/EK par tīrāku gaisu Eiropai nosaka gaisa kvalitātes robežlielumus, Dalībvalstu atbildību gaisa kvalitātes novērtēšanā aglomerācijās, gaisa kvalitātes uzlabošanas plāni un īstermiņa rīcības plānu izstrādi, ja tiek pārsniegti gaisa kvalitātes normatīvi, kā arī pienākumu informēt sabiedrību par gaisa kvalitāti un tās uzlabošanas plāniem.

Abu iepriekšminēto direktīvu prasības Latvijā ir iestrādātas LR likumā „Par piesārņojumu” (2001.). Rūpniecības emisijas un atmosfēras gaisa kvalitāti Krievijā regulē Federālie likumi “Par vides aizsardzību” un “Par atmosfēras gaisa aizsardzību”. Labojumi no 29.12.2014 iekļauj Krievijai jaunu instrumentu vides drošības nodrošināšanai: tehniskos standartus, kas balstīti uz labākajām pieejamām tehnikām (LPT).

Saistībā ar Programmas ieviešanu ir jāievēro abās valstīs noteiktie vides kvalitātes standarti: gaisa kvalitātes robežlielumi cilvēka veselības aizsardzībai, trokšņa līmeņa robežlielumi, augsnes un grunts, virszemes un pazemes ūdeņu kvalitātes robežlielumi, kuru pārsniegšana var radīt negatīvu ietekmi vai nopietni traucēt cilvēku veselību un ekosistēmas, prasības apkārtējā vidē novadāmo attīrīto notekūdeņu kvalitātei, kā arī peldūdeņu un prioritāro zivju ūdeņu kvalitātes normatīvi.

Eiropas Padomes Direktīva 92/43/EEK (1992.) par dabisko biotopu, savvaļas floras un faunas aizsardzību (Biotopu direktīva) un Eiropas Padomes Direktīvu 79/409 (1979.) par savvaļas putnu aizsardzību (Putnu direktīva). Šīs Direktīvas nosaka pasākumus, kas ir veicami, lai saglabātu un atjaunotu to dabisko dzīvotņu, savvaļas floras un faunas, tostarp putnu faunas sugu labvēlīgu aizsardzības statusu, kas ir nozīmīgas Eiropas Savienībā. Eiropas līmenī nodrošinātu Biotopu direktīvā un Putnu direktīvā noteikto teritoriju aizsardzību, ir izveidots NATURA 2000 - Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju tīkls. Abās Direktīvās noteiktās prasības sugu un biotopu aizsardzībai, kā arī aizsargājamo teritoriju izveides un apsaimniekošanas kārtībai ir integrētas Latvijas normatīvajos aktos.

Krievijas likumdošana nosaka sekojošus aizsargājamo dabas teritoriju veidus: valsts dabas rezervāti (iekļaujot biosfēru rezervātus), nacionālie parki, dabas parki, valsts dabas liegumi, dabas objekti, dendroloģiskie parki un botāniskie dārzi. Aizsargājamās dabas teritorijas var būt pakļautas federālajai, reģionu vai pašvaldību pārvaldes institūcijām.

Programmas teritorijā Latvijā atrodas 262 NATURA 2000 teritorijas, Krievijā – 103 aizsargājamās dabas teritorijas.

Eiropas Kopienas Direktīva 2000/60/EC (2000.) nosaka struktūru Eiropas Kopienas rīcībai ūdens aizsardzības politikas jomā (turpmāk – ŪSD). Direktīva nosaka vairākas jaunas prasības ūdeņu apsaimniekošanā:

- ŪSD ieviešanas sākuma posmā katrai dalībvalstij ir jānosaka „labam ūdens stāvoklim” atbilstošo kvalitātes mērķu standarti un to robežlielumi, jānodrošina labas ūdens kvalitātes mērķu sasniegšana līdz 2015.gadam, savukārt pēc ŪSD ieviešanas turpmāk tie jāpārskata ne retāk kā reizi 6 gados;
- Katrai dalībvalstij ir jānosaka upju baseinu apgabali, kuru robežās ūdeņu apsaimniekošanu administrē un koordinē atbilstoša institūcija.
- Dalībvalstīs katrā upju baseinu apgabalā ir jāizstrādā upes baseina apsaimniekošanas plāns un rīcības programma tajā noteikto ūdeņu kvalitātes mērķu sasniegšanai.

No šīs direktīvas izrietošās tiesību normas Latvijā ir ietvertas „Ūdens apsaimniekošanas likumā” (2002.). Ūdens apsaimniekošanu Krievijā regulē Ūdens Kodekss.

Projekta teritorija Latvijā atrodas Daugavas, Gaujas un Lielupes upju baseinu apgabalos, Krievijā - Baltijas jūras, Nevas un Ladogas ezera sateces baseinā.

Latvijā ir izstrādāti upju baseinu apgabalu plāni, kuri, lai sasniegtu labu ūdeņu stāvokli, ir jāievieš un arī jāaktualizē Programmas darbības laikā. Krievijā darbojas ūdens objektu integrētas izmantošanas un aizsardzības shēmas (ŪOIIAS) un pieļaujamās ietekmes standarti upju baseiniem. ŪOIIAS ietver pasākumu programmu upes vides kvalitātes mērķu sasniegšanai, pieļaujamās ietekmes standarti -pieļaujamās piesārņotāju izplūdes daudzumus no visiem avotiem upes baseinā.

Eiropas Padomes Direktīva 1975/442/EEK (1975.) „Par atkritumiem” un Eiropas Padomes Direktīva 1991/689/EEC „Par bīstamajiem atkritumiem”. Tajās noteiks, kas dalībvalstis veic atbilstošus pasākumus, lai novērstu vai samazinātu radīto atkritumu daudzumu un bīstamību, kā arī reģenerētu atkritumus, tos atkārtoti pārstrādājot, atkārtoti izmantojot vai izmantojot jebkuras citas darbības, lai iegūtu otrreizējās izejvielas un izmantotu atkritumus kā enerģijas avotu. Dalībvalstīm ir jāveic bīstamo atkritumu reģistrācija, to noglabāšanas vietu identifikācija, jāorganizē to savākšana, transportēšana, apglabāšana vai reģenerācija, tos nesajaucot vai atdalot no citiem atkritumiem. Latvijā šīs Direktīvas prasības ir pārņemtas „Atkritumu apsaimniekošanas likumā” (2010.). Krievijā atkritumu apsaimniekošanas nosacījumi ir iekļauti federālajā likumā “Par ražošanas un patēriņa atkritumiem” (1998., ar grozījumiem līdz 2014.) un atsevišķos valdības normatīvajos aktos.

Eiropas Padomes Direktīva 2001/42/EK (2001.) „Par noteiktu plānu un programmu ietekmes uz vidi novērtējumu”. Šīs direktīvas mērķis ir nodrošināt augstu vides aizsardzības līmeni un veicināt noturīgu attīstību, sekmējot ekoloģisko apsvērumu integrēšanu plānu un programmu sagatavošanas un pieņemšanas procesā, nodrošinot, lai saskaņā ar šo direktīvu veiktu vides novērtējumu tādiem plāniem un programmām, kam var būt būtiska ietekme uz vidi. Direktīvas prasības ir Latvijā ir ietvertas likumā „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” (1998.). Balstoties uz šo Direktīvu prasībām tiek veikts Latvijas-Krievijas pārrobežu sadarbības programmas 2014. – 2020.g stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums.

Krievijā SIVN process nav spēkā, taču praktiski šāda procedūra tiek īstenota, izstrādājot teritorijas plānojumu un pilsētu plānojumus. Šobrīd to daļēji regulē Pilsētvides Kodekss (2004., ar grozījumiem līdz 2014.). Saskaņā ar Krievijas Federācijas Valsts politikas rīcības plāna par realizēšanu vides attīstības jomā periodam līdz 2030. gadam⁴⁹ 2014. gadā tika plānots ratificēt Espo konvenciju par ietekmes uz vidi novērtējumu pārrobežu kontekstā. Šī vides pārskata sagatavošanas laikā ir sagatavots likuma projekts, to plānots pieņemt 2015. gadā. Starptautiskiem projektiem tādiem kā piemēram, gāzes cauruļvada „Ziemeļu Straume” būvniecība, Espo konvencijas prasības tika ievērotas.

5.2. Nacionālie vides aizsardzības mērķi

Latvijas vides politikas dokumenti ir cieši saistīti ar starptautiskajām konvencijām, kam Latvija pievienojusies, kā arī ES direktīvās noteiktajām prasībām vides un dabas aizsardzībā. Krievijā ir spēkā tās nacionālie politikas dokumenti.

⁴⁹ Krievijas Federācijas valdības nosacījumi N 2423-r (18.12.2012, ar grozījumiem 23.01.2014)

5.2.1. Latvijas nacionālie vides aizsardzības mērķi

Vides politikas pamatnostādnes 2014. – 2020. gadam (apstiprinātas ar Ministru kabineta 26.03.2014. rīkojumu Nr.130) ir vidēja termiņa politikas plānošanas dokuments, kurā formulēti pašreizējie Latvijas vides politikas mērķi, risināmās problēmas, politikas pamatprincipi un sagaidāmie rezultāti, kā arī rīcības virzieni politikas mērķu sasniegšanai.

Latvijas vides politikas virsmērķis ir nodrošināt iedzīvotājiem iespēju dzīvot tīrā un sakārtotā vidē, īstenojot uz ilgtspējīgu attīstību veiktas darbības, saglabājot vides kvalitāti un bioloģisko daudzveidību, nodrošinot dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu, kā arī sabiedrības līdzdalību lēmumu pieņemšanā un informētību par vides stāvokli.

Lai sasniegtu augstākus nacionālos un starptautiskos vides kvalitātes mērķus, līdz 2020. gadam jāveic jaunas rīcības un jāsasniez jauni rezultatīvie rādītāji. No nacionālajām interesēm jaunajā politikas periodā jāakcentē arī tādi ilgtspējīgas attīstības pasākumi kā resursu taupīšana un efektīvāka izmantošana, zaļais iepirkums, depozītu sistēmas ieviešana u.c.

5.2.2. Krievijas nacionālie vides aizsardzības mērķi

Krievijas nacionālie vides aizsardzības mērķi, galvenokārt, ir noteikti Valsts politikas ietvaros Krievijas Federācijas vides attīstības jomā periodam līdz 2030. gadam⁵⁰, un, precīzāk, Krievijas Federācijas Valsts programmā "Vides aizsardzība periodam no 2012. līdz 2020. gadam".

Valsts politikas vides attīstības jomā stratēģiskais mērķis ir sociālekonomisko uzdevumu izpilde, nodrošinot ekoloģiski orientētu ekonomisko izaugsmi, labvēlīgas vides saglabāšanu, bioloģisko daudzveidību un dabas resursus pašreizējo un nākotnes paaudžu vajadzībām, katra cilvēka tiesības uz labvēlīgu dzīves vidi, likumības un kārtības nostiprināšanu vides aizsardzības un vides drošības jomā.

Valsts programmas ir noteikti šādi galvenie mērķi:

- 2,2 reizes samazināt izdalīto piesārņotāju apjomu no stacionārajiem avotiem uz vienu IKP vienību;
- 2,7 reizes samazināt pilsētu skaitu ar augstu un ļoti augstu atmosfēras gaisa piesārņojuma līmeni;
- Dzīves kvalitātes uzlabojums 36,1 miljonam iedzīvotāju, kas šobrīd dzīvo pilsētās ar augstu un ļoti augstu atmosfēras gaisa piesārņojuma līmeni;
- 1.6 reizes samazināt radīto atkritumu apjomu uz vienu IKP vienību;
- Palielināt dabas aizsardzības teritoriju platību līdz 13,5% no Krievijas Federācijas kopējās platības.

⁵⁰ Apstiprinājis Krievijas Federācijas prezidents 30.04.2012

6. IESPĒJAMĀS BŪTISKĀS IETEKMES UZ VIDI NOVĒRTĒJUMS

Šajā nodaļā sniegta Programmas prioritāro virzienu, sagaidāmo rezultātu, indikatoru, indikatīvo atbalstam plānoto pasākumu iespējamās īstenošanas būtiskās ietekmes vērtējums.

Ietekmju novērtējums sagatavots norādot tiešās, netiešās, īstermiņa, ilgtermiņa, pozitīvās, negatīvās, kā arī kumulatīvās ietekmes. Ar *tiešajām* ietekmēm šajā novērtējumā tiek saprastas tādas ietekmes, kuras uz apkārtējo vidi iedarbojas tieši un nepastarpināti, ar *netiešajām* – ietekmes, kuras mijiedarbojoties ar vidi, pastarpināti rada izmaiņas apkārtējā vidē, ar *pozitīvajām* – ietekmes, kas vērstas uz vides kvalitātes uzlabošanu, slodzes uz apkārtējo vidi mazināšanu un ierobežošanu, dabas teritoriju un kultūrvēsturiskā mantojuma objektu stāvokļa uzlabošanu vai vairošanu, ar *negatīvajām* – ietekmes, kuras var izraisīt vides kvalitātes pasliktināšanu, slodzes uz vidi palielināšanu, dabas teritoriju un kultūrvēsturiskā mantojuma stāvokļa pasliktināšanu, *īslaicīgās* ietekmes izpaužas darbības (būvdarbi, labiekārtojuma uzstādīšana un citas) norises laikā vai īsu laiku pēc darbības ieviešanas, *ilgtermiņa* – ietekmes, kuras izpaudīsies Programmas ieviešanas laikā līdz 2020. gadam un pāries uz nākamo pārrobežu plānošanas periodu.

Nodaļā raksturotas arī *ietekmju mijiedarbības*, sagaidāmās *pārrobežu ietekmes*, kā arī alternatīvu pamatojums. Novērtējuma kopsavilkums ir sniegts 2. tabulā.

Būtisko ietekmju vērtējums šajā pārskatā ir sniegts atbilstoši Programmas *detalizācijas līmenim*. Vērtējumā, ņemot vērā Programmas detalizācijas pakāpi, būtiskās ietekmes raksturotas *reģionālajā līmenī*. Tas aptver visu Programmas teritoriju. Novērtējumā secināts, ka Programmas ieviešanas laikā, īstenojot konkrētus projektus, Programmas ietekme izpaudīsies *vietējā līmenī jeb lokāli*. Tā kā Programmas ieviešanas procesā tiks izstrādāti, iesniegti apstiprināšanai un pēc tam ieviesti konkrēti projekti, kuri šī novērtējuma sagatavošanas laikā nav zināmi, tad realizējot Programmu ir jāvērtē katra projekta iespējamā ietekme uz vidi un, ja nepieciešams, jāplāno pasākumi negatīvo ietekmju mazināšanai (plašāk izklāstīti 7. nodaļā).

Sākotnēji, izvērtējot Programmas vides aspektus (4.1. nodaļa), ir konstatēts, ka visām Programmā iekļautajām prioritātēm: 1.1. "Uzņēmējdarbības veicināšana un atbalsts", 1.2. "Jaunu produktu un pakalpojumu izstrāde un veicināšana, izmantojot vietējos resursus", 2.1. "Efektīva dabas resursu pārvaldība", 2.2. "Kopīgas darbības vides aizsardzībai", 2.3. "Atbalsts ilgtspējīgām atkritumu un notekūdeņu pārvaldības sistēmām" un 3.1. "Robežšķērsošanas efektivitātes un drošības uzlabošana" ir sagaidāma ietekme uz vides stāvokli, ilgtspējīgu dabas un kultūrvēsturisko mantojuma attīstību, kā arī sociāli ekonomisko vidi. Ietekmju vērtējums ir sniegts 6.1. - 6.3. nodaļā.

Programmā nav plānots finansēt projektus, kas būtu saistīti ar nozīmīgu dabas resursu izmantošanu, tādejādi nav sagaidāma būtiska negatīva ietekme uz dabas resursiem, t.i. derīgajiem izrakteņiem, ūdens, zivju un meža resursiem. Tādēļ ietekme uz iepriekšminētajiem dabas resursiem šajā ziņojumā netiek vērtēta. Ja kādam projektam vai pasākumam programmas ieviešana laikā būs nepieciešama dabas resursu izmantošana, tad atbilstoši normatīvo aktu prasībām, tiks saņemta atļauja to izmantošanai. Tajā tiks ietverti vides aizsardzības nosacījumi, kuru ievērošana novērsīs iespējamus vides riskus.

2. tabula Iespējamo būtisko ietekmju apkopojums

Prioritāte	Ietekmes aspekts	Iespējamā ietekme un ieteikumi
“Uzņēmējdarbības un mazo un vidējo uzņēmumu attīstība” (TM1)		
1.1. „Uzņēmējdarbības veicināšana un atbalsts”	Gaisa kvalitāte	Tieša vai netieša, neitrāla vai pozitīva, ilgtermiņa vai īstermiņa (rekonstrukcijas vai būvdarbu laikā) ietekme uz vides kvalitāti – uz gaisa kvalitāti un trokšņa līmeni, apkārtējā vidē novadīto notekūdeņu apsaimniekošanu un kvalitātes uzlabošanu, virszemes ūdeņu kvalitāti un atkritumu apsaimniekošanu. Būvdarbu laikā ir sagaidāmās īslaicīgās ietekmes uz vides kvalitāti, ir jānovērš plānojot darbu organizāciju būvdarbu laikā. Ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru piemērošanas nepieciešamība ir precizējamas projektu pieteikumu izstrādes stadijā. Ieviešot projektus, atbilstoši abu valstu normatīvo aktu prasībām, ja nepieciešams, ir jāsaņem atļaujas.
	Trokšņa līmenis	
	Ūdeņu kvalitāte	
	Atkritumu apsaimniekošana	
	Ilgspējīga dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma izmantošana	Tieša, ilgtermiņa, pozitīva ietekme uz dabas vai kultūrvēsturisko mantojumu, aizsargājamām dabas teritorijām un/vai aizsargājamiem biotopiem līdz antropogēni noslogotās vietās, ja tajās vai to tiešā tuvumā tiek īstenota MVU attīstība. Uzsākot uzņēmējdarbību aizsargājamās dabas teritorijās un kultūras pieminekļos vai to aizsardzības zonās, atbilstoši abu valstu normatīvo aktu prasībām, ja nepieciešams, tā ir jāsaskaņo valsts institūcijās un pašvaldībā.
	Sociāli ekonomiskā ietekme	Tieša un/vai netieša ilgtermiņa, pozitīva ietekme uz sociāli ekonomisko attīstību, radot jaunas darba vietas, palielinoties ienākumiem un līdz ar to vispārējai labklājībai.
1.2. „Jaunu produktu un pakalpojumu izstrāde un veicināšana, izmantojot vietējos resursus”	Ilgspējīga dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma izmantošana	Tieša, pozitīva, ilgtermiņa ietekme uz desmit kultūrvēsturiskā mantojuma objektiem.
	Ūdeņu kvalitāte	Tieša, neitrāla vai pozitīva, ilgtermiņa ietekme uz vides kvalitāti: notekūdeņu savākšana un attīrīšana, atkritumu savākšana, gaisa kvalitātes un trokšņa līmeņa izmaiņas.
	Atkritumu apsaimniekošana	
	Trokšņa līmenis	
	Gaisa kvalitāte	
	Sociāli ekonomiskā ietekme	Tieša un/vai netieša ilgtermiņa, pozitīva ietekme uz sociāli ekonomisko attīstību, radot jaunas darba vietas, palielinoties ienākumiem un līdz ar to vispārējai labklājībai.
“Vides aizsardzība, klimata izmaiņu mazināšana un pielāgošanās” (TM6)		
2.1. “Efektīva dabas resursu pārvaldība”	Gaisa kvalitāte	Tieša vai netieša, neitrāla vai pozitīva, ilgtermiņa ietekme uz vides kvalitāti: notekūdeņu savākšana un attīrīšana,

Prioritāte	Ietekmes aspekts	Iespējamā ietekme un ieteikumi
	Trokšņa līmenis	atkritumu apsaimniekošana.
	Ūdeņu kvalitāte	
	Atkritumu apsaimniekošana	
	Ilgtermiņa dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma izmantošana	Tieša, pozitīva, ilgtermiņa ietekme uz dabas vērtībām 10 ha platībā Programmas teritorijā.
	Sociāli ekonomiskā ietekme	Netieša ilgtermiņa, pozitīva ietekme uz sociāli ekonomisko attīstību un vispārējo labklājību, uzlabojoties vides stāvoklim.
2.2. "Kopīgas darbības vides aizsardzībai"	Klimata pārmaiņas	Tieša un/vai netieša, ilgtermiņa pozitīva ietekme uz virszemes ūdeņu kvalitāti, ilgtspējīgu dabas resursu izmantošanu, pielāgošanos klimata pārmaiņām, siltumnīcefekta gāzu apjoma mazināšanos, kā arī vides risku pārvaldību.
	Virszemes ūdeņu kvalitāte	
	Vides risku mazināšana/novēršana	
	Ilgtermiņa dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma izmantošana	Tieša un/vai netieša, pozitīva, ilgtermiņa ietekme uz dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma vērtībām, to ilgtspējīgu attīstību.
	Sociāli ekonomiskā ietekme	Netieša ilgtermiņa, pozitīva ietekme uz sociāli ekonomisko attīstību un vispārējo labklājību, uzlabojoties vides stāvoklim.
2.3. "Atbalsts ilgtspējīgām atkritumu un notekūdeņu pārvaldības sistēmām"	Virszemes ūdeņu kvalitāte	Tieša un/vai tieša, ilgtermiņa ietekme uz virszemes ūdeņu kvalitāti un radīto, pārstrādāto atkritumu apjomu, mazinot nešķīrotu un otrreizēji nepārstrādātu atkritumu daudzumu un nodrošinot notekūdeņu savākšanu un attīrīšanu, kā arī paaugstinot sabiedrības izpratni par ilgtspējīgu atkritumu un notekūdeņu pārvaldību.
	Atkritumu apsaimniekošana	
	Ilgtermiņa dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma izmantošana	Netieša un/vai tieša, pozitīva, ilgtermiņa ietekme uz dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma vērtībām, to ilgtspējīgu attīstību.
	Sociāli ekonomiskā ietekme	Netieša ilgtermiņa, pozitīva ietekme uz sociāli ekonomisko attīstību un vispārējo labklājību, uzlabojoties vides stāvoklim.
"Robežu pārvaldības un drošības veicināšana" (TM10)		
3.1. "Robežšķērsošanas efektivitātes un drošības uzlabošana"	Gaisa kvalitāte	Tieša vai netieša, pozitīva, ilgtermiņa vai īstermiņa (rekonstrukcijas vai būvdarbu laikā) ietekme uz gaisa kvalitāti un trokšņa līmeni, apkārtējā vidē novadīto notekūdeņu kvalitāti, virszemes ūdeņu kvalitāti, atkritumu apsaimniekošanu un citiem vides kvalitātes rādītājiem. Ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru piemērošanas
	Trokšņa līmenis	
	Virszemes ūdeņu kvalitāte	
	Atkritumu	

Prioritāte	Ietekmes aspekts	Iespējamā ietekme un ieteikumi
	apsaimniekošana	nepieciešamība ir precizējams projektu pieteikumu izstrādes stadijā. Ieviešot konkrētus projektus, atbilstoši abu valstu normatīvo aktu prasībām, ir jāsaņem atļaujas projektēšanai un būvdarbu veikšanai un izbūvētie vai rekonstruētie objekti jānodod ekspluatācijā.
	Ilgtermiņa dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma izmantošana	Netieša, neitrāla, ilgtermiņa ietekme uz dabas un kultūrvēsturisko mantojumu. Lokāli negatīvo ietekmi iespējams novērst, īstenojot Programmas prioritātes 1.1., 1.2., 2.1., 2.2.
	Sociāli ekonomiskā ietekme	Tieša un/vai netieša, ilgtermiņa, pozitīva ietekme uz sociāli ekonomisko vidi, attīstot ekonomiskos sakarus starp valstīm, radot priekšnoteikumus tūrisma attīstībai, radot jaunas darba vietas, palielinoties ienākumiem.

6.1. Ietekme uz vides kvalitāti

Tematiskais mērķis “Uzņēmējdarbības un mazo un vidējo uzņēmumu attīstība” (TM1)

Prioritātes 1.1. „ Uzņēmējdarbības veicināšana un atbalsts “

Prioritātes ieviešanā plānotas pārrobežu sadarbības iniciatīvas uzņēmējdarbības aktivizēšanai, resursu un infrastruktūras veidošana uzņēmējdarbības uzsākšanai, MVU attīstība, paaugstinot uzņēmēju prasmes un dažādu interešu grupu izpratni par uzņēmējdarbību. Prioritātes ieviešanas rezultātā tiek plānots ikgadēja MVU skaita pieaugums.

Atkarībā no attīstītā uzņēmējdarbības veida ir sagaidāma ietekme uz ietekme uz gaisa kvalitāti, trokšņa līmeni, augsnes un grunts kvalitāti, ūdeņu kvalitāti, atkritumu apsaimniekošanu. Ir iespējama vides kvalitātes izmaiņas MVU attīstības vietā, kas var izpausties gan kā vides kvalitātes rādītāju neliels pieaugums tiešā MVU darbības vietā vai arī samazinājums, ja MVU darbība tiek uzsākta degradētā teritorijā. Ievērojot to, ka MVU attīstība iespējams notiks, ieviešot inovatīvas tehnoloģijas un MVU pēc būtības nav saistīta ar dabas resursu izmantošanu un izmešu veidošanos lielā apmērā, sagaidāmā MVU attīstības ietekme uz vides kvalitāti būs lokāla. Attīstot MVU, vienlaikus tiks risināti atkritumu apsaimniekošanas un teritorijas sakārtošanas jautājumi.

Jaunu ražotņu vai uzņēmējdarbības attīstība abās valstīs ir īstenojama tikai nodrošinot normatīvo aktu prasību ievērošanu. Programmas izstrādes stadijā nav zināmi konkrēti projekti, kuru ieviešana notiks. Vērtējot pēc Programmā noteiktā mērķlieluma, līdz 2022.g. Programmas teritorijā plānots MVU pieaugums par 2045, kas ir vidēji 345 MVU sešos Programmas darbības gados un nav vērtējams kā augsts rādītājs, kas netieši varētu liecināt par to, ka sagaidāmās antropogēnās slodzes izmaiņas nebūs būtiskas. Pašlaik, atbilstoši Programma iekļautajai informācijai, Programmas teritorijā darbojas 40 894 mikrouzņēmumi un mazie uzņēmumi. Tādēļ nav sagaidāma būtiska negatīva ietekme uz vides kvalitāti.

Izbūvējot vai rekonstruējot jaunas ēkas ražošanas vai tehniskām vajadzībām, būvdarbu laikā ir sagaidāmas īslaicīgas ietekmes uz vides kvalitāti, kas lokāli var būt saistītas ar transporta

un tehnikas darbības radītām gaisa kvalitātes, trokšņa līmeņa izmaiņām, augsnes un grunts, virszemes ūdeņu piesārņojuma riskiem. Šādas ietekmes ir jānovērš plānojot darbu organizāciju būvdarbu laikā.

Ņemot vērā to, ka Programma neietver plašāku informāciju par plānoto MVU attīstību, konkrētām darbībām un to apjomiem, šajā SIVN stadijā nevar spriest par ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru piemērošanas nepieciešamību. Tas ir precizējams projektu pieteikumu izstrādes stadijā. Tāpat arī, ieviešot projektus, atbilstoši abu valstu normatīvo aktu prasībām, ja nepieciešams, ir jāsaņem atļaujas.

Vērtējums: tieša vai netieša, neitrāla vai pozitīva, ilgtermiņa vai īstermiņa (rekonstrukcijas vai būvdarbu laikā) ietekme uz vides kvalitāti - uz gaisa kvalitāti un trokšņa līmeni, apkārtējā vidē novadīto notekūdeņu apsaimniekošanu un kvalitāti, atkritumu apsaimniekošanu un citiem vides kvalitātes rādītājiem.

Prioritāte 1.2. „Jaunu produktu un pakalpojumu izstrāde un veicināšana, izmantojot vietējos resursus“

Ieviešot šo prioritāti, ir plānota abu valstu kopīgu tūrisma produktu un pakalpojumu attīstīšana, īpaši attiecībā uz tūrisma infrastruktūras izveidi kultūrvēsturiskā mantojuma objektos (mērķlielums – uzlabojumi 10 kultūrvēsturiskas vietas), kā arī pārrobežu kultūras pasākumu organizēšanu (mērķlielums – 20 pasākumi). Prioritātes ieviešana ir saistīta arī ar iepriekšējo prioritāti – MVU darbības aktivizēšanos. Raksturīgi, ka jau pašlaik Programmas teritorijā MVU ir izplatīta lauku apvidos un darbība visvairāk ir saistīta ar tūrisma pakalpojumu sniegšanu un dažādu tūrisma produktu izveidi. Ir plānota kopīgu tūrisma maršrutu izveide un pasākumu organizēšana, kas kopumā piesaistīs teritorijai apmeklētājus. Prioritātes ieviešanas rezultātā ir sagaidāms tūristu skaita pieaugums.

Prioritātes ieviešana un apmeklētāju skaita pieaugums konkrētās vietās vienlaikus radīs lielākas transporta plūsmas, kas būs saistīts ar ietekmi uz gaisa kvalitāti, trokšņa līmeni. Sagaidāmās aktivitātes lauku teritorijās, nelielās pilsētās un apdzīvotās vietās, kur gaisa piesārņojuma un trokšņa līmeņi nav augsti, neradīs gaisa kvalitātes un trokšņa līmeņa robežlielumu pārsniegumus. Ietekme būs lokāla, nav būtiska reģionālā līmenī. Savukārt, pilsētās, piemēram Sanktpēterburgā vai Rīgā, Programmas radītais tūristu pieaugums un līdz ar to iepriekšminētās vides kvalitātes izmaiņas, salīdzinot ar esošo situāciju, nebūs nozīmīgas. Ietekme nebūs būtiska vai izpaudīsies lokāli projektu īstenošanas vietās.

Lai ievērotu abās valstīs noteiktās vides aizsardzības prasības, tūrisma pakalpojumu attīstība un objektu apsaimniekošanas rezultātā tiks nodrošināta atkritumu apsaimniekošana, dzeramā ūdens apgāde un notekūdeņu savākšana un attīrīšana. Lokāla ietekme.

Vērtējums: tieša, neitrāla vai pozitīva, ilgtermiņa ietekme uz vides kvalitāti uz notekūdeņu savākšanu un attīrīšanu, atkritumu savākšanu, gaisa kvalitāti un trokšņa līmeni.

Tematiskais mērķis “Vides aizsardzība, klimata izmaiņu mazināšana un pielāgošanās” (TO6)

Prioritāte 2.1. “Efektīva dabas resursu pārvaldība”

Prioritātes ieviešana ir saistīta ar dabas resursu apsaimniekošanu tūrisma vajadzībām. Programmā tiek plānots tūristu skaita pieaugums no jauna attīstītos dabas objektos. Saistībā ar šīs prioritātes ieviešanu ir sagaidāma arī ietekme uz vides kvalitāti, jo labiekārtojot dabas objektus tūrisma vajadzībām un vienlaikus nodrošinot vides aizsardzības prasību

ievērošanu, ir sagaidāms, ka tiks nodrošināta atkritumu apsaimniekošana, dzeramā ūdens apgāde un notekūdeņu savākšana un attīrīšana. Veicot attīstāmajā dabas objektā vides aizsardzības pasākumus, tiks novērsta iespējamās tūrisma negatīvās ietekmes, kas ir vērtējama kā pozitīva ietekme lokālā līmenī. Ietekme, salīdzinot ar esošo situāciju, neutrāla vai nebūtiska.

Ņemot vērā to, ka Programmā ir plānots tūrisma objektu attīstība dabas apskates teritorijās 10 ha platībā (mērķlielums), sagaidāmā tūristu un transporta plūsmu pieauguma ietekme uz gaisa kvalitāti un trokšņa līmeni nebūs būtiska.

Vērtējums: tieša vai netieša, neutrāla vai pozitīva, ilgtermiņa ietekme uz vides kvalitāti: notekūdeņu savākšana un attīrīšana, atkritumu apsaimniekošana.

Prioritāte 2.2. “Kopīgas darbības vides aizsardzībai”

Šīs prioritātes ieviešanai abās valstīs ir plānoti kopīgu pasākumu ieviešana dabas resursu pārvaldībā piemēram, ezeru un upju apsaimniekošanas plāni, mežu apsaimniekošanas plāni, monitoringa pasākumi, lai novērstu vides riskus ārkārtas situācijās. Bez tam Programmā ir plānota izglītojošu pasākumu ieviešana, lai paaugstinātu iedzīvotāju izpratni par vides aizsardzības jautājumiem, dzīves veidu, kas ir vērsts uz ilgtspējības nodrošināšanu, energoefektivitāti un atjaunojamiem enerģijas resursiem, kā arī valsts, reģionāla, vietēja līmeņa un vides jomas speciālistu kapacitātes celšanu attiecībā uz dabas resursu un vides risku pārvaldību. Programmā plānots ieviest 10 (mērķlielums) pārrobežu iniciatīvas, kas sekmētu ilgtspējīgu dabas resursu izmantošanu. Sagaidāmais rezultāts ir papildus 2000 cilvēki, kuriem ir paaugstināts zināšanu līmenis par vides aizsardzību.

Konkrētu ezeru un upju apsaimniekošanas plānu sagatavošanai un ieviešanai ir sagaidāma pozitīva ietekme uz virszemes ūdeņu kvalitāti, kas, realizējot projektus Veļikajas upes sateces baseinā, ilgtermiņā projektu realizācijas vietās uzlabotu ūdeņu kvalitāti sateces baseinā, kas vieno Latgales un Pleskavas reģionu. Savukārt projektu ieviešana visā Programmas teritorijā dotu savu ieguldījumu laba ūdens stāvokļa sasniegšanā Baltijas reģionā.

Pozitīvi ir vērtējama prioritātes ieviešanas ietvaros plānoto pasākumu virzība uz videi draudzīga un atbildīga dzīves veida veidošanu sabiedrībā, tostarp ilgtspējīgu dabas resursu izmantošanu, energoefektivitāti un atjaunojamiem enerģijas resursu izmantošanas attīstību. Tas kopumā radīs priekšnoteikumus sabiedrības adaptācijai klimata pārmaiņām.

Meža apsaimniekošanas plānu izstrāde un ieviešana pozitīvi ietekmētu meža resursu apsaimniekošanu, ilgtspējīgu meža apsaimniekošanas principu un risinājumu ieviešanu un popularizēšanu, kas netieši, piemēram, mazinot biogēno vielu noplūdes no līdz intensīvi apsaimniekotiem mežiem, pozitīvi ietekmētu ar virszemes ūdeņu kvalitāti.

Valsts, reģionāla un vietēja līmeņa speciālistu kapacitātes celšanu attiecībā uz vides risku pārvaldību, veicot gan izglītojošus pasākumus, gan abās valstīs plānojot kopīgas monitoringa un agrās brīdināšanas pasākumu ieviešanu, nodrošinās to, ka valsts un pašvaldību sistēmas speciālisti un iedzīvotāji ir labāk sagatavoti ārkārtas situācijām.

Vērtējums: tieša un/vai netieša, ilgtermiņa pozitīva ietekme uz virszemes ūdeņu kvalitāti, ilgtspējīgu dabas resursu izmantošanu, pielāgošanos klimata pārmaiņām, siltumnīcefekta gāzu apjoma mazināšanos, kā arī vides risku pārvaldību.

Prioritāte 2.3. “Atbalsts ilgtspējīgām atkritumu un notekūdeņu pārvaldības sistēmām”

Prioritātes ieviešanai ir plānoti pārrobežu pasākumi vietējā un reģionālā līmenī, lai izplatītu un ieviestu labāko pieredzi atkritumu un notekūdeņu apsaimniekošanā. Pasākumi atkritumu apsaimniekošanas jomā būs vērsti uz atkritumu daudzuma samazināšanu, otrreizējo pārstrādi un izmantošanu. Programma ietver projektus, kas ir vērsti uz vietējo pašvaldību un reģionu administrāciju, kā arī citu ieinteresēto pušu kapacitātes celšanu par atkritumu un notekūdeņu pārvaldības sistēmām. Programmas darbības laikā plānots, ka 20 iestādes vai uzņēmumi izmanto Programmas finansējumu un notiek 5 (mērķlielums) pārrobežu iniciatīvas un lai ieviestu šo prioritāti.

Īstenojot šo prioritāti, ir sagaidāma pozitīva ietekme uz sabiedrības, pašvaldību un reģiona administrāciju darbinieku izpratni par labākajām tehnoloģijām un risinājumiem atkritumu un notekūdeņu apsaimniekošanā, kas nodrošinātu to ieviešanu dzīvē. Ieviešot pilotprojektus tiktu demonstrēta labākā pieredze un aprobēta konkrētu risinājumu pielietošana Programmas teritorijā. Atsevišķu projektu ieviešanai ir sagaidāma lokāla ietekme, bet Programmas darbības laikā, īstenojot vairākus projektus, izplatot pieredzi un tehnoloģijas, kā arī tos iespējams sasaistot ar citu programmas prioritāšu ieviešanu (piemēram, prioritāti 1.1.) gūtā pieredze un zināšanas izpatītos Programmas teritorijā un iespējams iniciētu jaunus projektus. Atkritumu apsaimniekošanas jomā abās valstīs ir aktuāla dalītas atkritumu savākšanas ieviešanas un otrreizējās pārstrādes attīstīšana, notekūdeņu apsaimniekošanas jomā – paaugstināt pieslēgumu skaitu centralizētas notekūdeņu savākšanas un pārstrādes sistēmām, vienlaikus saudzīgi izmantojot dzeramā ūdens resursus. Notekūdeņu apsaimniekošanas jomā ieviestie pasākumi ilgtermiņā dotu ieguldījumu virszemes ūdeņu kvalitātes uzlabošanā un noteikto vides mērķu sasniegšanā, jo savācot un attīrot notekūdeņus, konkrētu projektu īstenošanas vietās, samazinātos apkārtējās vides ūdeņos novadīto piesārņojošo vielu daudzumi.

Vērtējums: tieša un/vai tieša, ilgtermiņa ietekme uz virszemes ūdeņu kvalitāti un radīto, pārstrādāto atkritumu apjomu, mazinot nešķirotu un otrreizēji nepārstrādātu atkritumu daudzumu un nodrošinot notekūdeņu savākšanu un attīrīšanu, kā arī paaugstinot sabiedrības izpratni par ilgtspējīgu atkritumu un notekūdeņu pārvaldību.

Tematiskais mērķis “Robežu pārvaldības un drošības veicināšana” (TO10)

Prioritāte 3.1. “Robežšķērsošanas efektivitātes un drošības uzlabošana”

Prioritātes ieviešanai ir plānoti Latvijas un Krievijas robežu šķērsošanas punktu infrastruktūras (ēku, transporta infrastruktūras attīstība, lai novērstu un mazinātu sastrēgumus robežu šķērsošanas punktos, nepieciešamo iekārtu un aparatūras iegādi, robežu šķērsošanas procedūru saskaņošanu, robežas šķērsošanas apkārtnes tehniskā stāvokļa uzlabošanu, kā arī robežu pārvaldes personāla kapacitātes celšana. Prioritātes ieviešana plānota četros robežas šķērsošanas punktos, taču Programmā netiek detalizētāk izklāstīts darbu, kas veicami katrā robežas šķērsošanas punktā, saturs un apjomi. Tie tiks precizēti Programmas ieviešanas gaitā, sagatavojot projektu pieteikumus. Tādēļ SIVN ietvaros ir iespējams sniegt tikai vispārēju vērtējumu.

Latvijas un Krievijas robežu šķērsošana punktu Vientuļi/Ludonka, Grebņeva/Ubilinka, Terehova/Burački, Pededze/Bruniševo pa autoceļiem (un/vai Kārsava/Skangali un Zilupe/Posin pa dzelzceļu) iespējamā infrastruktūras uzlabošana un darba saskaņošana abpus robežas nodrošinātu transporta plūsmu optimizāciju, novērstu autotransporta sastrēgumus, gaidīšanu pie robežkontroles punkta un tādejādi robežu šķērsošanas punktos

un pie ceļiem, kas ved uz tiem, uzlabotu gaisa kvalitāti (mazinātu slāpekļa oksīdu, daļiņu, kā arī oglekļa oksīdu izmešus), mazinātu trokšņa līmeni, it īpaši ziemas laikā, kad regulāri tiek darbināti automašīnu dzinēji. Sakārtojot robežu šķērsošanas punktu un ceļu infrastruktūru, tiktu uzlabotu sanitāri higiēniskie apstākļi.

Šie pasākumi, uzlabojot robežu šķērsošanas punktu caurlaides spēju, var radīt arī transporta intensitātes pieaugumu un atbilstoši palielinātu izmešus atmosfēras gaisā. Taču sagaidāmā transporta intensitātes palielināšanās nebūs tik nozīmīga, lai, salīdzinot ar esošo situāciju un gaisa kvalitātes standartiem, būtiski negatīvi ietekmētu gaisa kvalitātes rādītājus. Atbilstoši VAS "Latvijas Valsts autoceļi" informācijai⁵¹ valsts autoceļa A6 (Rīga-Daugavpils-Krāslava-LV robeža) kopējā gada vidējā diennakts transporta intensitāte pēdējos gados - 2013. un 2014.g. pie Latvijas robežas ir atbilstoši 1259 un 1314 transporta vienības, t.sk. kravas transporta īpatsvars 30 %, autoceļa A12 (Jēkabpils-Rēzekne-Ludza-Krievijas robeža (Terehova), (E22) – atbilstoši 1825 un 1476 transporta vienības, kravas transporta īpatsvars - 45% un autoceļa A13 (Krievijas robeža (Grebņeva)-Rēzekne-Daugavpils-Lietuvas robeža (Medumi)(E262) -1028 un 1038 transporta vienības, kravas transporta īpatsvars - 37%. Gaisa kvalitātes rādītāju robežlielumu pārsniegumi pie šādām transporta intensitātēm netiek konstatēti⁵², tāpēc nav sagaidāms, ka pat pieaugot esošajām transporta intensitātēm, varētu tikt pārsniegti cilvēka veselības aizsardzībai noteiktie gaisa kvalitātes robežlielumi. Ietekme, kas veidosies šajā kontekstā nav vērtējama kā būtiska, jo nozīmīgāki būs uzlabojumi, sakārtojot transporta plūsmas starp abām valstīm.

Vēl jāatzīmē, ka kravu pārvadājumos nākotnē arvien vairāk būs iesaistītas kravas automašīnas, kuras atbildīs Eiro IV vai Eiro standartiem. Tas savukārt mazinās izmešus atmosfēras gaisā no kravu autotransporta un iespējamo negatīvo ietekmi, ko var radīt kravu pārvadājumu starp abām valstīm intensificēšanās.

Sadzīves notekūdeņu attīrīšanas risinājumu ieviešana, ja tie tiks iekļauti projektos, pozitīvi ietekmēs vides kvalitāti, jo notekūdeņu savākšana un attīrīšana mazinās izkliedētā piesārņojuma ar biogēnajām vielām veidošanos (tieša ietekme) un tā noplūdi virszemes ūdeņos (netieša ietekme). Tas ilgtermiņā uzlabos apkārtnē esošo virszemes ūdeņu kvalitāti.

Attīstot robežu šķērsošanas infrastruktūru, tiks risināti atkritumu apsaimniekošanas jautājumi ēku un ceļu apkārtnē, kas arī ir vērtējama kā pozitīva ietekme.

Izbūvējot vai rekonstruējot jaunas ēkas ražošanas vai tehniskām vajadzībām, būvdarbu laikā ir sagaidāmas īslaicīgas ietekmes uz vides kvalitāti, kas lokāli var būt saistītas ar transporta un tehnikas darbības radītām gaisa kvalitātes, trokšņa līmeņa izmaiņām, augsnes un grunts, virszemes ūdeņu piesārņojuma riskiem. Šādas ietekmes ir jānovērš plānojot darbu organizāciju būvdarbu laikā.

Nemot vērā to, ka Programma neietver plašāku informāciju par plānoto robežas šķērsošanas būvju un transporta infrastruktūras rekonstrukciju, paplašināšanu vai jaunu objektu izbūvi, šajā novērtējuma stadijā nevar spriest par ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru piemērošanas nepieciešamību. Tas ir precizējams projektu pieteikumu izstrādes stadijā.

⁵¹ http://lvceli.lv/lat/valsts_celu_tikls/satiksmes_intensitate/

⁵² http://lvceli.lv/lat/sadarbibas_partneriem/normativie_dokumenti/ietekmes_uz_vidi_novertejumi - VAS "Latvijas Valsts ceļi" - ietekmes uz vidi novērtējumu ziņojumi

Visticamāk saskaņā ar LR likuma “Par ietekmes uz vidi novērtējumu” prasībām, plānotajām darbībām nebūs jāpiemēro ietekmes uz vidi procedūra (likuma 1. pielikums), bet iespējama ir sākotnējā ietekmes uz vidi izvērtējuma nepieciešamība (2. pielikums) un/vai tehnisko noteikumu saņemšana.

Ieviešot konkrētus projektus, atbilstoši abu valstu normatīvo aktu prasībām, ir jāsaņem atļaujas projektēšanai un būvdarbu veikšanai, tāpat arī objekti jānodod ekspluatācijā.

Vērtējums: tieša vai netieša, pozitīva, ilgtermiņa vai īstermiņa (rekonstrukcijas vai būvdarbu laikā) ietekme uz gaisa kvalitāti un trokšņa līmeni, apkārtējā vidē novadīto notekūdeņu kvalitāti, virszemes ūdeņu kvalitāti, atkritumu apsaimniekošanu un citiem vides kvalitātes rādītājiem.

6.2. Ietekme uz ilgtspējīgu dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma attīstību

Tematiskais mērķis “Uzņēmējdarbības un mazo un vidējo uzņēmumu attīstība” (TM1)

Prioritāte 1.1. “Uzņēmējdarbības veicināšana un atbalsts”

Atkarībā no attīstītā uzņēmējdarbības veida un tā realizācijas vietas, ir iespējama ietekme uz ietekme uz dabas un kultūrvēsturisko mantojumu, ja kā plānotā MVU attīstības vieta vai objekts tiek izvēlēti dabas objekti, teritorijas un/vai kultūrvēsturiskā mantojuma objekti. Prioritātes ieviešana var sekmēt kultūrvēsturiskā mantojuma sakārtošanu atbilstoši mūsdienu vides prasībām. Attīstot MVU, dabas teritorijās, tostarp aizsargājamās dabas teritorijās vai to tuvumā tūrisma infrastruktūras un pakalpojumu sakārtošanu, tūristu plūsmu organizēšanu apmeklētās dabas teritorijās un mazināt antropogēnās slodzes tajās, veicināt aizsargājamo biotopu atjaunošanos pašlaik ietekmētās teritorijās.

Uzsākot uzņēmējdarbību aizsargājamās dabas teritorijās un kultūras pieminekļos vai to aizsardzības zonās, atbilstoši abu valstu normatīvo aktu prasībām, ja nepieciešams, tā ir jāsaskaņo valsts institūcijās un pašvaldībā.

Vērtējums: tieša, ilgtermiņa, pozitīva ietekme uz dabas vai kultūrvēsturisko mantojumu, aizsargājamām dabas teritorijām un/vai aizsargājamiem biotopiem līdz antropogēni noslogotās vietās, ja tajās vai to tiešā tuvumā tiek īstenota MVU attīstība.

Prioritāte 1.2. „Jaunu produktu un pakalpojumu izstrāde un veicināšana, izmantojot vietējos resursus”

Izstrādājot šo Programmu, abas valstis ir uzsvērušas Programmas teritorijas dabas un kultūrvēsturiskās vērtības kā nozīmīgu teritorijas attīstības potenciālu un nepieciešamību turpināt attīstīt tūrisma pakalpojumus un produktus. Kā prioritātes rezultāts ir plānoti uzlabojumi 10 kultūrvēsturiskās vietās. Prioritātes ieviešana Programmas teritorijā uzlabos desmit kultūrvēsturisko objektu stāvokli, tūrisma pakalpojumus un/vai produktus saistībā ar objekta pieejamību apmeklētājiem. Plānotie objekti un sagaidāmo uzlabojumu saturs būs atkarīgs no pasākumu plānojuma konkrētos Programmas ieviešanas projektos.

Vērtējums: tieša, pozitīva, ilgtermiņa ietekme uz desmit kultūrvēsturiskā mantojuma objektiem.

“Vides aizsardzība, klimata izmaiņu mazināšana un pielāgošanās” (TM6)

Prioritāte 2.1. “Efektīva dabas resursu pārvaldība”

Šī prioritāte ir plānota tūrisma attīstībai dabas teritorijās, kas, tāpat kā kultūrvēsturiskais mantojums (prioritāte 1.2.), ir nozīmīgs Programmas teritorijas attīstības potenciāls. Programmā tiek plānots tūristu skaita pieaugums no jauna pēc ilgtspējības principiem attīstītos dabas objektos. Programmas rezultātos plānota biotopu atjaunošana 10 ha platībā (mērķlielums). Pieņemot, ka prioritātes īstenošanas rezultātā vienlaikus ar tūrisma attīstības pasākumu ieviešanu var tikt atjaunotas aizsargājami biotopu platības, ir sagaidāma pozitīva ietekme uz dabas mantojumu un vērtībām.

Vērtējums: tieša, pozitīva, ilgtermiņa ietekme uz dabas vērtībām 10 ha platībā Programmas teritorijā.

Prioritāte 2.2. “Kopīgas darbības vides aizsardzībai”

Prioritātes ieviešanā plānotie pasākumi gadījumos, ja to īstenošanas teritorijā atrastos dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma objekti, ietekmētu arī tos.

Tiešas ietekmes ir sagaidāmas, izstrādājot un ieviešot ezeru un upju apsaimniekošanas, kā arī mežu apsaimniekošanas plānus. Ja plānu izstrādes teritorijā atrodas aizsargājami dabas objekti, aizsargājami biotopi, aizsargājami sugu dzīvotnes, kultūras pieminekļi vai kultūrvēsturiski nozīmīgi objekti, tad, sagatavojot plānus, šo objektu nozīmība ezera, upes, tās piekrastes vai meža attīstības kontekstā tiktu novērtēta un plānoti pasākumi to ilgtspējīgai attīstībai, t.sk. saistībā ar tūrisma pakalpojumu un produktu attīstību.

Nodrošinot vides risku monitoringu un ārkārtas brīdināšanas sistēmu darbību, balstoties uz tajos iegūto informāciju un savlaicīgi pasākumus avāriju novēršanai gan tieši, gan netieši ir iespējama dabas un kultūrvēsturisko objektu saglabāšana un aizsardzība.

Valsts, reģionāla un vietēja līmeņa speciālistu kapacitātes celšana attiecībā uz vides pārvaldības jautājumiem, sagaidāms, ka ietvers arī dabas aizsardzības jomas un kultūrvēsturiskā mantojuma pārvaldības sfēru un tādejādi, paaugstinot speciālistu zināšanas un pieredzi, atstās pozitīvu ietekmi.

Vērtējums: tieša un/vai netieša, pozitīva, ilgtermiņa ietekme uz dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma vērtībām, to ilgtspējīgu attīstību.

Prioritāte 2.3. “Atbalsts ilgtspējīgām atkritumu un notekūdeņu pārvaldības sistēmām”

Prioritātē plānotie pasākumi tieši nav saistīti ar ilgtspējīgu dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma attīstību. Taču Programmas ieviešanas gaitā ir iespējami gadījumi, kad atkritumu un notekūdeņu pārvaldības risinājumi tiks ieviesti dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma objektos. Netieša ietekme uz aizsargājamām dabas teritorijām un objektiem ir sagaidāma, ja, uzlabojot notekūdeņu savākšanu un attīrīšanu, ilgtermiņā uzlabosies ūdeņu stāvoklis un tādejādi netieši ietekmēs upes vai ezera sateces baseinā esošās dabas teritorijas stāvokli.

Speciālistu kapacitātes celšana par ilgtspējīgas atkritumu un notekūdeņu pārvaldības jautājumiem netieši ietekmēs arī to risinājumus nākotnē (ārpus šīs Programmas darbības) dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma objektos.

Vērtējums: netieša un/vai tieša, pozitīva, ilgtermiņa ietekme uz dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma vērtībām, to ilgtspējīgu attīstību.

Tematiskais mērķis “Robežu pārvaldības un drošības veicināšana” (TM10)

Prioritāte 3.1. “Robežšķērsošanas efektivitātes un drošības uzlabošana”

Prioritātes ieviešana tieši nav saistīta ar dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma ilgtspējīgas attīstības jomu. Taču, uzlabojot Latvijas un Krievijas robežu šķērsošanas punktu darbību, to infrastruktūru (ēku, transporta infrastruktūru), novēršot un būtiski mazinot sastrēgumus robežu šķērsošanas punktos, ir sagaidāms, ka palielināsies arī ar tūrismu saistītās transporta plūsmas. Tūristu galamērķis būs dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma objekti un teritorijas, kas tādejādi var radīt arī slodzes palielināšanos šajos objektos un atsevišķos gadījumos lokāli radīt negatīvas ietekmes. Jāatzīmē gan, ka šīs Programmas izstrādes laikā netiek plānots nozīmīgs transporta intensitātes pieaugums, galvenā prioritāte ir sastrēgumu novēršana un transporta plūsmu optimizēšana. Tādēļ Programmas teritorijā kopumā nav sagaidāma būtiska negatīva ietekme. Iespējamās negatīvās ietekmes konkrētos objektos ir novēršamas plānojot un ierīkojot apmeklētāju plūsmām piemērotu dabas objektu infrastruktūru un organizējot apmeklētāju plūsmas tā, lai to sadalījumus salīdzinoši ietekmētākos objektos mazinātos un izlīdzinātos. Šādi pasākumi ir iespējami ieviešot Programmā plānotās prioritātes 1.1., 1.2, 2.1. un 2.2..

Vērtējums: netieša, neitrāla, ilgtermiņa ietekme uz dabas un kultūrvēsturisko mantojumu.

6.3. Ietekme uz sociāli ekonomisko attīstību

Programmas stratēģiskais mērķis ir uzlabot dzīves un uzņēmējdarbības vidi pierobežas reģionos, stiprinot sadarbību, paaugstinot kapacitāti un izplatot labāko pieredzi starp organizācijām un iedzīvotājiem no Latvijas un Krievijas. Tas ir vērsts uz sociāli ekonomiskās attīstības veicināšanu Programmas teritorijā.

Tematiskajā mērķī “Uzņēmējdarbības un mazo un vidējo uzņēmumu attīstība” (TM1) plānoto prioritāšu: 1.1. “Uzņēmējdarbības veicināšana un atbalsts” un 1.2. “Jaunu produktu un pakalpojumu izstrāde un veicināšana, izmantojot vietējos resursus” īstenošana dos tiešu ieguldījumu sociāli ekonomiskās situācijas veidošanā Programmas teritorijā. Programmas teritorijā pastāv uzņēmējdarbības atbalsta vide, taču izvērtējot esošo situāciju ir konstatēts, ka ņemot vērā ekonomisko situāciju, uzņēmējdarbība īpaši ārpus galvenajiem ekonomikas centriem (Pēterburgas un Rīgas) Programmas teritorijā ir jāattīsta. Lai panāktu lielāku produktivitāti un veicinātu inovatīvu uzņēmējdarbības attīstību, atbalsts uzņēmējdarbībai ir būtisks arī Pēterburgā un Rīgā. Programmas teritorijas sociāli ekonomiskās situācijas analīzes rezultāti liecina, ka kopumā MVU skaits uz 1000 iedzīvotājiem ir zems (izņemot Pēterburgu), tāpēc ir svarīgi veicināt MVU izveidi un atbalstīt to turpmāku attīstību un izaugsmi. Ieviešot minētās prioritātes, jauna uzņēmējdarbības attīstība nozīmēs jaunas darba vietas un lielākas iespēju darba tirgū. Programmas teritorijā, it īpaši lauku apvidos, ir raksturīgs darba vietu trūkums. Minēto prioritāšu ieviešana palielinās Programmas teritorijas pievilcību un veicinās cilvēku piesaistīšanu no citiem reģioniem. Labākas darba iespējas dos lielākus ienākumus un pirkspēju, kas nozīmē labākas iespējas pakalpojumu un preču izmantošanā, tādejādi paaugstinot labklājību. Starptautiskā sadarbība starp Latviju un Krieviju, it īpaši pierobežas reģionos – Latgales un Pleskavas reģionā, savukārt attīstīs konkurētspēju un iespējas pārdot savus produktus un pakalpojumus ārzemēs. Tas savukārt dos ieguldījumu uzņēmējdarbības

attīstībā un jaunu darba vietu radīšanā. Jaunu kontaktu iegūšana var sekmēt sadarbību un pieredzes un zināšanu apmaiņu. Produktu un pakalpojumu attīstība Programmas teritorijā pozitīvi, tieši ietekmēs vietējo cilvēku dzīves kvalitāti un labklājību.

Tematiskajā mērķī *“Robežu pārvaldības un drošības veicināšana” (TM10)* plānotās prioritātes 3.1. *“Robežšķērsošanas efektivitātes un drošības uzlabošana”* ieviešana sekmēs ekonomiskos sakarus starp Latviju un Krieviju, uzlabos sociāli ekonomisko vidi, it īpaši abu valstu pierobežas reģionos un attiecībā uz kravu pārvadājumiem pat ārpus Programmas teritorijas. Tāpat arī, uzlabojoties robežu šķērsošanas punktu darbībai un saskaņojot starp abām valstīm robežas šķērsošanas procedūras, ir sagaidāma tūrisma sakaru uzlabošanās, kas sekmēs arī tūrisma pakalpojumu un produktu attīstību. Tūrisma un ceļošanas iespēju uzlabošanās būs atbalsts arī vietējai ekonomikai.

Tematiskajā mērķī *“Vides aizsardzība, klimata izmaiņu mazināšana un pielāgošanās” (TM6)* plānoto prioritāšu 2.1. *“Efektīva dabas resursu pārvaldība”*, 2.2. *“Kopīgas darbības vides aizsardzībai”* un 2.3. *“Atbalsts ilgtspējīgām atkritumu un notekūdeņu pārvaldības sistēmām”* mērķi ir vērsti uz vides pārvaldības, dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma aizsardzības pasākumiem, valsts un pašvaldības struktūrvienību speciālistu kapacitātes un sabiedrības izpratnes par ilgtspējīgas vides pārvaldības jautājumiem uzlabošanu un pilnveidošanu. Tās ieviešot ir sagaidāma netieša ilgtermiņa, pozitīva ietekme uz sociāli ekonomisko attīstību un vispārējo labklājību, uzlabojoties vides stāvoklim. Lokāli iespējama arī tieša, pozitīva ietekme konkrētu projektu ieviešanas vietās, ja tiek radītas jaunas darba vietas.

Kopumā Programmas ieviešana projektu īstenošanas vietās radīs jaunas darba vietas, t.sk. sekmējot tūrisma pakalpojumu un produktu attīstību, un tādejādi pozitīvi ietekmēs uz sociāli ekonomisko attīstību, jo līdz ar jaunu darba vietu rašanos, palielināsies ienākumi un vispārējā labklājība.

6.4. Dažādu ietekmju mijiedarbības

Programmas ieviešanai ir sagaidāmas vairākas ietekmju mijiedarbības:

- Programmas ietekmju savstarpējās mijiedarbības;
- Programmas ietekmju mijiedarbība ar Programmas rezultātiem iepriekšējā periodā plānošanas periodā 2007. – 2013.gadam;
- Programmas ietekmju mijiedarbība ar citām valsts, reģionālā un vietējā (pašvaldību) līmeņa programmām, investīciju projektiem, nozaru plāniem.

Programmas ietekmju savstarpējās mijiedarbības ir sagaidāmas ieviešot projektus, kur vienā projektā tiktu ietverti pasākumi, kas attiecas uz vairākām prioritātēm. Piemēram, prioritātē 1.1. „ *Uzņēmējdarbības veicināšana un atbalsts* “ plānotā mazo un vidējo uzņēmumu attīstība var tikt īstenota attiecībā uz vietējiem resursiem balstītu tūrisma pakalpojumu un produktu izveidi (prioritāte 1.2.) kultūrvēsturiskā objektā (prioritāte 2.1.). Sagaidāmās ietekmes, tām mijiedarbojoties, var izpausties kā summāras ietekmes, kā arī savstarpēji viena otru mazinošas ietekmes un uzkrājoties radīt arī kumulatīvās ietekmes.

Tāpat arī Programmas ieviešanas laikā iespējams, ka kādā konkrētā teritorijā vai salīdzinoši tuvu esošās teritorijās notiek vairāku projektu ieviešana un tādejādi to ietekmes mijiedarbojas, summējas vai, to ietekmēm uzkrājoties, ilgtermiņā veidojas kumulatīva ietekme.

Konkrētas vairāku projektu vai viena projekta atsevišķu ietekmju mijiedarbības ir vērtējamas Programmas ieviešanas stadijā.

Programmas ietekmju mijiedarbība ar Programmas rezultātiem iepriekšējā periodā plānošanas periodā 2007. – 2013.gadam. Tā ir sagaidāma, ieviešot jaunus projektus gan iepriekšējās projektu realizācijas vietās, gan arī turpinot laikā no 2007. līdz 2013. gadam īstenoto projektu rezultātus. Lai efektīvi izmantotu Programmas līdzšinējos rezultātus jaunu projektu ideju izstrādē, ieteicams izvērtēt ieviesto projektu “RKP “Vientuļi” rekonstrukcija un RKP “Bruņiševo” labiekārtošana”, “Attālo teritoriju pārrobežu attīstības turpināšana ar Via Hanseatica vietējo resursu tūrisma maršrutu”, “Parku kā kultūrvēsturiskā mantojuma integrālu daļu reģenerācija”, “Transporta sistēmas kapacitātes palielināšana Igaunijas-Latvijas-Krievijas starptautiskas nozīmes transporta koridoros”, “Ceļojums Latgale&Pleskava” un arī citu rezultātus un apsvērt to rezultātu attīstīšanas iespējas, izstrādājot jaunus projektus. Tas nodrošinātu programmas pēctecību un veidotu ilgtermiņā summārās un kumulatīvās ietekmes uz virszemes ūdeņu kvalitāti, gaisa kvalitāti, dabas un kultūrvēsturisko mantojumu. Konkrētas mijiedarbības ir vērtējamas Programmas ieviešanas stadijā.

Programmas ietekmju mijiedarbība ar citām valsts, reģionālā un vietējā (pašvaldību) līmeņa programmām, investīciju projektiem, nozaru plāniem. Tā ir sagaidāma Programmas projektu pasākumu ietekmēm mijiedarbojoties ar citu investīciju projektu (Latvijā - ERAF, Kohēzijas fonds, ESF, LIFE+ un citiem, Krievijā ar) ietekmēm projektu ieviešanas vietās. Programmas projekti savā veidā var papildināt citu investīciju projektu rezultātus attiecībā uz to rezultātus turpināšanu un izplatīšanu lokāli, kādā konkrētā vietā, sabiedrības izpratnes veidošanu vai arī citādi. Konkrētas mijiedarbības ir vērtējamas Programmas ieviešanas stadijā.

6.5. Pārrobežu ietekme

Programma ir izstrādāta Latvijas un Krievijas pārrobežu sadarbības ieviešanai no 2014. – 2020. gadam. Tajā tiek plānota tikai tādu projektu ieviešana, kurā vienlaicīgi piedalās Latvijas un Krievijas mērķgrupas: pašvaldības, plānošanas reģioni, valsts institūcijas, dažādu nozaru profesionālās organizācijas, nevalstiskās organizācijas tūrisma organizācijas, vidējie un mazie uzņēmumi, zinātniski pētnieciskās iestādes, tūrisma centri, pašnodarbinātas personas, speciālisti, eksperti un citi. Tādejādi konkrētu projektu ideju un pasākumu ieviešana Programmā iekļautajos prioritārajos virzienos notiks vienlaicīgi. Projektu ieviešanas vienlaicīgums un sagaidāmā pieredzes izplatīšana abās valstīs ir viens no aspektiem, kas ir vērtējama kā Programmas pozitīva, tieša vai netieša, ilgtermiņa pārrobežu ietekme kopumā.

Vērtējot no tā viedokļa, ka projektu aktivitātes notiks abās valstīs, arī pārrobežu ietekme ir sagaidāma visos šajā novērtējumā identificētajos Programmas vides aspektos, t.i. “vides kvalitāte”, „ilgtspējīga dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma attīstība” un „sociāli ekonomiskā attīstība”. Tādejādi uz pārrobežu ietekmi ir attiecināms viss Programmas būtiskās ietekmes vērtējums, kurš ir iekļauts 6.1. – 6.4. nodaļās. Atbilstoši vides pārskatā iekļautajam vērtējumam Programmas ieviešanai nav konstatēta sagaidāma būtiska negatīva ietekme uz vidi, kuras novēršanai vai nu katrā valstī, vai arī starpvalstu līmenī būtu jāievieš pasākumi negatīvās ietekmes mazināšanai vai novēršanai. Projektu izstrādes stadijā ir nepieciešams izvērtēt katra projekta sagaidāmās pārrobežu ietekmes uz vidi un, ja

nepieciešams, projektu ietvaros plānot pasākumus iespējamās negatīvās ietekmes mazināšanai un monitoringam (plašāks izklāsts 6. nodaļā).

Latvijā atbilstoši valsts normatīvo aktu prasībām Programmai tiek veikts stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums, sagatavojot vides pārskatu un organizējot tā sabiedrisko apspriešanu vienlaikus ar Programmas publisko apspriešanu. Krievijas valsts normatīvo aktu prasībās nav iekļauts stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums. Taču, ievērojot to, ka vides pārskats tiek sagatavots par visu Programmas teritoriju, Krievijas vides speciālisti līdzdarbojās vides pārskata izstrādē. Vides pārskata projektam Krievijā netiek veikta sabiedriskā apspriešana, taču par SIVN procedūru, vides pārskatā iekļautajiem secinājumiem un sabiedriskās apspriešanas rezultātiem Krievijas puse ir informētā Latvijas un Krievijas Programmas izstrādes apvienotās komitejas sēdēs.

5.6. Alternatīvu izvēles pamatojums

Programma neietver alternatīvas Latvijas un Krievijas pārrobežu sadarbībai 2014. – 2020.gadam. Tādēļ, veicot šo stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējumu, kā alternatīva Programmā iekļautajām prioritātēm un atbalstam plānotajiem pasākumiem ir izvēlēts t.s. “Nulles scenārijs”, kurā tiek pieņemts, ka Programma netiek izstrādāta un ieviesta. “Nulles scenāriju” raksturo esošās situācijas vērtējums (3.1. – 3.7. nodaļa).

Alternatīva “Nulles scenārijs” nav uzskatāma par labāko iespēju Latvijas un Krievijas pārrobežu sadarbībai, jo to pārtraucot, netiks nodrošināta uzsāktās sadarbības pēctecība un netiks efektīvi izmantota Programmas ieviešanā laikā no 2007. gada līdz 2013. gadam iegūtā pieredze, informācija un rezultāti (tūrisma maršrutu izstrāde, dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma izpēte un iesaiste tūrisma attīstībā pierobežās reģionos, robežas šķērsošanas punktu attīstība, kapacitātes celšana un citi).

Ievērojot iepriekšminēto, kā arī to, ka Programma ir izstrādāta ņemot vērā abu valstu normatīvo aktu prasības, starptautiskos un nacionālos vides aizsardzības mērķus, tajā iekļauto prioritāro virzienu un atbalstam plānoto pasākumu realizācija ir uzskatāma par piemērotāko alternatīvu Latvijas un Krievijas pārrobežu sadarbībai 2014. – 2020. gadā.

7. RISINĀJUMI IESPĒJAMĀS NEGATĪVĀS IETEKMES MAZINĀŠANAI UN KOMPENSĒŠANAS PASĀKUMI

7.1. Risinājumi iespējamās negatīvās ietekmes novēršanai un samazināšanai

Šajā novērtējumā tiek uzskatīts, ka, īstenojot Programmu un konkrētus pārrobežu projektus, tiks ievērotas Latvijas un Krievijas normatīvajos aktos, kā arī katrai valstij saistošajos starptautiskajos aktos iekļautās vides un dabas aizsardzības prasības.

Atbilstoši šajā ziņojumā iekļautajam ietekmes uz vidi novērtējumam Programmas ieviešanai nav konstatēta sagaidāma būtiska negatīva ietekme uz vidi, tādēļ risinājumi negatīvās ietekmes mazināšanai nav nepieciešami. Taču, ievērojot to, ka novērtējums Programmai ir veikts balstoties uz tajā iekļauto prioritāšu un plānoto pasākumu vērtējumu un to, ka Programma neietver konkrētu pasākumu, pasākumu grupu vai projektu aprakstus, tad Vides pārskatā tiek ieteikti piesardzības pasākumi iespējamu vides risku vai šajā novērtējumā neapzinātu negatīvu ietekmju uz vidi novēršanai. Tie ir veicami Programmas ieviešanas laikā.

Šajā Vides pārskatā ir identificēti šādi piesardzības pasākumi iespējamās negatīvās ietekmes novēršanai vai samazināšanai: projektu ietekmes uz vidi aspektu izvērtēšana un vides risku novēršana projektu ieviešanas stadijā, ietekmes uz vidi procedūras, vides un dabas aizsardzības jomas tematisko plānu ievērošana, kā arī vietējo pašvaldību teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu ievērošana.

Projektu ietekmes uz vidi aspektu izvērtēšana un vides risku novēršana projektu ieviešanas stadijā.

Programmas ieviešanas stadijā, izstrādājot projektu pieteikumus, ir nepieciešams izvērtēt katra konkrētā projekta sagaidāmo ietekmi uz vidi, rezultātus vides un dabas aizsardzības kontekstā un nepieciešamības gadījumā paredzēt pasākumus negatīvās ietekmes uz vidi mazināšanai vai novēršanai realizējamo projektu ietvaros. Ieteikumus vides aspektu izvērtēšanai jau projektu pieteikumu sagatavošanas, akceptēšanas un ieviešanas stadijā ir rekomendējams iekļaut vadlīnijās Programmas ieviešanai. Izvērtējot katra konkrētā plānotā projekta ietekmi uz vidi un projekta aktivitātēs ir ieteicams iekļaut pasākumus vides risku vai iespējamās negatīvās ietekmes novēršanai, kā arī, ja iespējams, monitoringam projektu rezultātu efektivitātes novērtēšanai. Tāpat arī, izvērtējot projektus, ir svarīgi ņemt vērā to vai un kādā veidā projekti nodrošinās vai sekmēs virzību uz starptautisko un nacionālo vides aizsardzības mērķus sasniegšanu. Savukārt, īstenojot apstiprinātos projektus, projektos plānotie pasākumi vides risku novēršanai un monitoringam ir jāīsteno.

Ietekmes uz vidi procedūras

Saskaņā normatīvo aktu nosacījumiem ietekmes uz vidi novērtējuma jomā abās valstīs infrastruktūras projektiem ir jāveic ietekmes uz vidi procedūras un/vai jāievēro vides un dabas aizsardzības prasības. Tā kā Programma neietver konkrētu projektu aprakstus, realizējamo aktivitāšu apjomus tādā mērā, lai šī SIVN procesā varētu novērtēt nepieciešamību piemērot IVN procedūras, tad tā ir izvērtējama projektu izstrādes un, ja nepieciešams, veicama projektu uzsākšanas stadijā. Attiecībā uz ietekmi uz vidi risinājumus var iedalīt četrās kategorijās:

1. *Darbības, kurām saskaņā ar spēkā esošo likumdošanu ir nepieciešams veikt ietekmes uz vides sākotnējo izvērtējumu*

Atbilstoši Latvijas Republikas likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 2.pielikumā “Darbības, kurām nepieciešams sākotnējais izvērtējums” noteiktajam, ietekmes uz vidi sākotnējais izvērtējums (turpmāk - sākotnējais izvērtējums) tiek piemērots pārsvarā dažādiem infrastruktūras objektiem, kuru ietekmes uz vidi un ietekmes uz *Natura 2000* teritorijām būtiskums tiek noteikts sākotnējā izvērtējumā. Latvijā Vides pārraudzības valsts birojs pieņem lēmumu par ietekmes uz vidi vai ietekmes uz *Natura 2000* teritoriju novērtējuma nepieciešamību vai arī iepriekšminēto procedūru nepiemērošanu. Projektiem, kuriem šīs procedūras nav nepieciešamas, Vides valsts dienesta reģionālās vides pārvaldes tehniskos noteikumus projektēšanai (skatīt 4.punktu). Krievijā veic sākotnējo ekoloģisko ekspertīzi. Vērtējot pēc Programmā iekļautajām prioritātēm un to izklāsta, atkarībā no projektu īstenošanas vietas un tajos iekļautajiem pasākumiem Programmas ieviešanas laikā, ir iespējams, ka sākotnējais izvērtējums Latvijā var būt nepieciešams, ja tiek plānoti pasākumi, kuri nav iekļauti Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamas dabas teritorijas dabas aizsardzības plānā vai teritorijai nav dabas aizsardzības plāna, vai, ja projektā ietvertie pasākumi atbilstu darbībai „tematisko parku ierīkošana”.

2. *Darbības, kurām saskaņā ar normatīvo aktu prasībām ir nepieciešams veikt ietekmes uz vidi novērtējumu*

Pēc šī Vides pārskata sagatavošanas laikā pieejamās var secināt, ka atbilstoši nacionālo likumu un noteikumu⁵³ nosacījumiem ietekmes uz vidi novērtējums Programmas projektiem nebūs jāveic. Atkarībā no projektu satura, ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošana pēc sākotnējā izvērtējuma (Latvija) vai ekoloģiskās ekspertīzes (Krievija) ir maz ticama.

3. *Darbības, kurām saskaņā ar normatīvo aktu prasībām ir nepieciešams veikt ietekmes uz NATURA 2000 teritoriju novērtējumu (Latvija)*

Šī SIVN ietvaros nav identificētas aktivitātes, kurām noteikti būs jāveic ietekmes uz *Natura 2000* teritoriju novērtējums.

Taču, ja saskaņā ar sākotnējā izvērtējuma rezultātiem, tiek konstatēts, ka ir sagaidāma būtiska negatīva ietekme *Natura 2000* teritoriju, par Programmas projektiem Latvijā var tikt pieņemti lēmumi par ietekmes uz *Natura 2000* teritoriju novērtējuma nepieciešamību. Latvijā ietekmes uz *Natura 2000* teritoriju novērtējums ir jāveic, ņemot vērā Ministru kabineta 2011. gada 19. aprīļa noteikumu Nr. 300 „Kārtība, kādā novērtējama ietekme uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (*Natura 2000*)”. Krievijā šis novērtējums nav jāveic.

4. *Darbības, kurām saskaņā ar spēkā esošo likumdošanu ir nepieciešams saņemt nosacījumus no vides institūcijām*

⁵³ Latvijas Republikas likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 1.pielikums „Objekti, kuru ietekmes novērtējums ir nepieciešams”

Atbilstoši LR Ministru kabineta 2015.gada 27.janvāra noteikumu Nr. 30 "Kārtība, kādā Valsts vides dienests izdod tehniskos noteikumus paredzētajai darbībai" nosacījumiem tehniskie noteikumi ir jāsaņem, piemēram, linu rūpnieciskās pārstrādes ražotņu ierīkošanai, jauna ceļa būvniecībai (ja tas nav IVN objekts), pastāvīgu kempinga vietu ierīkošanai, notekūdeņu attīrīšanas iekārtu būvniecībai vai pārbūvei, kuru jauda ir pieci kubikmetri diennaktī vai lielāka, jaunu ēku būvniecībai vai esošo ēku pārbūvei, ja ēka atrodas īpaši aizsargājamā dabas teritorijā, izņemot neitrālo zonu un ciemu un pilsētu robežās un citiem. Arī Krievijā šāda mēroga darbībām izdod tehniskos noteikumus.

Latvijā no Dabas aizsardzības pārvaldes saskaņojums vai noteikumi jāsaņem darbībām IADT 2010.gada marta Ministru kabineta noteikumos Nr.264 "Vispārējie īpaši aizsargājamo dabas teritoriju aizsardzības un izmantošanas noteikumi" vai IADT individuālajos aizsardzības un izmantošanas noteikumos noteiktajos gadījumos. Dabas aizsardzības pārvalde nosaka prasības plānotajai darbībai saistībā ar sugu un biotopu aizsardzību un labvēlīgu to pastāvēšanas apstākļu nodrošināšanu.

Latvijā Veselības inspekcija izsniedz tehnisko noteikumus normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos vai pēc fiziskas vai juridiskas personas pieprasījuma būvprojektiem, kā arī izvērtē objekta atbilstību higiēnas prasībām.

Vides un dabas aizsardzības jomas plānu ievērošana

Izstrādājot projektu pieteikumus, ir ieteicams izvērtēt īpaši aizsargājamo dabas teritoriju dabas aizsardzības plānos, upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plānos un Latvijā – reģionālajos atkritumu apsaimniekošanas plānos iekļautos pasākumus un projektus, to ieviešanu, saistību ar Programmas investīciju prioritātēm un apsvērt projektu pieteikumus pilnībā vai daļēji iekļaut pasākumus, kuru realizācija ir nepieciešama konkrētām teritorijām vai objektiem noteikto vides mērķu sasniegšanai, bet līdz šim nav notikusi.

Vietējo pašvaldību teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu ievērošana

Ieviešot Programmas aktivitātes saistībā ar robežu šķērsošanas punktu un transporta infrastruktūras attīstību, labiekārtojuma izveidi tūrisma attīstības vajadzībām dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma objektos vai citus ar rekonstrukciju vai, atsevišķos gadījumos, jaunas būvniecības attīstību, ir jāievēro arī vietējo pašvaldību teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos iekļautie nosacījumi konkrētu teritoriju vai infrastruktūras objektu vietas izvēlei, projektēšanai un ekspluatācijai.

7.2. Kompensēšanas pasākumi

Latvijas normatīvajos aktos ir noteikta kompensēšanas pasākumu nepieciešamība, gadījumos, ja paredzētā darbība būtiski negatīvi ietekmē *Natura 2000* teritoriju/as. Saskaņā ar Latvijas Republikas likuma „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 43.pantu „paredzēto darbību atļauj veikt vai plānošanas dokumentu īstenot, ja tas negatīvi neietekmē Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritorijas (*Natura 2000*) ekoloģiskās funkcijas, integritāti un nav pretrunā ar tās izveidošanas un aizsardzības mērķiem. Ja paredzētā darbība vai plānošanas dokumenta īstenošana negatīvi ietekmē Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (*Natura 2000*), darbību atļauj veikt vai dokumentu īstenot tikai tādos gadījumos, kad tas ir vienīgais risinājums nozīmīgu sabiedrības sociālo vai ekonomisko interešu apmierināšanai un tajā ir ietverti kompensējoši pasākumi Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (*Natura 2000*) tīklam”.

Ievērojot Programmas detalizācijas līmeni un, ņemot vērā to, ka Programma ir izstrādāta, ievērojot starptautiskos un nacionālos vides mērķus, vides aizsardzības normatīvos aktus, šajā novērtējumā tiek secināts, ka Programmas ieviešana negatīvi neietekmēs Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritorijas (*Natura 2000*) un tādēļ specifiski labai nodarīto kaitējumu kompensēšanas pasākumi nav nepieciešami.

Vienlaikus jāatzīmē, ka Vides pārskata 6.1. nodaļā kā piesardzības pasākums iespējamās negatīvas ietekmes uz *Natura 2000* teritorijām novēršanai Programmas ieviešanas laikā ir norādīts ietekmes uz *Natura 2000* teritoriju novērtējums. Gadījumā, ja atbilstoši Latvijas normatīvo aktu prasībām kādam projektam tiek piemērota ietekmes uz *NATURA 2000* teritoriju novērtējuma procedūra, tās laikā tiks izvērtēts plānotās darbības ietekmes būtiskums, nepieciešamība noteikt un ieviest kompensēšanas pasākumus.

Taču, ievērojot atbalstāmo pasākumu sarakstā formulēto, par ilgtspējīgu dabas mantojuma apsaimniekošanu un produktu atbalstīšanu, visticamāk kompensēšanas pasākumu noteikšana Programmas ieviešanas stadijā nebūs nepieciešama.

Krievijā kompensēšanas pasākumu veikšanas nepieciešamība normatīvajos aktos nav noteikta.

8. IETEIKUMI PROGRAMMAS VIDES MONITORINGAM

Attīstības plānošanas dokumentu īstenošanas monitoringa nepieciešamību nosaka Latvijas normatīvo aktu prasības⁵⁴, ar kuriem ir ieviestas EP Direktīvas 2001/42/EK „Par noteiktu plānu un programmu ietekmes uz vidi novērtējumu” prasības. Vides monitoringa mērķis ir iespējami agrā plānošanas dokumenta ieviešanas stadijā iegūt informāciju par Programmas ieviešanas radītajām vides izmaiņām un, ja nepieciešams, operatīvi reaģēt un savlaicīgi novērst iespējamās negatīvas sekas.

Šajā Programmas izstrādes stadijā identificētie monitoringa rādītāji apkopoti 3. tabulā. Tā kā Programmas ieviešanas laikā tiks izstrādāti, apstiprināti un ieviesti projekti, kuru saturs pašlaik nav zināms, tad sagatavojot projektu pieteikumus, ir jāizvērtē arī katra projekta sagaidāmā ietekme uz vidi (skatīt 7. nodaļu) un projektos jāiekļauj vides monitoringa pasākumi. Tā Programmas ieviešanas laikā savlaicīgi varētu iegūt informāciju par īstenoto projektu efektivitāti attiecības uz vides, dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma aizsardzību. Bez tam informācija par vides rādītāju izmaiņām pamatotu arī pasākumus negatīvas ietekmes novēršanai, ja tāda tiktu konstatēta īstenojot Programmu.

3.tabula Programmas vides monitoringam ieteiktie rādītāji

Prioritāte	Ietekmes aspekts	Ieteiktie monitoringa rādītāji
“Uzņēmējdarbības un mazo un vidējo uzņēmumu attīstība” (TM1)		
1.1. “Uzņēmējdarbības veicināšana un atbalsts”	Gaisa kvalitāte	Piesārņojošo vielu (slāpekļa oksīdi, daļiņas, citas vielas) izmešu apjomu un/vai koncentrāciju izmaiņas
	Trokšņa līmenis	Trokšņa līmeņa izmaiņas
	Ūdeņu kvalitāte	Attīrīšanas standartiem atbilstošu notekūdeņu īpatsvara izmaiņas Apkārtējā vidē novadītā paliekošā piesārņojuma izmaiņas (kopējā slāpekļa, kopējā fosfora vai citu rādītāju apjomi)
	Atkritumu apsaimniekošana	Savākto atkritumu apjoms Šķiroto un otrreizējai pārstrādei nodoto atkritumu īpatsvara izmaiņas
	Bioloģiskā daudzveidība	Aizsargājamo biotopu platību un kvalitātes izmaiņas Aizsargājamo sugu atradņu vai dzīvotņu skaita izmaiņas Apmeklētāju skaita izmaiņas dabas objektos/teritorijās, t.sk. <i>Natura 2000</i> teritorijās
	Kultūrvēsturiskais mantojums	Kultūrvēsturiskā objekta stāvokļa izmaiņas Apmeklētāju skaita izmaiņas kultūrvēsturiskajos objektos
1.2. “Jaunu produktu un pakalpojumu izstrāde un veicināšana, izmantojot	Bioloģiskā daudzveidība	Aizsargājamo biotopu platību un kvalitātes izmaiņas Aizsargājamo sugu atradņu vai dzīvotņu skaita izmaiņas Apmeklētāju skaita izmaiņas dabas objektos, teritorijās t.sk.

⁵⁴ Latvijā Direktīvas prasības ir iekļautas Latvija Republikas likumā “Par ietekmes uz vidi novērtējumu” (1998.)

Prioritāte	Ietekmes aspekts	Ieteiktie monitoringa rādītāji
vietējos resursus”		<i>Natura 2000</i> teritorijās
	Kultūrvēsturiskais mantojums	Kultūrvēsturiskā objekta stāvokļa izmaiņas Apmeklētāju skaita izmaiņas kultūrvēsturiskajos objektos
	Ūdeņu kvalitāte	Attīrīšanas standartiem atbilstošu notekūdeņu īpatsvara izmaiņas Apkārtējā vidē novadītā paliekošā piesārņojuma izmaiņas (kopējā slāpekļa, kopējā fosfora vai citu rādītāju apjomi)
	Atkritumu apsaimniekošana	Savākto atkritumu apjoms Šķiroto un otrreizējai pārstrādei nodoto atkritumu īpatsvara izmaiņas
	Trokšņa līmenis	Trokšņa līmeņa izmaiņas
	Gaisa kvalitāte	Piesārņojošo vielu (slāpekļa oksīdi, daļiņas, citas vielas) izmešu apjomu un/vai koncentrāciju izmaiņas
“Vides aizsardzība, klimata izmaiņu mazināšana un pielāgošanās” (TM6)		
2.1. “Efektīva dabas resursu pārvaldība”	Gaisa kvalitāte	Piesārņojošo vielu (slāpekļa oksīdi, daļiņas, citas vielas) izmešu apjomu un/vai koncentrāciju izmaiņas
	Trokšņa līmenis	Trokšņa līmeņa izmaiņas
	Ūdeņu kvalitāte	Attīrīšanas standartiem atbilstošu notekūdeņu īpatsvara izmaiņas Apkārtējā vidē novadītā paliekošā piesārņojuma izmaiņas (kopējā slāpekļa, kopējā fosfora vai citu rādītāju apjomi)
	Atkritumu apsaimniekošana	Savākto atkritumu apjoms Šķiroto un otrreizējai pārstrādei nodoto atkritumu īpatsvara izmaiņas
	Kultūrvēsturiskais mantojums	Kultūrvēsturiskā objekta stāvokļa izmaiņas Apmeklētāju skaita izmaiņas kultūrvēsturiskajos objektos
2.2. “Kopīgas darbības vides aizsardzībai”	Klimata pārmaiņas	Siltumnīcefekta gāzu apjomu izmaiņas
	Virszemes ūdeņu kvalitāte	Virszemes ūdeņu ekoloģiskā stāvokļa izmaiņas Attīrīšanas standartiem atbilstošu notekūdeņu īpatsvara izmaiņas Apkārtējā vidē novadītā paliekošā piesārņojuma izmaiņas (kopējā slāpekļa, kopējā fosfora vai citu rādītāju apjomi)
	Vides risku mazināšana/novēršana	Konstatēto un/vai novērsto vides avāriju vai ārkārtas situāciju skaits
	Bioloģiskā daudzveidība	Aizsargājamo biotopu platību un kvalitātes izmaiņas Aizsargājamo sugu atradņu vai dzīvotņu skaita izmaiņas Apmeklētāju skaita izmaiņas dabas objektos, t.sk. <i>Natura 2000</i> teritorijās
2.3. “Atbalsts ilgspējīgām atkritumu un notekūdeņu	Virszemes ūdeņu kvalitāte	Attīrīšanas standartiem atbilstošu notekūdeņu īpatsvara izmaiņas Apkārtējā vidē novadītā paliekošā piesārņojuma izmaiņas

Prioritāte	Ietekmes aspekts	Ieteiktie monitoringa rādītāji
pārvaldības sistēmām”		(kopējā slāpekļa, kopējā fosfora vai citu rādītāju apjomi)
	Atkritumu apsaimniekošana	Savākto atkritumu apjoms Šķiroto un otrreizējai pārstrādei nodoto atkritumu īpatsvara izmaiņas
“Robežu pārvaldības un drošības veicināšana” (TM10)		
3.1. “Robežšķērsošanas efektivitātes un drošības uzlabošana”	Gaisa kvalitāte	Piesārņojošo vielu (slāpekļa oksīdi, daļiņas, citas vielas) izmešu apjomu un/vai koncentrāciju izmaiņas
	Trokšņa līmenis	Trokšņa līmeņa izmaiņas
	Virszemes ūdeņu kvalitāte	Attīrīšanas standartiem atbilstošu notekūdeņu īpatsvara izmaiņas Apkārtējā vidē novadītā paliekošā piesārņojuma izmaiņas (kopējā slāpekļa, kopējā fosfora vai citu rādītāju apjomi)
	Atkritumu apsaimniekošana	Savākto atkritumu apjoms Šķiroto un otrreizējai pārstrādei nodoto atkritumu īpatsvara izmaiņas
	Bioloģiskā daudzveidība	Aizsargājamo biotopu platību un kvalitātes izmaiņas Aizsargājamo sugu atradņu vai dzīvotņu skaita izmaiņas Apmeklētāju skaita izmaiņas dabas objektos, teritorijās t.sk. <i>Natura 2000</i> teritorijās
	Kultūrvēsturiskais mantojums	Kultūrvēsturiskā objekta stāvokļa izmaiņas Apmeklētāju skaita izmaiņas kultūrvēsturiskajos objektos

9. STRATĒGISKĀ IETEKMES UZ VIDI NOVĒRTĒJUMA VEIKŠANA UN SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA

Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums (SIVN) ir process, kura mērķis ir integrēt vides aspektus plānošanas dokumentos, izvērtējot to sagaidāmo ietekmi uz vidi un dabas resursiem, kā arī noskaidrojot un ņemot vērā sabiedrības, valsts vides institūciju un pašvaldību viedokļus. Šis process ir vērsts uz to, lai izvērtētu, kādas būtiskas pārmaiņas vidē var rasties politikas plānošanas dokumentu īstenošanas rezultātā. SIVN tiek veikts plānošanas dokumentu izstrādes posmā.

SIVN nepieciešamību un procesu Latvijā nosaka Eiropas Parlamenta un Padomes 2001.gada 27.jūnija direktīva 2001/42/EK par noteiktu plānu un programmu ietekmes uz vidi novērtējumu, Latvijas Republikas likums „Par ietekmes uz vidi novērtējumu”, Ministru Kabineta 23.03.2004. noteikumi Nr.157. „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums”. Stratēģisko novērtējumu veic plānošanas dokumentiem, kuru īstenošana var būtiski ietekmēt cilvēku veselību un vidi, tai skaitā arī tiem plānošanas dokumentiem, kuri saistīti ar Eiropas Savienības līdzfinansējuma izmantošanu, ja attiecīgos plānošanas dokumentus saskaņā ar normatīvajiem aktiem vai citiem noteikumiem izstrādā un pieņem Parlaments (Latvijā – Saeima) vai Ministru kabinets. Likumdošanas prasības paredz SIVN procesa ietvaros sagatavot Vides pārskatu, kurā raksturotas plānošanas dokumenta būtiskās ietekmes uz vidi. Krievijā – šī novērtējuma izstrādes laikā tiek sagatavots nacionālais likums par SIVN, to plānots pieņemt 2015. gadā.

Šis Vides pārskats ir sagatavots ievērojot iepriekšminēto starptautisko un Latvijas nacionālo normatīvo aktu prasības attiecībā uz stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējumu un Vides pārskatā iekļaujamās informācijas saturu. Vides pārskata izstrādē attiecībā uz Programmas teritoriju Krievijā iesaistījās Pēterburgas Ekoloģiskās drošības zinātniski pētnieciskā institūta (Krievijas Zinātņu akadēmija) zinātnieki Michael Begak un Valery Koulibaba.

9.1. Metodoloģija

SIVN procesā un Vides pārskata veidošanā ir izmantota metodika, kas balstīta uz Programmas atbilstības izvērtējumu vides aizsardzības un ilgtspējīgas attīstības principiem un mērķiem, kā arī Programmas sagaidāmo ietekmju vērtējumu. SIVN ir balstīts uz integrācijas, piesardzības un pārskatāmības principiem.

SIVN procesā tika izmantotas šādas metodes:

- *Informācijas analīze* – analizēti Programmas materiāli, tostarp esošas situācijas raksturojums un Programmas 1. redakcija, abu valstu vides informācijas sistēmās, valstu statistikas pārskatos, Eiropas Savienības Statistikas biroja pārskatos, nozaru tematiskajās stratēģijās un plānos pieejamā informācija par Programmas teritorijā esošajām īpaši aizsargājāmām dabas teritorijām, ūdeņu un gaisa kvalitāti, klimata pārmaiņām un citām tēmām;
- *Salīdzinošā analīze* – izmantota iepriekšējā pieredze, kas iegūta citu attīstības plānošanas dokumentu SIVN veikšanā, veikta esošās informācijas par vides kvalitāti salīdzināšana ar vides kvalitātes standartiem un vides aizsardzības mērķiem, novērtēts ietekmes būtiskums;

- *Diskusijas un konsultācijas* – SIVN izstrādes laikā saskaņā ar normatīvo aktu prasībām Latvijā ir notikušas konsultācijas ar Latvijas vides valsts institūcijām par Vides pārskatā iekļaujamo informāciju. SIVN izstrādes eksperti ir piedalījušies Programmas izstrādes vadības grupas sanāksmēs, sniedzot informāciju par SIVN procesu un informāciju par Programmas ietekmes uz vidi novērtējumu. Diskusijas un konsultācijas kā metode tiks pielietota arī SIVN Vides pārskata sabiedriskās apspriešanas procesā – sanāksmēs un konsultācijās ar speciālistiem, sabiedrisko organizāciju pārstāvjiem un citiem interesentiem.

Vides pārskats balstās uz Programmā iekļauto prioritāšu, indikatoru un plānoto atbalstāmo pasākumu ietekmes uz vidi izvērtējumu, kas ietver arī vērtējumu par to atbilstību starptautiskajiem un nacionālajiem vides politikas mērķiem. Vides pārskata sagatavošanā var izdalīt trīs etapus: atbilstības normatīvo aktu prasībām vērtējums, esošās situācijas un nulles scenārija novērtējums un Programmas būtiskās ietekmes uz vidi novērtējums.

9.2. Sabiedrības līdzdalība

Programmas un Vides pārskata izstrādē sabiedrības, sabiedrisko organizāciju un institūciju līdzdalība tiek nodrošināta atbilstoši Latvijas normatīvo aktu prasībām. Tai izdalāmi šādi SIVN etapi:

- Vides pārskata projekta izstrāde, kas ietver Programmas būtiskās ietekmes uz vidi vērtējumu;
- Programmas 1.redakcijas Vides pārskata projekta sabiedriskās apspriešanas procesa, tai skaitā sabiedriskās apspriešanas sanāksmes par Vides pārskata projektu organizēšanu;
- Sabiedrības pārstāvju un interešu grupu, kā arī vides institūciju priekšlikumu iekļaušana Vides pārskata projektā, ņemot vērā sabiedriskās apspriešanas laikā saņemtos komentārus un priekšlikumus par vides pārskata projektu;
- Vides pārraudzības valsts biroja (Latvija) rekomendāciju iestrāde Vides pārskata galīgajā redakcijā.

Sabiedrības līdzdalība Vides pārskata izstrādes un sabiedriskās apspriešanas procesā tiek nodrošināta atbilstoši Latvijas normatīvajos aktos noteiktajai kārtībai, t.i. ievērojot Likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 23.⁵ panta, Ministru Kabineta 23.03.2004. noteikumi Nr.157. „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” V daļas nosacījumus.

Konsultācijas. Uzsākot SIVN procesu, Latvijā veiktas konsultācijas ar Vides pārraudzības valsts biroju (turpmāk – Birojs) un valsts vides institūcijām.

Birojs attiecībā uz Programmas vides pārskatu noteica, ka vides pārskata projekta sabiedriskās apspriešanas laikā ir jāorganizē sanāksme, kā arī vides pārskata projekta priekšlikumu un komentāru saņemšanai ir jānosūta Latvijas Republikas Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai, Latvijas Republikas Veselības ministrijai, Dabas aizsardzības pārvaldei, Vides konsultatīvajai padomei pie VARAM, Latgales plānošanas reģiona administrācijai un Vidzemes plānošanas reģiona administrācijai.

Par vides pārskatā iekļaujamo informāciju savas kompetences ietvaros izteica Vides valsts dienests, Veselības inspekcija un Dabas aizsardzības pārvalde. Institūciju ieteikumi vides pārskata izstrādē ir ņemti vērā ciktāl tie attiecas uz Programmas saturu (1. nodaļa).

Programmas un SIVN vides pārskata projekta *sabiedrisko apspriešana* Latvijā organizēta vienlaikus, tādejādi uzklusot sabiedrības interešu grupu viedokļus un ieteikumus par abiem dokumentiem.

Sabiedriskās apspriešanas laiks Programmai ir noteikts no 2015. gada 06.marta līdz 2015. gada 06.aprīlim, Vides pārskata projektam - līdz 2015. gada 16.aprīlim. Sabiedriskās apspriešanas sanāksme plānota 2014. gada 23. martā plkst. 14:00 – 16:00 Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijā (Rīgā, Peldu ielā 25)101.telpā.

Rakstisks paziņojums par Programmas 1. redakcijas un SIVN vides pārskata projekta sabiedrisko apspriešanu publicēts laikrakstā „Latvijas Vēstnesis” (2015. gada 06. marta numurā), ievietots Vides pārraudzības valsts biroja interneta vietnē: <http://www.vpvb.gov.lv>. Programmas un SIVN Vides pārskata projekti bija pieejami Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas interneta vietnē: <http://www.varam.gov.lv>

Pēc sabiedriskās apspriešanas saņemtie komentāri, ieteikumi un priekšlikumi tiks izvērtēti un iestrādāti Vides pārskata projektā, kas pirms Programmas apstiprināšanas Ministru kabinetā tiks iesniegts Vides pārraudzības valsts birojā atzinuma saņemšanai. Informācija par sabiedriskās apspriešanas laikā saņemto priekšlikumu izvērtējumu un to iestrādi vides pārskatā tiks apkopota Vides pārskata pielikumā.

Tā kā Krievijas normatīvo aktu regulējums Programmas un vides pārskata izstrādes laikā neietver prasības SIVN veikšanai, Krievijā tiek veiktas konsultācijas ar atbildīgajām institūcijām par Programmas projektu.

10. KOPSAVILKUMS

Šis Vides pārskats ir sagatavots Latvijas un Krievijas pārrobežu sadarbības programmas 2014.-2020.gadam projektam. Tajā ir atspoguļoti Programmas projekta stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma rezultāti.

Programma ir izstrādāta, lai turpinātu Eiropas Savienības Struktūrfondu mērķa „Eiropas Teritoriālā sadarbība” darbības programmas 2014.-2020.gadam ieviešanu un nodrošinātu līdzšinējās Latvijas un Krievijas pārrobežu sadarbības pēctecību.

Latvijas - Krievijas programma 2014. – 2020. gadam dod ieguldījumu ES stratēģijā "Eiropa 2020" iekļauto primāro mērķu sasniegšanā, kā arī ES Stratēģijas Baltijas jūras reģionam ieviešanā. Programmas stratēģiskais mērķis ir atbalstīt vienotus centienus risināt pārrobežu attīstības izaicinājumus un veicināt ES ārējās pierobežas teritorijas un to Krievijas reģionu, kas robežojas ar ES, esošā potenciāla ilgtermiņa izmantojumu. Tā sasniegšanai ir izvēlēti trīs tematiskie mērķi (TM) un turpmākai abu valstu pārrobežu sadarbībai ir noteiktas sešas prioritātes: TM1 “Uzņēmējdarbības un mazo un vidējo uzņēmumu attīstība” - prioritāte 1.1. “Uzņēmējdarbības veicināšana un atbalsts” un prioritāte 1.2. “Jaunu produktu un pakalpojumu izstrāde un veicināšana, izmantojot vietējos resursus”, TM6 “Vides aizsardzība, klimata izmaiņu mazināšana un pielāgošanās” - prioritāte 2.1. “Efektīva dabas resursu pārvaldība”, 2.2. “Kopīgas darbības vides aizsardzībai” un 2.3. “Atbalsts ilgtspējīgām atkritumu un notekūdeņu pārvaldības sistēmām”, TM10 “Robežu pārvaldības un drošības veicināšana” - prioritāte 3.1. “Robežšķērsošanas efektivitātes un drošības uzlabošana”.

Vides pārskatā ir novērtēts, ka Programmas iespējamā ietekme uz vidi ir saistīta ar trim aspektiem: vides kvalitāte, ilgtspējīga dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma attīstība un sociāli ekonomiskā ietekme.

Programmā ir plānots atbalstīt uz ilgtspējīgu attīstību vērstu projektus, Latvijai un Krievijai sadarbojoties tūrisma pakalpojumu un produktu attīstību saistībā ar dabas un kultūrvēsturisko mantojumu, vides pārvaldības uzlabošanā, plānojot kopīgus pasākumus dabas resursu – ezeru, upju un mežu apsaimniekošanā, vides risku monitoringā un agrās brīdināšanas sistēmu uzturēšanā. Sadarbība plānota attīstot mazos un vidējos uzņēmumus, kā arī paaugstinot Programmas teritorijas pārvaldes speciālistu kapacitāti par vides pārvaldību, veicot sabiedrības izglītošanu un pilotprojektu ieviešanu ilgtspējīgas notekūdeņu un atkritumu apsaimniekošanas jomā. Programmā īpaša uzmanība ir pievērsta Latvijas un Krievijas robežu šķērsošanas punktu infrastruktūras turpmākai attīstībai, lai novērstu sastrēgumus uz robežas un optimizētu robežkontroles procedūras.

Vērtējumā, ņemot vērā Programmas detalizācijas pakāpi, būtiskās ietekmes raksturotas reģionālajā līmenī, kas aptver visu Programmas teritoriju. *Programmas ieviešanai kopumā ir sagaidāma pozitīva, ilgtermiņa ietekme uz vides kvalitāti, ilgtspējīgu dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma attīstību un sociāli ekonomiskā ietekme.* Programmas ieviešanas laikā, īstenojot konkrētus projektus, Programmas ietekme tieši izpaudīsies vietējā līmenī jeb lokāli. Summārās un kumulatīvās ietekmes ir sagaidāmas reģionālā līmenī, mijiedarbojoties vairāku Programmas projektu ietekmēm, Programmas ietekmēm no iepriekšējā plānošanas perioda un/vai citu abu valsts, reģionālā un vietējā (pašvaldību) līmenī īstenotu programmu, investīciju projektu un nozaru plānu ietekmēm.

Programmas ieviešanai nav sagaidāma būtiska negatīva ietekmes uz vidi. Tādēļ risinājumi negatīvās ietekmes mazināšanai un kompensējošie pasākumi nav nepieciešami. Taču tā kā Programmas ieviešanas laikā tiks izstrādāti projekti, kas ietvers precizētus pasākumus un risinājumus, tad iespējamu vides risku novēršanai ir ieteikti piesardzības pasākumi. Tie ir: projektu ietekmes uz vidi aspektu izvērtēšana un vides risku novēršana projektu ieviešanas stadijā, ietekmes uz vidi procedūras, vides un

dabas aizsardzības jomas tematisko plānu ievērošana, vietējo pašvaldību teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu ievērošana, kā arī vides monitorings.

PIELIKUMS PĀRSKATS PAR SAŅEMTAJEM PRIEKŠLIKUMIEM, TO IZVĒRTĒJUMU, KOMENTĀRIEM UN INFORMĀCIJA PAR TO ŅEMŠANU VĒRĀ VAI NORAIĀDĪŠANU

Pielikums tiks sagatavots pēc sabiedriskās apspriešanas

Priekšlikums	Komentāri, informācija par iekļaušanu Vides pārskatā vai noraidīšanu